Bibliotek 1800
Carl Muusmann
Fange nr. 113
En kriminalroman fra heden

Carl Muusmann

Fange nr. 113

En kriminalroman fra heden

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Carl Muusmann: *Fange nr. 113* er baseret på originaler, som – på udgivelsestidspunktet – er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+80 år, samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Carl Muusmann: *Fange nr. 113* is based upon sources in the public domain (at the time of publication) in countries where copyright is based upon Life+80 years, and in the USA.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Første del

Første kapitel

"Hurra!" – Det er virkelig et hurra, men det klinger ikke af dagligdags velvære og tilfredshed. Det har et underlig højtideligt, næsten dystert tonefald som et langt, dybt befrielsens suk fra et indestængt, forpint bryst, der i et tungt drag ånder hele sin smerte ud.

"Hurra!" – Det er fangerne fra tugthuset, der nu en snes stykker i tallet, under bevogtning af to mørkklædte opsynsmænd, hilser den lille hedehytte, i hvilken de i sommer skal arbejde. – Der er tavshed over lyngens violette havflade, gennem hvilken kun en opskræmt hare sætter i spring, eller urkokken skogrer. Der er tavshed mellem disse højtidelige, forventningsfulde mennesker, hvis ansigt er blegt, og hvis bryst overvældes af arbejdet med at indsuge den friske luft.

Huset er kun lille og fattigt. Med sine blåstolpede længer ser det usselt og faldefærdigt ud. Men skrøbeligheden er velgørende for dem, der er vant til de tykke mure og de tunge slåer. Her er selve friheden! Kun begrænset af en lav græstørvsvold, der er som en appel om frivilligt at overholde reglementet.

"Ret!" – Alle stiller sig i række med hænderne langs bukselinningerne og stirrer lige ud.

Et stykke fremme i lyngen ser de to mænd komme spadserende langsomt ved siden af hinanden.

Den ene er en bred, jovial skikkelse med høje støvler, solidt egespir og en pibe, der sender så duftende tobaksskyer ud i den solklare luft, at det formelig kildrer i fangernes næse. Det er

forpagteren af den lille hedegård, der ligger en halv fjerdingvej borte.

Den anden er tugthusets inspektør. Han er høj og myndig, men med et indadvendt, melankolsk blik.

Han træder et skridt frem, mens hans ledsager holder sig tilbage og med et næsten vemodigt udtryk ser på fangernes blodfattige ansigter.

Inspektøren taler jævnt og bestemt uden sentimentalitet: "Jeg har selv tilrådet dette forsøg på at lade jer arbejde i det fri. Gør ikke min tillid skam. I vil let kunne flygte her, men I vil lige så let blive indfanget igen, og den, der gør forsøget, vil få den frygteligste straf al alle: Samvittighedskvalen ved at have ødelagt glæden og lykken for alle sine medfanger!

For det må I vide: sker der det mindste forsøg på flugt eller opsætsighed mod opsynet, er det forbi med opholdet i fri luft for bestandig. Glem aldrig det. Og dermed: Lykke til arbejdet!"

Der bliver en kort pause. Så siger inspektøren atter:

"Fange nummer 113 træd frem!"

En sagte mumlen går gennem rækkerne. Øjekast veksles. Er det til straf eller belønning?

Nummer 113 træder frem med et rask skridt, der tyder på, at han intet ondt er sig bevidst.

Inspektørens blik har velvilligt mønstret fangen, hvis træk er skarpe og aristokratiske, hvis bygning er lille, men spændstig og af et vist militært tilsnit.

"Lad fangerne træde af," siger inspektøren. Overopsynsbetjenten lader ordren gå videre, og fangerne forsvinder ind i deres nye hjem, kastende stjålne blikke til kammeraten.

Den, der går sidst, er en høj, mørk mand med en herkulisk bygning. Hans ansigt er bredt, med et tyndt, sort overskæg. Hans type er godmodig, men tilsat et strejf af had og mistænksomhed.

"Nå Smed, kommer du snart," råber en lille, gemytlig fyr, der går under navnet "Klovnen".

"Javel, nu kommer jeg!" brummer Smeden.

"Hvad tror du, der er i vejen?" spørger Klovnen.

"Ingenting, dit grimme mælkefjæs. Jeg tror tværtimod, at inspektøren og 'Greven' er alt for fine venner."

Klovnen springer hurtigt ind gennem hedehyttens skævthængende dør, der piber på sine hængsler.

"Smeden" kaster et sidste blik tilbage og ser "Greven" følge med inspektøren tæt uden for diget, hvor en af opsynsmændene har stillet et bord med et par stole på en rydning i lyngen. En barsk stemme indefra får hurtigt Smeden til at følge efter de andre.

Ude ved det lille træbord har inspektøren taget plads. Lidt længere borte sidder forpagteren, ridende over tværs på en stol, uafbrudt dampende på sin pibe.

Fange nummer 113 står ret lige over for inspektøren, der gør en bevægelse for at antyde, at han skal sætte sig. Men fangen bliver stående, mens han dog indtager en noget friere stilling. Hans holdning tiltaler inspektøren, der med venlig stemme siger:

"Jeg har lagt mærke til dig i straffeanstalten og set, at du altid har udført dit arbejde ved væven med stor akkuratesse og påpasselighed. Men jeg har også fået indtryk af, at du ikke er

stærk. Jeg har derfor givet opsynet ordre til, at det skal fare varligt frem med dig!"

"Tak, hr. inspektør, men det er ikke nødvendigt. Jeg tåler ikke indespærring, fordi jeg har været vant til megen friluft og sport, men herude vil jeg blive en lige så rask arbejder som nogen af de andre. Og desuden ... ... "

"Desuden?"

"Ja, desuden, hr. inspektør, vil det være farligt for mig at modtage endog blot den mindste favør."

"Hvorfor?"

"Fordi mit væsen nu en gang er således, at det stikker enkelte af mine kammerater i øjnene. De har allerede længe kaldt mig 'Greven'. Jeg beder derfor om at blive behandlet fuldt ud som de andre."

"Det er fornuftige ord. Du skal få det efter dit ønske. Alligevel gentager jeg, at du som belønning ved lejlighed vil have lov til at bede om en gunst for dig selv eller for en af dine medfanger. Det er en god tæreskilling, som du ikke skal kaste vrag på."

"Jeg takker for Deres godhed og skal vide ikke at misbruge den."

Inspektøren vinker med hånden. Fangen slår hælene sammen og forsvinder ind gennem diget.

"Det var en pokkers kvik fyr," siger forpagteren.

"Han hører også til de sjældne fugle."

"Men hvad har han da gjort?"

"Ja, det er en hel, lille roman, som jeg skal fortælle Dem på vejen."

Andet kapitel

"Så har De kendt hans fader," faldt forpagteren inspektøren i talen, mens han kradsede sin pibe ud og omhyggeligt vedblev at stampe på det tørre lyng, indtil han var sikker på, at der ikke var den mindste gnist tilbage.

"Ja! Kaptajnen var en tapper og dygtig officer, der elskede hæren, og som med bravur deltog i vor sidste krig.

Sønnen var et raskt, smukt ungt menneske. Første mand på baller og på skøjteløberbanen, ved væddeløb og ved tennisnettet. Faderen var rig, i hvert fald meget velhavende, og havde en stor gård. Der var da mange fristelser, som lurede på den unge mand, der i en meget tidlig alder som student blev sendt til hovedstaden, hvor han morede sig et års tid.

Knap en snes år gammel kom han så i trøjen og blev ansat i rytteriet som menig nr. 7. Jeg har af og til set ham på besøg, og jeg mindes sjældent at have truffet en så smuk soldat med et så frejdigt udsende og et par så blanke, spillende øjne.

Det følger af sig selv, at han gjorde stor lykke hos damerne. Uheldet ville, at han og hans løjtnant blev forelsket i samme kvinde, og at hun foretrak ham.

Fra nu af udviklede der sig en skarp jalousi mellem de to rivaler, selvfølgelig ikke til held for det disciplinære forhold. Han rådførte sig med sin fader, der gerne så, at hans søn forlovede sig med den smukke, velhavende pige, mens han samtidig, som den gamle officer han var, indprentede ham aldrig at forløbe sig over for sin overordnede. Det gik godt nogen tid, men da menig nummer 7, der havde rigelige midler hjemmefra, tilmed stadig kunne optræde med større flothed

end officeren, tilspidsedes konflikten for hver dag, og en aften ved et havebal, hvor der var blevet kurtiseret endnu mere end sædvanlig, og hvor der var blevet drukket tæt, steg blodet pludselig den unge fusentast til hovedet. Uden påviselig grund fra sin rivals side – og det blev senere fremdraget i hans disfavør – brusede han op imod ham.

Den anden svarede koldt og hånende, at han nok skulle vide at behandle en dreng som ham, hvorpå han gav ham en ørefigen i den unge dames påsyn.

Man ville lægge sig imellem og forudså allerede en stor skandale. Rolig, men bleg som et lig, forlod menig nummer 7 imidlertid straks selskabet og berørte i de nærmeste dage ikke med et ord det ubehagelige optrin, om hvilket beretningen kun sivede ud i de nærmeste kredse.

I disse var man i øvrigt forbavset over, at der ikke var sket en katastrofe. Selv faderen havde måske ikke ventet, at sønnen skulle tage fornærmelsen så let. På den anden side var man lige så forbavset over, at den unge dame syntes endnu stærkere at føle sig tiltrukket af den mand, der dog i en kvindes øjne måtte stå ydmyget.

Hvad kun de allerfærreste vidste, var imidlertid dette, at den menige soldat, umiddelbart efter at han var kommet hjem til sin kaserne, havde sendt to civile venner som sekundanter til løjtnanten. Denne havde i overensstemmelse med reglementet, men på en unødig flabet måde svaret, at han ikke kunne krydse klinge med en hvalp, der tilmed var hans underordnede.

En dag, omtrent en måned senere, blev hele garnisonen pludselig alarmeret ved meddelelsen om, at den unge soldat var blevet arresteret.

Om morgenen, mens løjtnanten foretog evolutioner med folkene, var der pludselig faldet et skud, og officeren var styrtet om med et skrig. Det viste sig, at han var ramt af en kugle i den venstre side. Såret var farligt, men ikke dødeligt, og han kom sig. – Undersøgelsen var ualmindelig vidtløftig. Meget talte for og imod. Krigsrettens medlemmer følte sig temmelig usikre. Det så et øjeblik ud, som om den tiltalte skulle blive frikendt, da man ikke kunne finde noget holdbart motiv til handlingen. Så kom historien med ørefigenen imidlertid op, og da alle efterforskninger ikke gav noget andet spor, blev han dømt trods sin ihærdige benægtelse.

Sagen har altid levende interesseret mig som gammel officer. Jeg har gennemgået den nøje. Den indeholder en række meget ejendommelige detaljer, der af krigsretten er blevet udlagt som indicier mod den anklagede, mens jeg netop tror, at de ville tale til hans forsvar, om et enkelt mørkt punkt kunne oplyses.

Nå, det kan jo være, at jeg tager fejl, og at han virkelig er skyldig, men jeg har aldrig følt mig sikker derpå. En medvirkende grund til min antagelse er den, at jeg ikke kan tro, at han med sin karakter ville have handlet fejt, og at han senere ville have fragået det. En fængselsmand må ikke være sentimental, men hvad der også har vakt min interesse for ham, er de breve, jeg har set vekslet mellem ham og hans forlovede, der stadig holder fast ved ham, og som altid opmuntrer ham til at være rolig og besindig, så at hans straffetid kan udløbe så hurtigt som muligt. Han på sin side hævder stadig sin uskyld, men han beklager sig aldrig."

"Hvor længe har han igen?"

"Jeg tror kun en fem, seks måneder."

"Og måske kan han endog blive benådet inden den tid?"

"Det tror jeg ikke, han ville tage imod," svarede inspektøren i en overbevist tone.

Tredje kapitel

Da "Greven" kom tilbage til hytten, var arbejdet allerede i fuld gang over hele linjen.

"Klovnen", der i det borgerlige liv var bager, og som derfor var vant til at tumle med potter og gryder, havde fået anvist pladsen i køkkenet som kok.

Han var svært stolt og i strålende humør. Et forklæde og en hvid hue var blevet udleveret til ham, og i denne elegance følte han sig allerede højt hævet over sine medfanger i deres grove, simple lærredsdragt, der anvendtes under arbejdet i fri luft.

Med stor iver var han allerede gået i gang med tilberedelsen den første dags kost: Øllebrød og stegte sild. De andre fanger skottede af og til hen imod ham. Man var meget spændt på udfaldet af Klovnens kogekunst, for det var sandelig ingen spøg, om man med 11 timers hårdt arbejde i døgnet skulle have sveden eller branket mad sommeren igennem, så meget mere, som opsynsmændene skulle have den samme kost og næppe ville blive blidere i humør, om den var dårlig.

Klovnens ansigt strålede imidlertid af en sådan tilfredshed, at man nærede de bedste forhåbninger om, at han virkelig forstod sit kram. Den sikkerhed, med hvilken han hos overopsynsbetjenten forlangte visse ingredienser, der var absolut nødvendige, og gav anvisning på forskellige forbedringer, som måtte indføres i den meget primitive installation, højnede yderligere tilliden til hans sagkundskab.

I de to sengestuer var der i dobbelte rader blevet redt på gulvet, og Greven gav sig straks i lag med indretningen af sit

leje. Det så vel lidt hårdt ud, men arbejdet og den friske luft skulle nok få det til at smage, når man om aftenen gik til køjs.

Også betjentene pakkede deres sager frem på en vis ostentativ måde. Mellem disse genstande var der både håndjern, et spanskrør og en spændetrøje, der midt i de friere omgivelser, under hvilke man nu skulle "ligge på landet", alligevel mindede om, at man var under tugthusets strenge regimente.

Det lille bibliotek, der bestod af en reol med atter og atter gennempløjede nye testamenter og nogle lasede bind af uskyldige bøger, var omhyggeligt anbragt på sin plads som det klenodie, det var.

Ude i gården var man i færd med at rejse et telt, og til det arbejde gik man med særlig lyst, for her skulle man have sit egentlige hvilested, og her ville man, når alt var forløbet, som det skulle, få lov til at smøge sin lille pibe: et eventyr for fanger, der i tugthuset kan sælge deres førstefødselsret for en skrå.

En fornøjet, glad stemning herskede da mellem fangerne, da overopsynsbetjenten slog på klokken til tegn på, at det var middagstid. Alle tog plads om det lange, uhøvlede træbord, som var anbragt i "spisesalonen", og der blev uddelt bliktallerkener og træskeer. Man langede til fadet, der stod midt på bordet.

Klovnen kiggede spændt gennem køkkendøren, sveddryppende og glohed i hovedet.

Øllebrøden gled ned til sidste skefuld, og Klovnens ansigt strålede af fedt og fryd.

Måltidet var til ende. Opsynet kom ud af sin lille messe, hvor det havde spist for sig selv og snakket sammen, mens fangerne kun havde vekslet få ord.

Mest havde man talt om vejret. Det tidligere solskin var nemlig forsvundet, himlen var blevet overtrukket, og skyerne stod mørke og truende. Nu var der inde i hytten næsten så sort, at man ikke kunne se en hånd for sig. Den tidligere glade, tillidsfulde stemning blev tung og trykket. Alle triste, ensomme tanker kom atter frem, mens man tavse satte sig til at flette på kurveværket. Der ville ikke blive noget af at komme ud i den frie luft i dag!

Langsomt slæbte den første dag sig afsted til aften, da sengetiden slog. Hurtigt, uden mange ord, klædte fangerne sig af og lagde sig på det lave leje. Så snart de var kommet ned under tæppet og det grove lagen, tog opsynet tøjet i forvaring. Det var en forholdsregel, der var kraftigere end alle lænker og bånd. Hvem skulle have lyst til at flygte nøgen ud på heden, mindst i et vejr, i hvilket man ikke ville jage en hund ud.

De fleste fanger snorkede om kap med regnens trommen på tag og ruder, men enkelte lå uroligt uden at kunne finde hvile.

Mellem dem var Greven, der med åbne øjne stirrede op i loftet.

Pludselig hørte han en sagte hvisken fra sengen ved siden af. Det var Smeden, der spurgte:

"Hvad ville inspektøren dig?"

"Hvad kommer det dig ved," svarede Greven og blev liggende som før.

Fjerde kapitel

Det var morgen efter regn. Fra sit friske, rødprikkede tæppe sendte heden en bedøvende krydret duft, mens luften hang fuld af små, kvidrende bjælder.

Fangerne sprang op og strakte deres stive lemmer. Solen tittede ind gennem de regnbuefarvede, små ruder og fik støvet til at lege tagfat som en sværm af bitte små kolibrier i tusinde farver.

Hurtigt var toilettet gjort ude ved brønden, hvor man gispede af kuldegysning og velvære efter at have fået et koldt bad under det primitive styrtebadsapparat, der var dannet af en spand og et stykke lærred.

Utålmodigt greb man den fremstrakte hakke og gik med et arbejdsmod, som kun nybyggere og rydningsmænd kender, ud til den virksomhed, der spændte forventningerne alene ved sin uvanthed.

Det var en hel lille, frejdig hær, der rykkede ud gennem åbningen i diget under opsynsbetjentenes ledelse. Enkelte af dem nynnede endog sagte på en sang, mens de drog af sted. De fleste åbnede munden og trak vejret tungt og med et velbehag som efter en sygdom, der længe har holdt en indelukket.

To fanger blev tilbage. Det var Greven og den stærke Smed. De skulle ikke med i dag, men blev hjemme for at vaske tøj. Smeden med kræfterne var med til at hale vand op og foretage forskellige udbedringer på hytten, der havde lidt en del ved nattens uvejr.

Greven, der var så ordentlig og pertentlig, var udset til at agere vaskejomfru og hjælpe til med det mere fingernemme

arbejde, ved istandsættelse af døre og vinduer, hvis Smeden mente, han selv var for grovhændet. Foruden de to var der nu ikke andre hjemme end Klovnen, der var ivrigt optaget af madlavningen inde i sit køkken, og en vagthavende opsynsbetjent, der ikke mente, at husets beboere ville giv ham synderligt at bestille.

Langt ude i terrænet så man fangerne med store mellemrum imellem sig få den første lektion i, hvorledes de skulle grave plantehuller og render.

"Dygtig dybt ned, til I når ahlen!" Det var opsynsbetjentenes stadige omkvæd, mens fangerne, der nu var trukket i skjorteærmer, var gået helt op i arbejdet og sled, så sveden sprang dem frem panden.

Med et vældigt snuptag, der ligefrem syntes at være ham en gymnastisk tilfredsstillelse, hev smeden en spand op af brønden og smed den hen til Greven.

Han stod lidt og pustede, mens han betragtede Greven, der lagde det ene stykke tøj efter det andet hen over vaskebænken til skylning.

"Du var noget kort for hovedet i nat."

Greven svarede ikke.

"Hører du ikke, jeg taler til dig?"

"Jo," sagde Greven uden at se op, "men jeg ønsker ikke, at De siger du til mig."

"Se, se! Nå, så det ønsker Deres Højvelbårenhed ikke. Gud bevares, De kan få det, som de vil, Deres Excellence. Men hvad ville inspektøren dig?"

Greven vaskede roligt videre og tav ligesom før.

"Jeg tror, Herren hjælpe mig, at han er storagtig. Han bilder sig vist noget ind og tror, at han er bedre end som en anden. Hvad ville inspektøren dig?"

Smedens stemme lød nu ophidset og truende, omend dæmpet. Greven vred et stykke tøj halvt og slog det, vådt som det var, hårdt ned mod vaskebænken, så at vandet sprøjtede op i den andens ansigt.

Smeden blev rød af vrede. "Hvis du ikke vil have dine ribben til at vende den gale vej, er det bedst, du hummer dig med at svare: Hvad ville inspektøren dig?"

Denne gang tog greven et helt vådt stykke tøj op af ballen og slog det hen over smedens ansigt:

"De trænger vist til en lille afsvaling."

I det samme fik han et så vældigt stød lige i hjertekulen, at der undslap ham et skrig, og han tumlede tilbage med en rallende lyd, som om han skulle opgive vejret.

Smeden stod på den anden side, voksgul i ansigtet, da betjenten kom styrtende ud af hytten.

I et nu forstod opsynsbetjenten, hvad der var sket, og han kendte Smedens kræfter. Hurtigt hentede han derfor et par håndjern og slog dem om hans hænder.

Kæmpen gjorde ikke modstand. Han lod ganske roligt opsynsbetjenten handle med sig, som han ville, tårerne trillede ned over hans kinder, og han vedblev at gentage: "Hvorfor gjorde jeg dog det. Hvorfor gjorde jeg dog det! Nu er det alt sammen forbi for i sommer."

Femte kapitel

Efter et hårdt dagsarbejde kom fangerne atter i rørmarch dragende hjem med en glubende appetit og et veludført arbejdes gode samvittighed.

Greven så bleg og dårlig ud, og Smeden var ikke til at finde. Opsynsbetjentene talte mørkt og dæmpet, og deres blik hvilede ofte prøvende og strengt på fangerne. Alle havde en følelse af uhygge; og en frygt, der næsten fik sulten til at forsvinde, greb enhver af dem på grund af uvisheden om, hvad der var sket.

Så hørte man en lyd inde fra kachotten, og med den hurtighed, med hvilken fanger meddeler sig til hinanden gennem blikket, var det fortalt raden rundt: Smeden er gået i brokkassen.

Stemningen blev endnu mere trykket, mens man langsomt stak til risengrøden, som Klovnen hele formiddagen havde glædet sig sådan til at få ros for.

Alle fangernes tanker og al deres lavmælte tale gik halvt med ord, halvt med miner og blik ud på dette: "Hvad kan det koste? Mon han skal have rotting? Mon han bliver sendt hjem? Mon det også går ud over os? Hvad har han gjort?"

De fjendtlige følelser begyndte at vokse frem. Men mærkeligt nok var det, som om de ikke vendte sig mod ham derinde. Nej, det var den anden. Når han ikke fortalte, hvad der var sket, så havde det været en affære mellem ham selv og Smeden.

Lidt efter lidt mærkede Greven, at alle blikke var rettede imod ham med et fjendtligt udtryk. Han gjorde sig umage for at lade, som om han spiste, men grøden blev siddende i

munden på ham, uden at han kunne få den ned, og han mærkede, at han blev mere og mere rød i hovedet.

"Han har en ond samvittighed. Det er naturligvis ham, der har tirret smeden. Nu har han slået det hele i stykker for os!"

Øjnenes telegraf gik uafbrudt over randen af tintallerkenerne, mens alle duvede hovederne ned mod bordet. Greven følte en ubetvingelig trang til at rejse sig og råbe til dem: "Det er ikke min skyld!" Men hans knæ kunne ikke løfte ham, og hans stemme sad fast i halsen, der var ganske tør.

Pludselig lød det henne fra døren: "Inspektøren!"

Alle fo'r op og stillede sig ret. En dødsstilhed bredte sig. Der kom jo selve den store, inappellable retfærdighed, der i et barskt lune kunne splintre så mange forhåbninger, som man havde klamret sig til.

"Er alt i orden?" spurgte inspektøren, der ville aflægge et sidste besøg, inden han atter vendte tilbage til tugthuset. Fangerne så fra den ene til den anden, og nogles læber blev blege eller dirrede. Straffen her lød jo på: En for alle og alle for en.

"Der er desværre passeret et brud på reglementet," sagde opsynsbetjenten og trådte frem.

"Det er vel ikke vold eller overfald."

"Jeg ved det ikke endnu. Vi har ikke afholdt forhør. Det er i hvert fald skænderi med efterfølgende slagsmål mellem to af fangerne."

"Hvilke?"

"407 og 113."

"407? Er det ikke den stærke Smed?"

"Jo."

"Så er det naturligvis ham, der har yppet kiv, nummer 113 er jo altid så rolig og besindig."

Øjentelegrafen gik atter livligt mellem fangerne. Der var nu ingen tvivl om, at Greven havde protektioner foroven, og at det var dem, han havde pukket på.

Er der noget, der er farligt i fangernes republik, så er det at have beskyttere. Hele hadet var nu mod Greven, mens alle ynkede den stakkels Smed.

"Lad 407 komme frem."

"Javel, hr. inspektør."

Kachotten blev lukket op, og Smeden trådte ud, spagfærdig og med nedslåede øjne.

"Det var hurtigt, du fik begyndt med dine spektakler," sagde inspektøren, mens den kæmpemæssige fange formelig rystede over hele kroppen. "Knap en dag har du været herude, og så er det allerede galt med dig. Selv om du ikke er bange for en portion rotting for dit eget vedkommende, så burde du dog vel erindre, at den slags optøjer også går ud over dine medfanger. Nå, jeg må jo først høre, hvordan sagen hænger sammen. Hvad har du at sige til dit forsvar? Har han gjort dig noget? Eller er det blot fløjet på dig ligesom tidligere?"

"Det er blot fløjet på mig," sagde Smeden mekanisk, idet han kun gentog inspektørens sidste ord og kastede et bedende blik rundt mellem kammeraterne.

Så trådte Greven pludselig frem og sagde:

"Tillader hr. inspektøren, at jeg taler et øjeblik med Dem."

"Ja, hvad har du at sige?"

"Nej, jeg anmoder hr. inspektøren om en samtale."

"En samtale," sagde inspektøren nølende og rynkede brynene. "Er det ikke noget, du kan sige her?"

"Nej, hr. inspektør."

"Ja, ja, da! Når det ikke kan være andet," sagde inspektøren, der ligesom pludselig erindrede sig noget.

"Kom så med." Inspektøren gik ud af hedehytten, mens fanger og opsyn lige forbavset så efter dem.

Hvad kunne de to have at tale sammen om i enrum – for anden gang?

Sjette kapitel

Inspektøren gik i forvejen ind i det lille telt, der var rejst i gården.

Da de var nået derhen, satte han sig, mens fangen blev stående oprejst.

"Jeg har indrømmet dig denne samtale, skønt den egentlig strider ganske mod, hvad jeg ellers under lignende omstændigheder ville have gjort, men jeg erindrer også, at jeg har givet dig løfte om en favør, og det løfte vil jeg selvfølgelig ikke bryde. Det er vel gået, som jeg tænkte, at du vanskeligt kunne klare dig herude, og at du vil anmode mig om en eller anden undtagelse fra reglementet."

"Nej, hr. inspektør!"

"Hvad vil du da," sagde inspektøren, og det var ikke frit for, at der var nogen utålmodighed i hans stemme. "Hvis du vil anklage 407, så må du vente dermed, indtil vi atter kommer over i "Hedehuset", hvor han kan forsvare sig."

"Nej, hr. inspektør, jeg ville tværtimod bede Dem om, at 407 må slippe for nogen som helst straf."

"Det kan ikke lade sig gøre, hvis det er ham, der har skylden, og han uden grund har overfaldet dig, voldsmand, som han altid har været. Den slags ting tør ikke gå upåtalt hen, mindst herude. I dag er det dig, i morgen er det opsynet, og det må først og sidst beskyttes, hvor forholdene i forvejen er vanskelige nok."

"Men det var ikke hans skyld. Det var mig, der irriterede ham ved min optræden og mit væsen."

"Det kan være meget smukt og kammeratligt af dig at påtage dig selv skylden, men for den slags sentimentalitet har vi ingen brug her. Når du siden bliver forhørt, så har du at sige sandheden uden sminke eller kruseduller. Har du selv din del af skylden, hvad jeg foreløbig ikke tror, så skal du også få din retfærdige del af straffen."

"Men hr. inspektøren har lovet at tilstå mig en favør, når jeg bad Dem derom."

"Ikke, når der er tale om et brud på reglementet, og ikke når der er tale om en anden end dig selv."

"Undskyld, hr. inspektør, men De sagde netop, at jeg ved lejlighed måtte have lov til at bede om en favør for mig selv eller for en af mine medfanger. Det var just de sidste ord, jeg lagde mærke til."

"Hvorfor just til dem?"

"Fordi jeg ved at bede for en af mine medfanger og opnå noget for ham ville gøre godt mod os begge."

"Hvorledes mener du?"

"Forholdet er det, at de alle mere eller mindre ser skævt til mig og tror, at jeg vil dem ondt. Når vi nu er ene sammen her, så er de overbevist om, at jeg under fire øjne forklager dem til hr. inspektøren. Skulle Smeden få en hård straf, så vil de blive bestyrkede i den tro, og livet for mig her på heden vil blive uudholdeligt."

"Og hvis jeg lader nåde gå for ret?"

"Ja, så vil de alle forstå, at selv om jeg har nogen indflydelse eller rettere nogen mulighed for at blive hørt, så bruger jeg denne adgang til at hjælpe dem uden at prale med det. Forholdet mellem mig og de andre fanger vil derefter hurtigt

blive fuldt ud godt, og De har samtidig ydet mig den store tjeneste: at skaffe mig tålelige arbejdsforhold herude."

Inspektøren betænkte sig lidt. "Men hvem garanterer mig for, at den fyr ikke igen får et anfald af bersærkergang, der så går ud over en uskyldig?"

"Det gør jeg," sagde Greven og rettede sig.

"Du, der lige er blevet overfaldet, byder mig ikke tilstrækkelig garanti i så henseende."

"Jeg er sikker derpå. Jeg har lagt mærke til 407. Han handlede kun, fordi den friske luft ligefrem var steget ham til hovedet; når han får hårdt arbejde, vil det ikke ske mere. Slår man ham, vil han blive forhærdet; samler man kul på hans hoved, vil man kunne vinde ham om den lille finger."

Inspektøren så opmærksomt på Greven.

"Det er ejendommeligt, når jeg taler på tomandshånd med Dem, kan jeg ikke lade være med at behandle Dem som en ligemand, og jeg forbavses over, hvor gode bemærkninger De gør om fængselsforhold og fanger."

"Det er, fordi jeg har en ren samvittighed, der tillader mig at se filosofisk på de fanger, med hvem jeg ikke regner mig for medskyldig og ligemand."

"Ja, ja! Det spørgsmål vedkommer ikke mig. De sidder her efter lov og dom, og jeg må betragte Dem som en fange ligesom de andre. Men hvad jeg har lovet Dem, skal ske. Deres anmodning er opfyldt."

Greven bukkede til tak. Derefter gik inspektøren atter foran til "Hedehuset", hvor fangerne ventede i ængstelse og spænding.

Efter at der var kommanderet ret, sagde inspektøren: "Jeg har nu afhørt nummer 113. Han har erkendt, at han har haft lige så stor skyld i sammenstødet som 407. Jeg vil herefter lade nåde gå for ret og betragte det skete som et mellemværende mellem fangerne. Men jeg indprenter jer alle, at skulle noget lignende ske på ny, vil det blive straffet strengt og uden skånsel. Held med arbejdet, og lad mig se, I ikke glemmer mine ord."

Dermed forlod inspektøren "Hedehuset". Det var, som et tordenvejr var draget forbi. Alle åndede lettere. Men såvel fangerne som opsynet betragtede med en vis dulgt nysgerrighed den ejendommelige fange, der havde en så formildende indflydelse på den ellers strenge inspektør.

Syvende kapitel

Det var lige i det lykkeligste øjeblik i fangernes liv. Det var en søndag på det tidspunkt, da de havde fået lov til at ryge sig en lille pibe ude i teltet.

Greven sad alene henne i teltåbningen og så ud over heden. Han røg en "kold" pibe, hvorved der forstodes en pibe uden tobak.

Smeden kredsede flere gange om ham, uden at det syntes, at han rigtig havde mod til at gå i lag med ham. Endelig gik han lige hen ham og sagde:

"Vil De ikke have min tobak?"

Det var første gang de to havde talt sammen siden optrinnet ude ved brønden. Greven så op.

"Hvor har De fået den tobak fra? De plejer jo ellers at være den første, for hvem den slipper op."

"Jeg har ikke taget den," sagde Smeden trodsigt. "Jeg har gravet plantehuller ekstra for "Piplærken", og dem har jeg fået den for."

"Så var det også synd at tage den fra Dem."

"Men De ville gøre mig så glad, hvis De ville tage bare lidt af den," sagde Smeden og rakte en vældig næve frem med lidt tobak og en masse snus, som blæsten til hans forfærdelse var lige ved at få til ryge ud af hånden.

"Ja, lad os så dele," sagde Greven venligt og stoppede lidt af tobakken i sin pibe. Smeden satte sig ned ved siden af ham med et lykkeligt smil. Ingen af dem sagde noget, men begge dampede på snadderne, mens de stirrede ud over heden.

Lidt efter lidt rykkede Smeden tættere hen til Greven.

"Må jeg fortælle Dem, hvad jeg har gjort, og hvorfor jeg er her," begyndte han.

"Ja, vær så god!" svarede den anden adspredt som en mand, der helst vil være alene med sine tanker.

"Vil De så bagefter fortælle mig, hvorfor De er blevet hængende?"

"Nej," svarede den anden kort og uvilligt, "jeg holder ikke af at tale om mine egne affærer, dem vil jeg helst beholde for mig selv." Der blev en pause.

Så sagde Smeden atter indledende:

"Må jeg alligevel fortælle Dem, hvorfor jeg er her."

"Ja, vær så god! Men hvorfor vil De egentlig det?"

"Fordi De har været god mod mig, skønt jeg har været ond mod Dem, og fordi jeg derfor gerne ville have, at De ikke skulle foragte mig og anse mig for en almindelig forbryder."

"Er De da ikke det?"

"Det er det, jeg ikke selv synes. Men jeg vil gerne fortælle Dem min historie og høre Deres mening, for De er den eneste her, som jeg bryder mig om, hvad han mener."

Smeden rakte hånden med lidt tobakssnus ud mod Greven, men da denne rystede på hovedet, hældte han forsigtigt smuldet i sin egen pibe, tændte den og begyndte:

Ottende kapitel

"Jeg var rigtig, hvad man kalder en rask dreng, en kærnegut helt igennem. Jeg elskede at slås, men helst med de største, der var over mig i skolen, og jeg ved, at jeg aldrig med min gode vilje gjorde nogen af de mindre noget ondt. Men det kunne jo hænde, at jeg kom til at tage lidt for hårdt på en af dem. Det er jo så forskelligt, hvad en tåler.

Da jeg var færdig i landsbyskolen, blev jeg sat i smedelære, og det var rigtig noget for mig. Allerede som læredreng kunne jeg bakse den store forhammer, og selv om søndagen, når vi ikke havde noget at bestille, kunne det falde mig ind at gå ind i smedjen og svinge mukkerten sine 20, 30 gange bare for at blive af med kræfterne, der formelig spændte på, så de kunne give mig lyst til at slå alting i kvas rundt om mig.

Da jeg var blevet svend, var der ingen, som turde hamle op med mig. Når jeg blev vred og slog i bordet, så blev de alle blege og stille rundt om mig, og jeg syntes, det var nogle feje ærtekællinger alle til hobe. Havde der bare den gang været en, der havde kunnet tage mig ordentlig i kardusen og give mig en omgang, så tror jeg, at jeg var blevet det skikkeligste og fredsommeligste menneske på Jorden. Jeg har måske i hvert fald gjort den gavn, at jeg har lært andre af min slags, men med færre kræfter, at dy sig.

Til sidst havde jeg rodet mig ind i en hel række små baduljer, for hvilke jeg havde fået bøder. Jeg havde aldrig ment noget ondt med det, men det var kommet sådan af sig selv over bagateller, mest over pigebørn ved skovballerne og høstgilderne. Jeg gjorde ligesom de andre, jeg brugte næverne,

men da de brugte dem, så ingen kunne mærke det, og jeg kun kunne bruge dem, så at der blev gult og grønt, hvor jeg havde været, så var det begribeligt mig, der altid blev straffet for vold, skønt mange af de andre havde været meget mere ondsindede, navnlig med kæften.

Nå, så kom jeg til hovedstaden, og kammeraterne havde jo allerede hørt om mig og mine ballader, forstår sig, men fordi byen er noget større end som de andre, hvorfra en anden en kommer, så var de der jo straks med den, at det vist ikke var så gevaldigt med mine kræfter, som der var ræbet af.

Så skulle vi jo prøve, og mine muslinger de var nu netop den gang sådan rigtig spillendes levende, så de ligefrem dansede, når jeg bøjede armene, og dem, der havde meldt sig, røg jo en for en nok så nydeligt henad gulvet, til der ikke var flere, der havde noget at skulle have sagt.

Fra den dag var det så, at jeg fik navnet "den stærke smed", og det smigrede mig jo gevaldigt.

Hver gang der var noget på færde, så skulle jeg klare butikken, og jeg ville aldrig lade det sidde på mig, at kammeraterne skulle blive stikkende, når jeg var med. På den måde så fik betjentene derinde jo også kig på mig, og de fik også hurtigt færten af, at jeg heller ikke hjemme på egnen havde været bange for at smide næverne i grams, og så blev det immer dyrere og dyrere, indtil jeg til sidst måtte brumme.

Da jeg kom ud første gang, så var jeg ligesom lidt tæmmet, men jeg tror ikke, at det alligevel ville have bidt på mig, men så traf jeg en lille pige.

Hun var så sød og nydelig og så fin, at jeg næsten var helt bange for at røre ved hende, for at hun ikke skulle gå i stykker.

Jeg troede først ikke, hun ville have sådan en kammerherre som mig, og jeg vovede heller ikke at spørge hende derom, for jeg har altid været lige så genert ved at tale til en pige, som jeg har været rask til at gå i gang med en mand, og jeg har ofte netop gået på lemmerne af en sej fyr, for ligesom at fortælle pigerne, så de kunne se det med deres egne øjne, at jeg ikke var nogen bangebuks.

Og der er ligegodt svært mange piger, som godt kan lide at se, at man muler en eller anden for deres skyld, og selv om de hviner og skriger, så er det dog ikke så sjældent netop dem selv, der puster til.

Men hun – hun hedder Lise – hun var nu slet ikke af den slags. Da jeg endelig fik mod til at spørge hende, om hun ville være kæreste med mig, så sagde hun, at det ville hun nok, men jeg skulle helt holde op med at drikke, om det så kuns var en snaps, og hvis jeg kom i klammeri, så skulle jeg forholde mig rolig, for så hun mig en eneste gang bruge næverne, så ville hun ikke mere vide noget af mig at sige.

Jeg blev så glad, men også så beklemt om hjertet, for jeg vidste, hvor svært det ville være for mig at holde det løfte, jeg havde måttet give hende. Men når hun var med, gik det altid glat nok, og selv om jeg var aldrig så hidsig og gal, var det ovre, når hun bare så på mig.

Så gik det da godt et halvt årstid, og så spurgte jeg hende, om hun nu ville giftes med mig. Det ville hun nok. For jeg har aldrig været fordrukken, og jeg har altid været en god arbejder og har kunnet få sylene til at slå til og endda lidt tilovers.

Hvor husker jeg ikke den aften, den sidste glade aften, jeg har haft i mit liv. Det går sådan med mig, at når jeg er rigtig

glad, eller når jeg rigtig kommer i luften, så får jeg for mange kræfter. Det er ligesom, at jeg vil sige, at det er jo nemmere at holde en prop fast på en flaske hindbærsaft end på en bruslemenade. – – Nå, jeg var glad, og jeg var rask på det, men det var ikke min mening at gøre nogen noget.

Så kommer der en sej sømand lige midt på fortovet.

"Hvordan er det, du dingler, din landkrabbe," siger han, idet han går forbi, og i det samme giver han mig et fur, så jeg ryger over mod husrækken.

"Nå, nå, små slag," siger jeg. Men jeg mærker, jeg bliver rød i hovedet.

"Mukker du," siger han, idet han går tæt ind på mig for at drikke mig en skalle. Men det ville jeg jo ikke lade mig byde, og så gi'er jeg ham akkurat det, han har godt af.

Han bliver straks ædru og giver sig til at råbe af fuld hals: "Overfald! Politi! Politi!"

Jeg hører skridt og fløjter og tænker et øjeblik på at løbe, men så siger jeg til mig selv: Det er bedst, du bliver stående og forklarer, hvordan det gik til, du har jo ingenting gjort, og det kan vel ikke blive så dyrt.

Så kommer politiet og trækker mig på stationen."

I det samme ringede klokken. Hviletiden var forbi, og alle fangerne sprang op.

Niende kapitel

Der gik flere dage, inden Greven og Smeden atter kom til at tale sammen. Smeden ville ikke begynde af sig selv på fortsættelsen. Han vidste ikke, om hans historie interesserede den anden, og dog brændte han selv af længsel efter at fortælle videre.

Så var det en aften, en times tid efter, at de var kommet til ro efter en lempelig søndag, og varmen var så trykkende, så det var umuligt at falde i søvn, at Smeden hørte en stemme fra sengen ved siden af.

"Nå, hvad skete der så videre?"

Og så få er oplevelserne i et sådant fangenskab, at Smeden, der blev helt lykkelig ved spørgsmålet, straks tog fat, hvor han slap, som om deres samtale kun havde været afbrudt nogle minutter.

Han lagde sig så yderlig som muligt på madrassen, næsten helt ud på gulvet, og begyndte at fortælle med sagte stemme:

"Så snart jeg var kommet derop, så begyndte betjentene jo straks i deres drillende tone: 'Nå er det dig, Smed! Det bliver nok en dyr historie, denne gang.'

Først protesterede jeg og fortalte dem, at jeg ikke havde haft nogen skyld, men de lo ad mig og sagde med en skadefryd, der skar mig i hjertet:

'Ja, den sludder har vi hørt før, men den får du vist ikke ham derinde til at gå på.'

Efter at jeg havde siddet hele natten i kachotten, uden at jeg havde fået hverken vådt eller tørt, kom jeg så om morgenen ind til assistenten, der tog en kort rapport over mig, og så blev jeg sendt af sted til arresten. Sømanden, der nu var helt ædru igen,

var blevet så sølle, at han næsten ikke var til at kende mere. Han græd og bad så ynkeligt for sig og forstod så smukt at fortælle dommeren om, at han havde været så uskyldig som et påskelam, og måske kunne skroget heller ikke huske rettere.

Nok om det, jeg blev hængende, og dommeren sagde til mig: 'Tilstå De ligeså gerne, at det er Dem, der igen har lavet spektakler, som De plejer van, det bliver bare dyrere, når De nægter.'

Men jeg ville begrivelig ikke tilstå, hvad jeg ikke havde gjort, og mens jeg sad der og kukkelurede, blev jeg mere og mere ædende indædt gal og buldrede på eller græd som et barn.

Lidt efter lidt forstod jeg jo nok, at dette her ikke var det bare spøg. Jeg var en af dem, som de altid i bladene kalder for en af politiets gamle bekendte, en oftere for vold straffet mandsperson, en god fangst.

Og alt som jeg blev mere og mere beskidt i tøjet, og skægget begyndte at stubbe som en afhugget rugmark, kunne jeg ligefrem mærke på mig selv, at jeg kom til at se mere og mere uhyggelig ud, og at jeg blev tiltalt hårdere for hver gang, de tog mig op.

Jeg tænkte stadig på Lise. Hvad ville hun sige og tænke? Netop nu, som vi skulle til at have bryllup, og jeg havde lovet at blive et ordentligt menneske! Jeg syntes, der var så få, der hjælper en, når man vil opad, og jeg blev så bedrøvet ved det hele.

Så en dag blev jeg taget op igen, og bagved skranken, der sad han selv og krøb helt sammen i en stor stol. 'Der sker for meget af den slags ting for tiden,' sagde han. 'Vi må tage hårdt på jer, for at I kan lære at opføre jer ordentlig og få en skræk i blodet.

Du har fået 3 gange 5 dages vand og brød. Er du tilfreds med det?'

Tilfreds! Det sortnede for mine øjne, og så blev det rødt. Jeg blev så desperat rasende, at jeg fo'r over skranken og plantede min næve lige i synet på ham, der sad der så roligt og næsten med velbehag ødelagde alting for mig."

Man hørte en bevægelse ovre på den anden side og en lyd.

"Jo vist var det galt, det ved jeg godt, og jeg fortrød det også senere, han gjorde jo ikke andet, end som hvad han skulle, og han bliver betalt for. Men jeg kunne ikke gøre for det, og sådan har det stadig været galt med mig, så Gud ved, om jeg nogensinde slipper ud.

Jeg er ingen bølle, det er netop det, som jeg så gerne ville have, at de ikke skulle tro om mig. Jeg har aldrig overfaldet nogen, bare fordi jeg fik lyst til at slå og ødelægge. Jeg har sådan et hidsigt blod, men jeg er ikke ond, og jeg har aldrig gjort et dyr fortræd. Det er begrivelig vanskeligt at sige det til Dem, og jeg er glad over, at vi taler i mørke, så jeg ikke kan se Dem. For De er det eneste menneske, som jeg har overfaldet, skønt De ikke havde gjort mig noget. Men jeg ville så gerne i lag med Dem, jeg havde netop tænkt, at jeg ville være så god ved Dem og hjælpe Dem. Den dag ved jeg dog ikke, hvad der gik af mig. Jeg var slet ikke herre over mig selv. Det var, som om den megen luft, jeg havde fået, helt var gået mig til hovedet efter den lange indespærring, så jeg måtte røre mig. Jeg beder Dem så bønlig om forladelse. Jeg skal aldrig gøre det mere, og jeg *vil* aldrig gøre det mere, det føler jeg.

De er den første, siden Lise, som jeg nu kun så sjældent hører fra, der har prøvet på at tage mig med det gode. For jeg forstår

nok, at De må have bedt for mig hos inspektøren, ellers var jeg igen kommet i tugthuset og havde fået kat. Men De tilgiver mig, ikke sandt. For Dem vil jeg gøre alt."

Så blev der sendt et pludseligt lygteskin ind over gulvet, og der lød et skarpt: "Hvad fanden er det for et spektakel, I holder herinde. Vil I se, at I kan sove."

Så forsvandt lyset atter, og alt blev stille.

Men Grevens og Smedens hænder mødtes i et håndtryk over gulvet.

Tiende kapitel

Greven og Smeden var blevet uadskillelige. Så ofte lejligheden gaves, så man dem i hinandens nærhed, og sådan også i dag, da der forestod noget af en begivenhed i fangekolonien. Man skulle i vandet!

Man drog af sted i sluttet trop til den lille "Hedesø". Så særlig appetitlig var den ikke at se til med sit mørke, jernholdige vand. Men alligevel fristede den på denne varme sommerdag, og det varede kun et øjeblik, inden hele kompagniet var af klæderne, som også kun bestod af det nødvendigste.

En flok drenge kunne ikke være kådere. Man lo og råbte og sprøjtede hinanden over, og til de ængstelige, der soppede inde ved land, blev der straks fundet træffende øgenavne. For intet sted kan et menneske smykke sig med mindre overlegenhed, end når han står nøgen i sin kamp med ulyst til vandet.

Og intet sted kan på den anden side mennesket helt ud få lov til at udfolde den skønhed, som naturens herre har lagt i hans legeme, som netop her.

Der var nu Smeden. Skønt det var lutter mænd, der her var til stede og for største delen mænd uden skønhedssans, så kunne de ikke lade være at følge ham med øjnene. De følte sig ubevidst grebne af at se på denne herkuliske skikkelse, der ikke havde en eneste lyde, og som netop i den friske luft, som gjorde mange af de andre blege og gustne, udfoldede hele sin spændstighed. Det var en sand øjenslyst at betragte denne ryg med dens faste solide fletværk af muskler.

Fra opsynsbetjenten, en gammel militær, kom der uvilkårlig at beundringsudbrud: "Det var satan til krop!"

Smeden dukkede som en vandhund, kom op med store sten fra bunden og pustede og sprutte de, så det stod af ham i lang omkreds. Greven bevægede sig med lange, regelmæssige tag som en akademisk skolet svømmer.

Endelig var man færdig og begav sig på hjemvejen.

Greven og Smeden gik bagest ved siden af hinanden. Greven var tavs og optaget af sine egne tanker.

Pludselig så han til siden, som om han ville sige noget, og opdagede, at Smeden var borte.

Hans første indskydelse var at gøre anskrig. Han kendte Smedens karakter. Efter et sådant bad kunne frihedslængslerne være faret på ham, og det var muligt, at han var flygtet. Greven, der altid reflekterede, og som havde den dannedes rædsel for rå, brutale optrin, forudså allerede med ubehag det postyr, der ville blive, når man kom hjem. Han tænkte også på den sorg, det ville være for disse mennesker at sendes tilbage til det indelukkede tugthus. Hans egen person kom ham ikke et øjeblik i tankerne.

Nogle af de forreste fanger var begyndt at synge, og opsynet blandede sig ikke deri. Der kom rå ord i sangene, og overopsynsbetjenten råbte: "En fødelandssang!" Så slog man om og drog videre, mens man sang om kongen og flaget med en dyster alvor, som om det var en salme. Ingen havde mærket noget.

Man nåede hjem til "Hedehuset", hvor alle som sædvanlig blev råbt op og svarede: "Her!" Det var en formalitet, som man var så vant til, at ingen ænsede den, fordi den altid forløb på samme måde.

Men pludselig blev der mumlen i rækkerne. Den steg, og opsynet kastede uroligt blikket ned over fangerne. Hvor var Smeden? Da 407 blev råbt op, var der ingen, der svarede: "Her!"

"Har 113 ikke set noget til ham?" spurgte opsynsbetjenten. – "Nej."

Der blev en lang pause, der for fangerne syntes en evighed. Ingen vidste, hvad der skulle gøres, ingen vidste, hvad der ville ske. I det samme hørte man hastige skridt lyde ude fra heden, og Smeden styrtede forpustet ind gennem åbningen i diget. "Hvor satan bliver du af?" råbte overopsynsbetjenten, men det var tydeligt at høre, at der var lettelse i hans stemme.

"Jeg havde glemt noget nede ved søen."

"Hvad havde du glemt?"

"Min vest."

Man hørte en fnisen mellem fangerne.

"Stille! Bare du ikke snart glemmer bukserne."

Denne gang lo fangerne, og opsynsbetjenten sagde ingenting. Han kunne ikke selv lade være at trække i mundvigene under den vældige knebelsbart, så vittig forekom bemærkningen ham.

Derefter tilføjede han barsk: "Nummer 407 bliver hjemme i tre dage og fletter kurve. Så kan han endda sige, at det er nådigt sluppet."

Da de et øjeblik var alene, spurgte Greven:

"Hvor blev De af?"

"Hys! Lad ikke nogen mærke uråd. Her skal De se."

Han åbnede sin trøje halvt.

Grevens ansigt afspejlede den højeste forbavselse.

Ellevte kapitel

Der var kommet en mærkværdig uro over fangerne. Snart var en, snart en anden af dem borte, men dukkede lige så hurtigt frem igen på ny. Det var tydeligt, at de var optaget af noget, som de selv indbyrdes vidste besked med, men som blev holdt skjult for opsynet.

Opsynsbetjentene blev urolige. Var der en revolte eller en masseflugt i gære? Man vidste aldrig, hvad der kunne ske under disse forandrede, friere former.

At Smeden, der nu i tre dage havde haft husarrest, under hvilken han havde vist sig meget adspredt i sit kurvefletningsarbejde, var den egentlige hovedmand, det var man nogenlunde klar over, og man var bange for hans hidsige, voldsomme karakter. Det syntes også, som om Klovnen, der ellers holdt sig for sig selv i sit køkken, og som i del hele indtog en særstilling, denne gang var i forståelse med de andre. Overopsynsbetjenten besluttede at anstille en grundig efterforskning. Han gik brummende omkring, støttet til sin tykke egetræsstok. Han kunne ikke finde noget usædvanligt. Alt var på sin plads inde i huset, der var ikke pillet ved vinduer eller døre, revolverne var ladte, og håndjern og spændetrøje lå, hvor de skulle. På gårdspladsen var der intet at bemærke, i teltet heller ikke. Så gik han en tur rundt om diget, der var lagt udenom hytten. Pludselig standsede han. Hvad var det?

Ind i diget var der med en spade skåret et indhug, så at der dannedes ligesom en lille gård. Der var derefter lagt nogle stykker brædder over, der atter var dækkede med lyng.

Overopsynsbetjenten fjernede dækket og ventede allerede at gøre en farlig opdagelse.

Han blev stående forbavset med et smil under det tykke overskæg. Så rynkede han atter brynene og kaldte barsk på Klovnen.

Kokken kom styrtende forfærdet med sveden trillende ned ad sit rødblussede ansigt.

"Hvad er det?" spurgte overopsynsbetjenten.

"Det er en hundehvalp."

"Ja, det kan jeg sgu' nok se," svarede overopsynsbetjenten, idet han lod blikket hvile på det lille, pudsige dyr med den hvide splint i panden og de knapt åbnede øjne. "Men hvem har bragt den?"

"Det har Smeden," sagde Klovnen hurtigt.

"Hvor har han fået fat i den?"

"Den fik han ved hedesøen forleden dag, da han kom for sent. Der var en dreng, der var nede og skulle drukne den."

"Men hvor har den fået mælk fra?"

"Det har jeg givet den," sagde Klovnen nølende.

"Tror du, at du skal bruge mælken til hundehvalpe, din hornugle?" sagde overopsynsbetjenten.

Klovnen svarede ingenting.

"Når du endelig vil give den mælk, så giv den i hvert fald noget, der er rent, og ikke sådan noget svineri."

Klovnen fo'r afsted ind i køkkenet og kom tilbage med en tintallerken fuld.

Så satte de sig begge på hug og dyppede hundehvalpens snude, så den blev helt hvid. Derefter sad de ganske andægtige, mens den labbede mælken i sig med sin lille, lyserøde tunge.

Da det var besørget, dækkede overopsynsbetjenten atter indhugget til og sagde: "Nu holder du ren mund."

Da fangerne kom tilbage fra heden, var overopsynsbetjenten først noget brøsig at se til og lod alle træde an. Derefter rømmede han sig og sagde:

"i har nok fundet på narrestreger."

Fangerne skottede fra den ene til den anden.

"Tror I ikke, at staten har nok med at fodre jer? Vil I endelig have besætning på gården, så lad gå. Men så må I selv fodre den, med hvad I kan få tilovers."

"Det vil vi også gerne," vovede Smeden at sige.

"Nå, det vil I, ja så behold hundehvalpen," sagde overopsynsbetjenten, stolt over at kunne vise dem, at han vidste besked. Derimod talte han ikke noget om, at det var inspektøren, til hvem han telefonisk havde meldt det passerede, der havde svaret: "Lad dem kun beholde den! Dyr gør dem til bedre mennesker!"

Så snart fangerne havde spist, stormede de utålmodigt ud for at se til hundehvalpen. De lod den gå fra hånd til hånd og strøg den varsomt over dens blanke, sorte skind. Flere af dem lagde den ind til deres skæggede kind og kyssede den. Endelig tog Smeden forsigtigt hvalpen og placerede den på sin flade kæmpenæve, som han strakte frem for sig med det spørgsmål:

"Hvad skal dyret hedde?"

Der kom mange forslag frem. Endelig sagde Smeden selv: "Lad os kalde den efter den dag, jeg fik den. Lad den hedde 'Fjerde Maj'."

Og alle var tilfredse med denne afgørelse.

Så blev "Fjerde Maj" lempeligt hældt over med vand fra brønden og hurtigt tørret af, da den peb og rystede skindet. Således endte det første, store komplot i "Hedehuset".

Tolvte kapitel

Det havde i lang tid været en næsten utålelig varme.

Alt var gennembagt af solen og så tørt, at det formelig knasede. På den åbne hede, hvor der ikke var spor af læ mod de brændende stråler, havde det strenge arbejde ofte været næsten uudholdeligt.

Og så om natten var det ikke til at falde i søvn i de ophedede værelser, hvor man lå mange ved siden af hinanden i rummene, og hvor man var ængstelig for at lukke alt for meget op til den friske luft.

Greven var vågnet. Han lå uroligt og kastede sig frem og tilbage. Det forekom ham, at han hørte underlige lyde ude fra heden, som han ikke var vant til. Pludselig var det, som om et strejf af rødt lys et øjeblik fo'r forbi vinduerne og slukkedes igen. Nu kom det atter, og denne gang blaffede det uroligt frem og tilbage i flere minutter, inden det forsvandt.

Greven ruskede i Smeden, der forskrækket vågnede og gned øjnene. Smeden blev siddende oprejst i sengen og stirrede i den retning, i hvilken Greven drejede hans hoved. Da lysningen kom igen, rejste han sig hurtigt og råbte: "Brand! Brand!"

Der blev almindelig forvirring. Opsynsbetjentene tænkte et øjeblik, at der var tale om en list, men da de røde flammeglimt blev hyppigere, skyndte de sig at give fangerne deres tøj og rykkede ud med dem.

Så snart man kom på den anden side af diget, så man allerede den røde hane gale på toppen af Hedegården.

Skæret af ilden elektriserede alle. Det var en natlig oplevelse, der havde noget af eventyret over sig.

I gården syntes alt at være uddødt. Ingen havde endnu bemærket branden. Forpagteren var taget bort om eftermiddagen. I karleværelset lå en mand og snorkede dybt. Man fik ham purret ud, mens lænkehunden gøede og utålmodigt sprang frem og tilbage i kæden. En dreng kom forsovet ned fra et stænge og gned øjnene.

Ingen vidste nogen besked. Vand var der ikke noget af. Nogle af fangerne begyndte at løbe den lange vej fra Hedegården til Hedehuset for at fylde et par utætte læderspande ved brønden. Når de kom tilbage med dem, var de tomme, men man var tilfreds med at have vist iver.

Ilden havde nu fat i hele taget og lyste rødt ud over heden. I stueetagen var man begyndt på redningsarbejdet og havde flyttet nogle af møblerne ud. Alt var forvirring.

Da lød der pludselig hjerteskærende skrig. Ved vinduet i gavlen på første sal så man en ældre kone i det blotte linned, hendes ansigt var vildt og fordrejet.

"Det er forpagterens moder! En stige, en stige!"

Endelig fik man fat i en, den var alt for kort og nåede kun halvvejs op.

Mens man baksede med den, og angstråbene fra vinduet lød højere og højere, søgte en af opsynsbetjentene med et par af fangerne at nå op til værelset ad anden vej. Trappen stod allerede i lys lue, og flammerne havde fat i hele det øverste loft.

"Spring ud, spring ud," råbte de op til hende og stillede sig under for at gribe hende.

Men hun ville ikke følge den i og for sig ret farlige opfordring. Hun vedblev at skrige og hælde sig ud af vinduet,

som om hun på den måde ville undgå flammerne, der rykkede ind mod hende bagfra.

I det samme kom Smeden til. Han havde taget et læssetræ, som han havde fundet i gården, og med det havde han bevæbnet sig som med en lanse. To gange løb han storm mod huset, så at det formelig sukkede i ham selv og bjælkerne, tredje gang styrtede murstenene ind gennem bindingsværksrammen, og der blev et hul ind til et skur, hvorfra en hønsestige førte op på loftet.

Smeden kastede læssetræet fra sig og forsvandt ind i det brændende hus med et vognreb over nakken.

Alle fanger blev stående tavse. Den røde ild fra taget lyste på deres mørke, ubevægelige skikkelser. Ingen tænkte i dette øjeblik på at redde. Alle var optaget af de menneskeliv, der stod på spil.

Nu så man Smedens kæmpeskikkelse, rødt belyst i gavlværelset. Men det var, som om konen nu var blevet vanvittig af frygt og kun så sig omgivet af fjender. Hun kastede sig rasende mod smeden, borede sine negle i hans hals og klamrede sig tungt til ham som druknende til sin redningsmand.

Det så et øjeblik ud, som om han skulle miste vejret. Så rev han sig løs med et voldsomt tag, surrede rebet om hende, så at hun ikke kunne røre sig, og firede hende derefter så sikkert som var det en lille pakke i et sejlgarn ud af vinduet. Et stormende hurraråb hilste ham nedefra. Han svingede selv med huen og vinkede til dem, at de skulle gøre plads.

I det samme lød der et brag. Under en regn af brændende strå og bjælker styrtede hele loftet ned. Men Smeden havde

gjort et voldsomt spring, man så hans krop som en sort masse i luften, så lå han tungt på jorden nedenfor.

Trettende kapitel

Smeden var kommet forholdsvis heldigt fra sit fald, da han var dumpet midt i en stor bunke af lyng og sengeklæder, som man havde skrabet sammen, da man opfordrede den gamle kone til at springe ud.

Den ene fod havde han imidlertid forstuvet, og han kunne derfor ikke deltage i jordarbejdet. Men alligevel havde man ikke, sådan som han var bange for, flyttet ham tilbage til tugthuset.

Han gik nu rundt ved en stok og havde sine gode dage. Han omtrent lov til at gøre, hvad han ville, og han blev såvel af opsynet som af medfangerne betragtet med kendelig respekt, der ikke mindst skrev sig fra den kraft, han havde udfoldet, da han rendte væggen ind i Hedegården. Han var så skikkelig som et lam og legede så from som et barn med den nu snart udvoksede "4. Maj".

Da forpagteren var kommet over for at takke ham, var han lige ved at græde, men da den gamle kone fulgte efter ved sin stok og kyssede ham på hånden, tudede han ligefrem af rørelse.

Men med appetitten var det med alt dette blevet lidt småt, og nu da han sad ved bordet, kunne han ikke en gang spise sine ærter op.

"Må jeg have dem?" sagde "Ædedolken", der sad lige overfor ham med sultne øjne, skønt han allerede havde sat seks portioner til livs.

"Ja, vær så god," sagde Smeden og skød tallerkenen over til "Dolken", hvis øjne endnu lyste af sult, og som henkastede, mens han slubrede videre:

"Hvis jeg blev rigtig rig, så ville jeg en gang spise mig helt mæt."

De andre fanger lo.

I det samme blev der kommanderet: "Ret!" Og alle tørnede ud i gården for at stille sig op på rad.

Det var inspektøren. Fangerne så uvilkårligt på hans ansigt, og der gik et lettelsens suk gennem rækken, da man opdagede, at det var venligt og skyfrit.

Inspektøren yndede at holde små foredrag:

"Jeg er meget fornøjet med jer. Der har ikke været ført nogen som helst klage over jer, og det meddeles mig, at I heller aldrig har været oppe at nappes indbyrdes. Hedeselskabet er tilfreds med Eders arbejde, der ikke blot er til glæde for Eder selv, men også til nytte for Eders land.

Da det forleden meddeltes mig, at Hedegården var brændt, blev jeg imidlertid meget betænkelig. Hvis det ikke oplystes, hvorledes ilden var opkommet, kunne I let have fået skylden derfor, for det må I vide, at der er mange, som ikke er helt glade ved naboskabet med jer.

Det glæder mig imidlertid, hvad jeg også vil meddele jer, at det ved brandforhøret er oplyst, at ilden er opstået ved uforsigtighed fra en af gårdens folk, og denne sag kommer derefter for så vidt ikke mere os ved. Men der er en anden ting, der kommer os ved i denne sammenhæng."

Inspektøren gjorde en pause. Fangerne så spændt på hinanden. – – "Træd frem. nummer 407."

Smeden trådte frem. Han så nærmest ulykkelig ud.

"Du har under branden i Hedegården vist stort mod og foragt for faren. Jeg har i den anledning indstillet dig til benådning,

fordi jeg tror, at du efter i den senere tid at være blevet behandlet med varsomhed, har fået noget af din gode natur tilbage, og at du vil vide at opføre dig ordentligt."

Smeden bøjede hovedet og holdt huen for øjnene. På bevægelsen af hans skulderblade kunne man imidlertid se, at han græd.

Inspektøren fortsatte: "Jeg har i dag fra ministeriet modtaget skrivelse om, at benådningen er bevilget."

Inspektøren gik hen til Smeden:

"Ræk mig Deres hånd og lov mig så, at De vil gøre alt for, at vi to aldrig skal se hinanden mere på samme måde som hidtil. De er fri!"

Smeden sank ned i knæene, men inspektøren rejste ham op og sagde venligt: "Den stilling passer ikke for en mand, der har fattet en kraftig beslutning om at tage kampen op med livet. Rejs Dem nu og sig farvel til Deres medfanger. Jeg venter Dem i aften i byen, for at De kan få Deres regnskab gjort op."

Fjortende kapitel

Smeden havde sagt farvel til kammeraterne.

Nu sad han ude i teltet alene med Greven. De andre var drevet ud en efter en. De havde med fangers sikre instinkt forstået, at de to havde noget at tale med hinanden om. Det var Greven, der førte ordet:

"Når De nu bliver fri, så må De være forsigtig. Gå ikke over i 'Røverhulen' overfor tugthuset, selv om De bliver lokket. De har selv ofte nok hørt, hvor mange der straks er faldet for fristelsen, så snart de er kommet ud med deres opsparede arbejdspenge i lommen. Prøv helst på at blive afholdende. Vær en mand, og vis det. Hvis De kan det, skal jeg skaffe Dem en passende plads for resten af Deres liv, når jeg har udstået min tid."

Smeden fæstede øjnene mod jorden og sagde lavt: "Tak."

Lidt efter tilføjede han: "Jeg vil gøre alt, hvad De siger. De har fået en sådan magt over mig, at jeg vil føle Deres øjne hvile på mig, så snart jeg skulle være i færd med at gøre noget galt. Men der er ét, jeg ikke kan forstå," tilføjede han nølende.

"Hvad er det?"

"Jeg forstår ikke, at en mand som Dem har kunnet tilgive mig, at jeg har slået Dem."

"Det har jeg heller ikke," sagde Greven kort.

Der kom et næsten forskrækket udtryk i Smedens ansigt. "Har De ikke? Men De har jo dog altid vist mig velvilje."

"Det har jeg, og det vil jeg vedblive at gøre, fordi jeg holder af det gode, der er i Dem som menneske, og fordi jeg vil fremelske det. Men en fornærmelse, der er tilføjet mig, tilgiver jeg aldrig, selv om jeg kan gemme min vrede til side. Det er tværtimod

således, at den fra kun oprindelig at have været en lille plet, som jeg dårlig nok selv har bemærket, i stilhed æder sig til et dybt hul ligesom rust."

"Jeg tænkte det nok," sagde Smeden. "Derfor kan jeg heller aldrig få Deres venskab, nå, det er der jo heller ikke tale om, nej, Deres agtelse."

"Det kan ske. Det kommer an på forholdene. Kan De en gang uopfordret vise mig en tjeneste, der vejer op mod den fornærmelse, som De uden grund har tilføjet mig, så går regnskabsposterne lige op."

Smeden stirrede hen for sig:

"Ja, hvordan skulle det kunne ske?"

Pludselig skiftede han tone, greb heftigt Grevens hånd og spurgte:

"Er det sandt, hvad der fortælles, at De er uskyldig?"

Greven trak hånden til sig. "Jeg har en gang sagt Dem, at jeg nødig taler om mine egne forhold."

"Men det ene spørgsmål må De svare mig på. Jeg forlanger ikke at vide mere. Men hvis De er uskyldig, vil Deres magt over mig på afstand være endnu større, end den er. For min egen skyld beder jeg Dem, svar mig på dette spørgsmål: Er De uskyldig?"

"Ja."

Smeden så længe og forbavset på Greven, som om han ikke kunne blive træt af at betragte hans skikkelse. Derpå rejste han sig langsomt og sagde i en højtidelig tone: "Så vil jeg ofre alt, om det så skal være mit liv, og jeg vil gøre det med glæde for at få Deres uskyld bevist."

Greven smilede og sagde:

"Tak, min ven, nu er De allerede i færd med at udslette noget af Deres gæld i mine bøger. Men jeg tror ikke, at der bliver stor brug for en mand som Dem i den sag. Mens jeg har siddet her, har min familie gjort alt, hvad der stod i dens magt for at opnå et resultat. Den er kun nået til løse formodninger. Jeg må selv tage den sag op, når jeg kommer ud."

"Og så må jeg være den første, der får lov at hjælpe Dem."

"Ja tak, hvis De skulle kunne være mig til nogen nytte." Greven rejste sig og rakte Smeden hånden.

Kæmpen trykkede den næsten ydmygt.

Så gik de ud sammen i gården. Fangerne samledes om Smeden, der takkede opsynsbetjentene, hilste på hver af kammeraterne og forsvandt ud gennem diget.

Han var en fri mand! Han følte det et øjeblik som en overstrømmende glæde, men samtidig gik hans tanker med vemod tilbage. Han vendte sig om og kastede et blik ind mod Hedehuset. Han vinkede med hånden et sidste farvel, mens han travede frem i lyngen.

Så svingede han hatten. Han så langt borte en mørk klynge af mennesker. En skikkelse var sprunget op på diget og tegnede sin mørke silhuet mod den klare himmel. Det var Greven!

Og ud over heden lød til afsked fra en snes struber med et underlig højtideligt, næsten dystert tonefald: "Hurra!"

Anden del

Første kapitel

En kæmpemæssig skikkelse i en tarvelig, men pæn dragt af groft, blåt klæde går forsigtigt op ad de tæppebelagte trapper og standser udenfor døren, på hvilken der står *v. Holme*, enkefrue.

Manden ser op og ned ad dørens glasruder og betragter de to statuer, der er anbragt i nicher på hver side indgangen. Det er, som om han bliver mere og mere betænkelig og mest af alt har lyst til atter at løbe sin vej. Endelig gør han en kraftanstrengelse. Han trykker på den lille, hvide elfensbensknap, og man hører langt inde i lejligheden den muntre, trillende lyd af en elektrisk klokke. Lidt efter bliver døren lukket op, og en pige stikker hovedet frem.

"Tør jeg spørge, er frøken Ellen von Holme tilstede," siger kæmpen med en stemme, der lyder så tør, som om den havde besvær med at slippe ud af halsen.

Pigen ser mønstrende og frittende op og ned ad den noget mistænkelige fremmede, mens en lille silkepuddel med en rød sløjfe i panden undersøgende snuser til ham. "Hvem skal jeg melde?"

"Vil De sige, at det er William Førster."

Pigen forsvinder. Et øjeblik efter kommer hun tilbage. Denne gang er hun betydelig høfligere end før, og hun siger næsten venligt: "Vær så god at gå indenfor, frøkenen kommer straks."

Den robuste mand tørrer omhyggeligt sine fødder og træder forsigtigt ind i en elegant udstyret dagligstue med gamle, solide mahognimøbler og talrige store malerier på de brede vægge. Han vover ikke at sætte sig, men bliver stående oprejst henne

ved døren i nærheden af et fint udskåret skab, oven på hvilket der er anbragt et kostbart bronzeforgyldt taffelur.

Da han har ventet lidt, går døren til det tilstødende værelse op, og en ung dame træder ind.

Hendes ansigt er ovalt med markerede, men fine træk. Det mørke, stærkt krøllede hår er lagt fremefter, så at den i forvejen høje, hvide pande synes endnu højere og hvidere. Øjnene er skarpe, med en ejendommelig gennemtrængende glans, der af og til kan gå over til en drømmende blødhed i udtrykket.

Hendes dragt er glat og slutter tæt om hendes elegance. Hendes væsen er jævnt og utvungent, og hendes bevægelser røber energi og selvtillid.

Med en håndbevægelse beder hun den fremmede om at tage plads.

William Førster sætter sig forlegent på kanten af en blød pufstol, der er lige ved at knække sammen som en harmonika under vægten af hans herkuleskrop.

"Det glæder mig at se Dem," siger frøken v. Holme med venlighed, idet hendes blik med inkvisitorisk nysgerrighed mønstrer William Førster fra top til tå. "Aage har i sine breve fra heden fortalt mig om Dem, og han har antydet for mig, at De mulig ville aflægge mig em besøg. Han synes at have interesseret sig for Dem."

"Det kan hænde," svarer William Førster, der ikke rigtig synes at forstå ordene. "Han har i hvert fald gjort mere for mig end som noget andet menneske, og jeg ville være så inderlig glad, om jeg kunne gøre noget for ham til gengæld og være behjælpelig med at bevise hans uskyldighed."

"Har han selv fortalt Dem, at han var uskyldig?"

"Ja, det har han, men først lige i det sidste øjeblik."

"Har han også fortalt Dem sin historie?"

William Førster slår øjnene ned og siger næsten skamfuld: "Han var ikke af dem, der forsnakkede sig."

"Det tænkte jeg nok," siger frøken v. Holme. "Men hvad har De da egentlig tænkt Dem, at De skulle kunne gøre for ham?"

"Det ved jeg ikke sådan lige præcis," svarer William Førster i en næsten undskyldende tone, "men jeg tænkte bare, at hvis De havde, om jeg så må sige, ligesom en fært, så kunne det være, at en simpel mand, der selv har siddet i spjældet i mange år, bedre kunne spore den. Derfor er jeg straks gået herhen, efter at jeg er sluppet ud af brasen."

Et smil, der dog ikke er helt fri for et strejf af ubehag over de tekniske tugthusudtryk, glider hen over frøken v. Holmes smukke ansigt.

"Det kan De måske have ret i," siger hun, "og det desto mere, som det eneste spor, vi har, netop skal forfølges i kredse, hvor det er vanskeligt for folk i vor stilling at opnå nogen fortrolighed."

En begyndende glæde lyser allerede på William Førsters store, runde ansigt, hvis udtryk nu er så godmodigt som et barns.

Frøken v. Holme betænker sig et øjeblik, så tilføjer hun: "Skal De kunne hjælpe os, så må De også kende hele forhistorien. De er jo virkelig hans ven?"

"Ork, Gud bedre det, men jeg kunne gerne gå lige lukt ind i Helvede for hans skyld."

"Det ville være for meget at forlange," siger den unge dame med et smil, "men nu skal jeg fortælle Dem alt, hvad der kan

være til nytte for Dem."

Frøken v. Holme går hen til skabet, åbner det og tager en stor mappe frem. "Her har vi hele sagen."

"Angår alt det 113?"

"Hundrede og tretten," siger frøken v. Holme atter med uvilje. "Kender De ikke en gang hans navn?"

"Næh!"

Frøken v. Holme synes at betænke sig et øjeblik, så fatter hun en pludselig beslutning og siger med eftertryk: "Mellem os hedder min forlovede fremtidig kun godsejer Aage Ruud."

Andet kapitel

Et bord var blevet ryddet inde i kabinettet. Det lå nu fuldt af domsudskrifter, papirer, breve, dokumenter og rids. Frøken v. Holme og William Førster sad lige overfor hinanden. Den unge dame havde helt aflagt sin forbeholdenhed, og kæmpen havde glemt al generthed, så optaget var de begge af den sag, der i lige grad interesserede dem.

"Ser De," forklarede frøken v. Holme, "her har vi altså belægningsstuen. Her har den soldat stået, der gennem det åbne vindue har skudt på løjtnant Ernst Falck, som lod folkene foretage øvelser ude på pladsen.

Godsejer Aage Ruud forklarer nu følgende:

'Jeg var på trapperne op til første sal, da jeg hørte et skud falde. Jeg blev et øjeblik stående forbavset, så skyndte jeg mig ned og ind i belægningsstuen. Det forekom mig, at jeg så en soldat forsvinde ud ad døren i den modsatte ende, men jeg har ingen formodning om, hvem det har været, da jeg kun skimtede en uniform.

Jeg gik hastigt ned gennem belægningsstuen og så, at der var bevægelse ude på pladsen. Jeg kastede blikket hen på knagerækken, hvor vore karabiner var anbragt. Jeg så, at min hang skævt til den forkerte side, og jeg gik derhen for at bringe den i den rette stilling. I samme øjeblik, som jeg stod med hånden om det tynde af kolben, blev jeg grebet bagfra af en underofficer, der holdt mig fast, mens han kaldte vidner til.

Efter at to, tre tililende soldater havde set mig i den stilling, jeg indtog, slap underofficeren mig, og jeg blev straks belagt med arrest.

Min karabin blev taget ned. Der var ingen patron i den, men løbet var smudsigt og lugtede af krudt, så at der ikke var tvivl om, at skuddet var affyret med min bøsse.

Der blev straks sendt ordre til vagten, at ingen måtte forlade kasernen, og en visitation blev foretaget først på min person, på hvilken intet fandtes, dernæst i mit madskab, også uden resultat, og endelig i min seng, hvor man ganske rigtigt fandt den afskudte patron stukket ind under sengetæppet mellem et par strømper.

Derefter blev jeg arresteret, og man var så sikker på, at man havde grebet mig på fersk gerning, at der end ikke blev foretaget den fjerneste yderligere undersøgelse i de første to dage. Da man begyndte at tvivle på min skyld, var det for sent at anstille videre efterforskninger, fordi alle eventuelle spor for længst var udslettede.'

Hertil siger auditøren i det første krigsretsmøde:

'Menig nr. 7's forklaring bærer sandsynlighedens præg. Det er rimeligt, at det er en anden person end den tiltalte, der har affyret skuddet. Navnlig arrangementet med at gemme den tomme patron i sengen er så iøjnefaldende plumpt, at det nærmest taler til fordel for den anklagede.

Det er også naturligt, at geværet er kommet til at hænge skævt, hvis en anden har affyret skuddet, har taget patronen ud og gemt den i sengen og derpå i en fart har hængt bøssen op og fjernet sig.

Den anklagedes forklaring kan ikke forkastes, så meget mere, som der ikke er tilstrækkeligt motiv til hans handling.'

Underofficeren, der har pågrebet Aage Ruud, og som øjensynlig nødig vil miste sine laurbær, hævder herimod som

vidne: 'Jeg føler mig overbevist om, at den anklagede stod i begreb med at hænge sit gevær op, da jeg antraf ham. Han havde netop en rigtig påtaget uskyldig mine, da han mærkede, at han blev overrumplet. Desuden er den anklagede, der tidligere har været meget hengiven til sport, en ualmindelig god skytte, og det ville være lettere for ham end for de fleste andre i kompagniet at tage et hurtigt og sikkert sigte.'

Auditøren tager ikke noget videre hensyn til denne ondsindede forklaring, men hævder stadig, at motivet mangler. Efter det første krigsretsmøde er man mest tilbøjelig til at frifinde Aage Ruud. I det andet møde tager sagen en meget betænkelig vending.

Et vidne – dets navn kan være ligegyldigt – træder frem og afgiver den forklaring, at løjtnant Falck og nr. 7 har haft et mellemværende. Hvilket dette er, kan vi springe over, det kommer ikke sagen ved. Nok er det, at løjtnanten har givet nr. 7 en ørefigen, og at denne har udfordret ham, men er blevet afvist.

Udfordringen af en overordnet til duel er allerede en tjenstlig forseelse, og i slaget mener man at finde tilstrækkelig begrundelse for hadefulde følelser, så meget mere som nr. 7 har været meget indesluttet i den sidste tid og åbenbart har spekuleret på noget.

Anklagede og løjtnant Falck indrømmer straks, at det forholder sig rigtigt med mellemværendet, som ingen af dem tidligere har haft lyst til at nævne. Man regner denne diskretion til ære for løjtnant Falck, mens den ikke kan anses at gavne den anklagede.

Auditøren slutter derefter i det andet møde sit resumé af sagen således: 'Mens der tidligere ikke har foreligget nogen tilstrækkelig grund til den anklagedes handling, kan dette efter det i sagen oplyste nu ikke længere siges at være tilfældet. Da der tilmed ikke er rejst nogen mistanke mod nogen anden person, kan der i selve den omstændighed, at henlæggelsen af den afskudte patron synes noget arrangeret, ikke findes tilstrækkelig føje til mod de udtalte vidnesbyrd at gå ud fra den anklagedes uskyldighed.'

Herefter blev Aage Ruud dømt. Jeg skal ikke dvæle nærmere ved den sag. Det, vi nu kun har at beskæftige os med er: Når det ikke er ham, hvem er det da?"

Tredje kapitel

William Førster havde med åben mund og vidtopspilede øjne hørt på frøken v. Holmes beretning.

Den interesserede, tavse opmærksomhed, som han havde udvist, havde også virket i høj grad stimulerende på den unge dame, der havde fået sikkerhed for, at "Smeden", om hvem hun havde hørt fortælle så ofte i sin forlovedes breve, virkelig var en mand, der kunne blive en værdifuld forbundsfælle.

Hun havde nu gjort en lille pause, idet hun samlede alle de hidtil benyttede papirer for at lægge dem samlede i en stor konvolut. Da det var sket, tog hun en anden pakke. Den var betydelig mindre end den første og lovede ikke så rigt udbytte.

Kæmpens stumme beundring, som frøken v. Holme godt mærkede, var hende åbenbart ikke ubehagelig, og hun fortsatte endnu mere direkte henvendt til ham end før: "Da Aage Ruud var blevet dømt, var jeg selvfølgelig intet øjeblik i tvivl om, at han var uskyldig, og jeg besluttede at sætte himmel og jord i bevægelse for at få ham fri og hans uskyld bevist.

Jeg anede endnu ikke, hvor vanskelig den opgave var, jeg havde foresat mig. Overalt blev jeg modtaget med den største elskværdighed og forekommenhed, man indrømmede beredvilligt, at meget talte til fordel for den dømte. Jeg opdagede imidlertid hurtigt, at man kun sagde dette af medlidenhed med mig, og at ingen af dem, der havde givet mig løfter, havde rørt en finger.

Der er et punkt i processen, som jeg endnu ikke har berørt, men som spillede en meget stor rolle, og som aldrig blev fuldt

opklaret. Spørgsmålet var: Hvor har Aage Ruud fået patronen fra?

Der var ikke udleveret patroner til mandskabet, og enten måtte den patron, der var brugt, altså være købt i en butik, eller også måtte den være stjålet.

Købt var den ikke, for det var en af de militære patroner, der var benyttet, og stjålet var den ikke, for en mand som Aage Ruud ville aldrig stjæle.

Men sagen er endnu mere indviklet. For netop mens dette spørgsmål er til forhandling, bliver, der pludselig på foranledning af løjtnant Falck, der er afhørt i sin seng, da det ham tilføjede sår havde forværret sig, holdt nogle meget hemmelige konferencer. Det synes, som om den patron, der er blevet brugt, har været af en ganske særlig art, og at dens tilstedeværelse har alarmeret officererne.

Hvorledes det hænger sammen med den patron, har det været mig umuligt at få klarhed på.

De undersøgelser, jeg har anstillet og ladet anstille i så henseende, har væsentlig været baseret på udsagn fra Aage Ruuds kammerater, efter at de var kommet ud af tjenesten. I begyndelsen var de alle meget forsigtige. Men da der var gået et års tid, fik jeg først et og derefter nok et brev. De var begge anonyme og de var af vigtighed derved, at de begge udpegede den samme mand. Der havde åbenbart lidt efter lidt i kompagniet dannet sig en mistanke mod en bestemt soldat, uden at den havde fået udtryk ved krigsretten. Og det var denne mistankes berettigelse, som det gælder om at undersøge.

I det første brev, der var skrevet med stor, klodset ubehjælpsom hånd, stod foruden nogle ligegyldige ord, blot

dette: 'Pas på nummer 21!'

I det andet brev, som var mere fint formet og bedre skrevet, stod: 'Jeg vil anbefale Dem at koncentrere Deres undersøgelse om nummer 21. Jeg garanterer ikke for noget og anbefaler Dem den største forsigtighed.'

Jeg har nogen grund til at tro, at dette brev direkte er blevet påvirket af forblommede udtalelser fra en af de to menige, der sad i krigsretten. Mine undersøgelser på dette punkt har hidtil kun givet meget utilfredsstillende resultater. Men her er det netop, jeg tror, at De måske vil kunne udrette noget."

– William Førsters ansigt strålede af forventning.

"De kommer jo lige fra "brasen", som De udtrykte Dem," sagde frøken v. Holme med et smil. "De er måske netop derfor den eneste, der vil kunne vinde den pågældendes tillid til at gå ind på det, som jeg nu skal udvikle for Dem, og som måske kan lykkes."

Fjerde kapitel

Det var søndag. Efter fangernes eget ønske havde en af dem hver helligdag fået lov til at læse dagens tekst op, og "Ålen" havde med det mest andægtige ansigt spillet en gammel salme, som de alle istemte med blottet hoved.

Der var aldrig nogen, der blev borte til denne frivillige andagt.

I dag var det en af de store dage, da selv den mest gudsforgående krop ville være mødt, om ikke af anden grund, så fordi der var sat et stort apparat i scene.

Ude i lyngen var der rejst en art estrade af nogle kasser og brædder, og den var smykket med to flag.

På slaget 10 om formiddagen samledes alle foran estraden, og fængselspræsten trådte op på den, mens en højtidsfuld tavshed bredte sig i forsamlingen.

Først talte han over dagens tekst, men efter at salmen var sunget, tog han atter ordet:

"Jeg har at meddele jer, at denne dag med fængselsinspektionens tilladelse fejres som festdag.

I går eftermiddag blev det 10.000de hul gravet her i den hårde, ufrugtbare hede, og i tiden vil på denne plads stå en plantage med ligeså mange rødgran og bjergfyr. Det arbejde, der er pålagt jer som straf og tvang, har ikke været forgæves. Selv i fængsel har I været i stand til at hjælpe med til et stort foretagende og til at forøge jeres lands område. Dette i forening med den tak, som 'Hedeselskabet' sender jer for jeres udholdenhed, bør være jer til stor opmuntring og til eftertanke,

når I atter bliver givet tilbage til samfundet for på ny at blive gode statsborgere."

Mange af fangerne havde tårer i øjnene, men tårerne forsvandt næsten hos dem alle i et lykkeligt smil, da en vogn kørte ind på pladsen. For på dens buk sad forpagteren fra "Hedegården", der nu allerede var kommet et godt stykke over jorden og tegnede til at blive helt statelig. Han havde sin gamle moder med, som havde fået lov af inspektøren til at traktere fangerne med kaffe og boller som tak for brandnatten.

En sand feststemning herskede også senere, da de med flagene båret i spidsen drog tilbage til Hedehuset, hver medførende en af forpagterens stinkadores, der som en lækkerbisken skulle nydes i teltet.

Greven var den eneste, der ikke kunne føle denne barnlige glæde, som opfyldte alle disse mennesker, der ved tvang var ført tilbage til naturens nøjsomhed. Han savnede "Smeden" og tænkte med vemod på, hvilken fryd en sådan dag ville have været for ham.

Men til gengæld var Grevens glade overraskelse så meget større, da der ved hjemkomsten var brevudlevering til fangerne, og der var to til ham: Et fra hans forlovede og et – fra Smeden.

Det første, der var skrevet med en elegant, fast damehånd på tykt, hvidt engelsk postpapir, lød kort således:

> "Min egen kære Aage!
>
> Så har jeg da set din meget omtalte "Smed". Det er en god og prægtig fyr. Måske kan han være os til nogen nytte. Vi må jo aldrig opgive håbet, selv om alt forekommer os så mørkt og håbløst. Det synes virkelig, som om der nu er ved

at bryde en lille solstråle igennem. Det er dog altid en opmuntring.

Jeg er glad ved, at jeg af "Smeden"s naive ord forstår, at du netop er således, som jeg har tænkt mig dig.

Det er måske slet ikke så trist, at denne skæbne har ramt os. Jeg tror aldrig, jeg ville have elsket dig så inderligt, hvis der udelukkende havde været lyse dage.

For mig er du nu altid den mand, for hvem jeg nærer den største kærlighed og beundring.

Din

Ellen."

Greven læste brevet to gange igennem, så kyssede han det. Derpå tog han det andet og smilede, mens blikket gled ned over linjerne.

Det var skrevet med skæve, ubehjælpsomme bogstaver på et tyndt ark papir, på hvilket pennen ofte havde spruttet eller var gået igennem. Ortografien var højst mangelfuld, og der sad aftryk af et par sorte tommelfingre i hjørnet. Indholdet var dette:

"Jeg har besøgt Deres kereste. Så pænt og venligt hun tåg imod mig. De kan regtignok saktens.

Jeg har også besøgt min egen kereste, Lise, men hun vil ikke vide af mig at sige før om et år, hvis jeg til den tid har været skikkeli og årdenli. Nu vil jeg se a beflidte mej på det. Men jeg vil hælst gøre nAaget for Dæm. Og det kan jeg måske åsse, vad der ville være mit kæreste ønske.

Nu vil jeg slutte mit brev, for nu går posten, med mange hilsener men mest helses De sæl fra Deres

trofaste, taknemmelige

William Førster.

E.S. Klab "Fjerde Mai" fra mai."

Greven blev så glad ved disse breve, at han forærede sin cigar til "Ålen", da det havde vakt bestyrtelse, at dennes radekop var umulig at få til at trække.

Denne højmodige handling var i de nærmeste dage det stående samtaleemne ved bordet mellem fangerne.

Femte kapitel

I provinsbyen nær hovedstaden er der marked.

Gaderne er fyldte af telte og boder, mellem hvilke glade mennesker købslår og morer sig. Bønderpiger, der ikke er vant til trængsel, og som er bange for at komme fra hinanden, går i klynge arm i arm. Drengene morer sig ved med knappenåle at fæste deres kjoler sammen bagi og griner af deres egne skarnsstreger, når de stakkels piger skriger op af forskrækkelse over ikke at kunne komme fra hinanden.

I en lille baggård, der hører til et af husene på hovedgaden, men hvis port vender ud til torvet, er der fuldt af folk, som venter på, at forestillingen skal begynde midt på stenbroen, hvor der ligger en gammel madras. Udråberen vil endnu have et par mennesker ind og vedbliver at vræle med sin hæse stemme:

"Vær så årti', vær så årti', mine herskaber, forestillingen begynder lige straks!"

Tilskuerne udenfor glor op på det store lærredsskilt, på hvilket der med kæmpebogstaver er malet:

William Førster

Verdens stærkeste mand
optræder her.

Han udlover 500 kr. til den,
der kan løfte hans vægte.

Han lader fire mænd
smede en hestesko på en
ambolt,
som han bærer på brystet.

Han løfter markedets
tykkeste mand i stiv arm.

Et par tilskuere tager endelig en kraftig beslutning, og forestillingen begynder. Ud af et vaskehus, der synes at tjene til garderobe, træder en kæmpemæssig skikkelse i trikot og med et panterskind, der er syet af et rejsetæppe, om de vældige hofter.

Landboerne viger uvilkårlig et skridt tilbage og gør plads for kolossen, der kaster sig ned på madrassen og lader et par bønderkarle hamre løs på den ambolt, han har liggende på brystet.

Derefter løfter han sine "vægte", der består af nogle vældige kampesten, og til sidst griber han en tyk bondemand i nakken

og hæver ham højt i vejret.

Tilskuerne klapper måbende, mens bondemanden mut mumler noget om, at han ikke er kommet til marked for at lade drive abespil med sig. Så strømmer folk ud igen, og den stærke mand stiller sig uden for på estraden for at lade sine muskler beskue.

En elegant klædt dame med markerede, men fine træk og et mørkt, stærkt krøllet hår, der er lagt frem over den høje, hvide pande, som kun halvt dækkes af en Prinsesse af Wales' hat, glider ligesom tilfældigt forbi kæmpen.

Da hun er tæt ved ham, siger hun med sagte stemme: "Hvor er han?"

"Derovre, frøken v. Holme," siger Smeden lige så sagte og gør en hastig antydende bevægelse med hånden. Damen forsvinder atter i mængden og baner sig vej over mod en stor grøntmalet vogn med gardiner for vinduerne.

Her optræder en mand, der har et ganske ejendommeligt ydre. Han bærer fuldskæg, som er barberet bort ved munden, så at denne rigtig viser hans svedne, gemytlige grin. I ørene har han springringe og i et bånd om halsen en kæmpemæssig guitar.

Til dennes toner synger han halvsjofle sange af eget fabrikat og med næsvise hentydninger til de tilstedeværende. På skiltet oven over ham står:

Her optræder
den eneste ægte,
uforfalskede,
immer gemytlige og glade
Spanske Smith.

Det er endnu en ung mand, midt i tyverne. Hans tunge er skarp og slagfærdig, og der er et skalkagtigt udtryk i hans mørke blik, der flakker søgende og næsvist omkring.

Ved siden af ham står en ung pige med kulsorte øjne og et ravnsort, glansfuldt hår, der i en lang, tyk fletning hænger hende nedad ryggen til bæltestedet.

Hun ledsager "Spanske Smith"s sang med slag på en triangel og stemmer i med på omkvædene.

Damen bliver stående i udkanten af tilskuerkredsen og betragter med interesse markedsfolkene deroppe.

Den unge pige er nu trådt frem for at foredrage "*en ny og frygtelig vise med beskrivelse af rædslerne ved den sidste, store amerikadampers stranding*".

Spanske Smith bliver i det øjeblik pludselig opmærksom på den fine dame. Han peger derfor på hende, og råber midt i sangen ned til et barn, der løber rundt mellem tilskuerne med en tintallerken i den lille, smudsige hånd: "Denne vej med sølvtøjet, du lille dreng med den brune kasket, kan du ikke se, at der er en velvillig dame, der vil ligge lidt på tallerkeningen?"

Damen bliver så befippet, at hun skynder sig bort uden at tage sin portemonnæ op, mens Spanske Smith råber: "Gør endelig plads, mine herskaber. Der er en dame, der skal efter jordemoderen."

Sjette kapitel

Markedet var ved at gå til ende. I gaderne begyndte man at rive teltene ned, og ud fra købmandsgårdene svingede store vogne med glade landboere, der sang og råbte til hinanden.

Den store vægter, der skulle påse, at alt gik ordentligt til –, og det var ikke altid så lige en sag om aftenen efter et marked – gik sin runde på torvet. Da han kom hen til Spanske Smiths vogn, standsede han og betragtede den med en betænkelig mine.

Spanske Smith trådte ud. Han var nu omklædt og bar et sæt storternet tøj, en tyk kæde med nogle vældige signeter og en brun hat med en fjer i.

"Halløj, fatter, hvad er der i stykker?" spurgte han vægteren i en synftig gemytlig tone.

"Vi kan ikke ha' den vogn holdende her så langt ude på torvet lige i gadelinjen. Jeg har ordre til, at gaden skal være ryddelig i aften."

"Det var som satan. Kan man ikke en gang på madro, efter at man har slidt hele dagen som et bæst."

"Jeg må gøre, som politimesteren har sagt."

"Det forstår sig, men hvordan skal jeg flytte det store spektakel. Jeg kan ikke få fat i hestene."

"Det bliver jeres sag," svarede vægteren kort. "Men når jeg kommer tilbage, så må den være rykket ind som hertil," og han markerede en linje med sin stok hen over stenbroen, "ellers bliver I noteret og får en mulkt."

Vægteren fortsatte sin runde med uforstyrret ro.

"Vigtigspiller! Det er farligt, så han har pustet sig op i aften. Det er nok toddyerne, der går til hovedet."

Spanske Smith åbnede døren helt.

"Kan I tage et tag med," råbte han over mod karrusellen.

Nogle markedsfolk, et par karle og en hel flok drenge, der syntes at dette var evigt spænd, meldte sig straks til frivillig tjeneste.

"Så hanker vi op!"

"Ohoi, hiv op! Ohoi, hiv op! Ohoi, hiv op!"

Den store vogn rørte sig ikke af stedet, skønt folkene skubbede og trak og greb fat i hjulene.

I det samme kom den stærke mand ud af baggårdsporten.

"Her er lige noget, der passer for Dem, hr. Kules. De skulle vel ikke have lyst til at smide et par fingre i grams med?"

Smeden svarede ikke. Han gik lige hen til vognen og flyttede dem alle lidt til side med en håndbevægelse. Så tog han op under forvognen med begge hænder og lagde skulderen imod. Det så først ud, som om der skulle springe noget i ham. Knoerne var så hvide, at de lyste i mørket, og øjnene stod helt ud af hovedet. Så begyndte vognen pludselig at give sig med et suk, som om den nødig ville forlade sin plads, og derefter tog den fart og rullede hastigt tilbage.

Gadeungdommen klappede i hænderne og råbte hurra, mens markedsfolkene og karlene fra byen så beundrende på Smeden, der nu ikke en gang mere pustede efter anstrengelsen.

"Tak for håndsrækningen, kammerat. Efter sådan et stykke arbejde kan man nok trænge til en bid brød og en snaps. Vil De ikke gå med indenfor?"

"Tak, som byder," sagde Smeden med en ligefrem overstrømmende venlighed og kravlede op ad hønsestigen, efterfulgt af Spanske Smith, der grinede til vægteren, som

netop var under opmarch, og råbte til ham: "Der blev ingen sild af den makrel."

Så smækkede han døren i.

Syvende kapitel

Både Smeden og Spanske Smith havde spist som tærskere uden at sige mange ord. Det ene stykke stegt flæsk var gledet ned efter det andet, og et helt fad glohede kartofler var blevet tømt. Den mørkøjede pige havde derimod kun stukket småt til varerne. Hun havde plantet albuerne på bordet, og med hovedet mellem håndfladerne sad hun og stirrede på den kæmpemæssige smed med et eget sultent smil, der afslørede en række skarpe, hvide rovdyrtænder.

Spanske Smith skænkede sig en sidste snaps – han havde allerede fået adskillige – og sagde:

"Singodt! Det er da også forbandet, at De ikke kan tage Dem så meget som en hivert."

"Jeg tør ikke. Det gi'er mig for mange kræfter. "

Den sortøjede stirrede endnu mere grådigt på ham og skænkede en snaps til sig selv.

"Jeg kan bare ikke forstå, at De kan holde det."

"Det er det eneste gode, man lærer i brasen."

Spanske Smiths ansigt skiftede karakter. Hans evig gemytlige smil forsvandt, hans øjne blev skarpe og lurende og hans tonefald tørt forretningsmæssigt.

"Kommer De fra brasen?"

"Ja."

"Hvor længe har De svedt?"

"Tre år."

"Føj for den lede," sagde Spanske Smith med kendeligt ubehag i stemmen. "Jeg har hidtil klaret den, men jeg har s'gu tit været på vippebrættet. Jeg er altid bange for, at jeg en dag

skal blive hængende; og det rasler mig koldt ned ad ryggen, når jeg tænker på alt, hvad de snushaner kan få opsporet, når de rigtig får lov til at stikke næsen i ens sager."

"Har du aldrig været i spjældet?"

"Nej, men man ved jo ikke, hvad dag det kan ske. Undertiden, nå jeg vågner her i vognen, så synes jeg, at jeg kører i salatfadet."

"Der er s'gu også nogen lighed."

Så lo de begge, og pigebarnet lo også højt med en grim, gennemtrængende latter.

"Det er bedst, du går i kasmarokken, Kaja," sagde Spanske Smith. Pigebarnet gjorde en uvillig bevægelse.

"Nå, bliver det til noget, for satan," råbte han, mens han slog i bordet, og hans øjne fik et stikkende, mørkt udtryk. Kaja rejste sig lad og drev af med en lyd, der skulle forestille et godnat.

"Det er satan til fruentimmer. Hun er ikke let at spændes med, og så er hun så gal efter mandfolk. Sikken hun åd dig med øjnene. Men en dejlig tøs, det er det s'gu. For hendes skyld kunne jeg let være røget i brokkassen ligesom du."

"Hvordan det?"

"Det var, mens jeg var soldat. Jeg mærkede snart, at hun var ligesom tosset efter militære. Hun lod til at være skrupforelsket i mig, og jeg var helt gal efter hende. Så ender det pinedød med, at jeg en dag kommer under vejr med, at hun kendte min egen løjtnant."

"Så lod du hende vel gå?"

"Det kunne jeg ikke. Jeg var alt for forgabet i hende. Men jeg gav ham en lektion, som han ikke glemmer."

"En lektion! Men hvordan klarede du den?"

"Med, at det var en anden, der fik skylden."

"Det var s'gu fiffigt," råbte Smeden og lo tvungent.

"Ja, men det var lumpent. Vi var dog kammerater, og mellem kammerater skal man holde sammen. Men han skulle også være officer, og efter et års forløb så havde han været akkurat lige så kålhøgen som alle de andre. Jeg hader disse vigtige drenge, som man skal hoppe og springe for."

"Hvordan gik det da for sig?"

"Hvordan det gik for sig? Sludder, gamle dreng, det er ikke værd at spekulere over det. Nej, men du er manden, jeg har søgt så længe. Jeg har snedigheden, men jeg manglede netop sådan en kammerat med kræfter. Skal vi to gøre et stort kup? Et, som der er krus at tjene på. Hva', kammerat?"

Smeden nikkede.

"Top," sagde Spanske Smith og strakte sin knyttede hånd frem med tommelfingeren i vejret.

"Top," sagde Smeden med den samme gestus.

De talte nu ivrigt sammen i flere timer, og klokken var over midnat, da Spanske Smith lukkede Smeden ud af vognen og hviskede til ham: "Husk altså på fredag!"

Ottende kapitel

"Lad frøken von Holme komme ind," sagde opdagelsespolitiets chef til den tjenstgørende betjent.

Betjenten forsvandt. Chefen for opdagelsespolitiet rejste sig og stillede sig i audiensstilling med hånden støttet mod skrivebordet.

Frøken von Holme trådte ind. Politiinspektøren rakte hende høfligt hånden, så bød han hende en stol, der var anbragt således, at hun havde lyset lige i ansigtet, mens han sad med ryggen til vinduet.

"Jeg har modtaget Deres brev, frøken, og jeg har læst det igennem med interesse."

"Og hvad resultat er De kommet til?" spurgte frøken von Holme med et spændt udtryk i ansigtet.

"Jeg tror ikke, der foreløbig er noget at gøre ved sagen. Men vi kan jo gå den igennem. Der er måske punkter, jeg har overset, og som De har været opmærksom på. Jeg vil nødig støde Deres følelser, frøken. Jeg forstår så godt, at De, som er forlovet med den unge mand, på forhånd går ud fra, at han er uskyldig. Men De må erindre, at jeg som politiembedsmand er tilbøjelig til at gå ud fra, at han er skyldig, efter at han først er dømt på lovlig måde."

"Men der foreligger jo dog en tilståelse fra en anden."

"En tilståelse! Det er et stærkt ord, frøken. Lad os se på den tilståelse. Til hvem er den afgivet, og hvem er det, der påstår at have modtaget den? En mand, der lige er kommet ud af tugthuset. Selv om han ikke er straffet for løgn eller bedrageri, men stadig for vold, så at der af den grund ikke er nogen

anledning til at mistænke hans vidneudsagn, så er og bliver han nu en gang en straffet person, der ikke helt har autoriteternes øre. Men dernæst er den såkaldte tilståelse, der jo kun er en antydning af en tilståelse, afgivet uden vidner. Det er ikke nok, at en mand siger, at han har gjort dette eller hint, for hvilket en anden lider straf, han må også eftervise forbrydelsen og i det hele give sådanne oplysninger, at man kan kontrollere hans udsagns overensstemmelse med de faktiske forhold."

"Det er vanskeligt at fremskaffe en sådan tilståelse."

"Ja, det er det, frøken. I det foreliggende tilfælde særlig vanskeligt, fordi de to har siddet i tugthuset sammen. Det er ret almindeligt, at en mere begavet og åndeligt overlegen fange, således som Deres forlovede er det, får fuldstændig herredømme over en ringere begavelse og gør ham så hengiven som en hund. Hvad en sådan mand siger til fordel for den medfange, for hvem han i tugthuset har lovet at virke, når han kommer ud, og på hvis uskyld han blindt tror, det tør man ikke fæste lid til."

"Jeg synes næsten, hr. inspektøren har uvilje mod alt, hvad der kan tjene til fremme af godsejer Aage Ruuds rehabilitering."

"På ingen måde, bedste frøken, men jeg bliver heller ikke stødt, fordi De tillægger mig sådanne tanker. En politimand er prygelknabe for alle og lidet populær, selv om han gør sin pligt til det yderste. Det forhindrer ham imidlertid ikke i altid at gøre sin pligt."

"Men hvad er den da i dette tilfælde?"

"Den samme som i alle lignende tilfælde, hvor der arbejdes på at befri en formentlig uretfærdigt dømt: ikke at begå en ny uretfærdighed. Jeg har undersøgt denne såkaldte Spanske

Smiths forhold så vidt, som det var mig muligt. Han har ikke det absolut bedste rygte. Der synes at være forsvundet et og andet i de omgivelser, i hvilke han har befundet sig. Der er natmandsblod i ham og følgelig også lidt rapselyst, som for resten aldrig har bragt ham i konflikt med loven. Men derfra og til at skyde på en mand under forhold, hvor han udsatte sig for en streng straf, er der et spring så meget større, som disse forbrydelser er væsentligt forskellige."

"De mener altså ikke at kunne gøre noget?"

"Nej, ikke foreløbig. Det er muligt, at Spanske Smith, når han observeres, vil kunne pågribes skyldig i en anden forbrydelse, for hvilken man kan arrestere ham. Under den påfølgende sag vil en intelligent dommer da med held kunne prøve på at foreholde ham hans tilståelse og med lidt snildhed få ham til at bekræfte den på lovformelig måde. Men det foreligger jo ikke endnu."

"Det foreligger netop."

"Hvorledes mener De, frøken," spurgte politiinspektøren og tabte pludselig noget af sin docerende sikkerhed.

"Jeg mener, at Spanske Smith netop i aften har forberedt et 'stort kup', som han selv kalder det."

Niende kapitel

Det var lige i skumringen. Det gik lystigt til i kasernegården. Obersten havde selskab i anledning af sin frues fødselsdag, og han havde givet ordre til, at militærmusikken skulle spille udenfor hans vinduer til glæde for gæsterne, mens der blev spist.

I marketenderiet, der lå tæt i nærheden, sad soldaterne ved deres øl og smøgede deres pibe, mens de fløjtede med på en populær revymelodi.

Udenfor kasernegården kom en køn, mørkøjet pige trækkende op med en lirekasse. Hun standsede og begyndte at dreje. Orgelværket udsendte nogle underlige toner, men det var dog altid lidt underholdning for skildvagten, der stod og kedede sig med gevær i hvil.

Den sortøjede pige smilede til ham med sine hvide tænder, der skinnede dobbelt stærkt i hendes mørke lød. Soldaten grinede polisk igen og var helt optaget af det kønne kvindemenneske.

To mænd kom trækkende med en lav vogn. Den ene havde kasketten trykket helt ned i panden og et stort tørklæde vundet et par gange om halsen, så at man kun så tippen af hans næse.

Den anden var en kæmpemæssig karl i almindeligt arbejdstøj. Han skød løseligt med den ene hånd bag på trækkevognen, på hvilken der lå en tønde, en ølkasse og nogle tomme sække.

Mændene kørte uden videre vognen ind gennem porten, forbi den stærkt optagne skildvagt, der fo'r op ved hjulenes rumlen: "Halløj! Hvor skal I hen?"

"Vi skal ned i makketutten med en ny omgang. Det går livligt i dag."

"Passér!" sagde skildvagten og tænkte ved sig selv: "Hvem der kunne knibe sig en bajer med." Så stirrede han videre på det sortøjede pigebarn uden at lægge mærke til, at mændene ikke kørte ned til marketenderiet, men om hjørnet hen til porten, hvor opgangen var til intendantens kontor.

Manden med tørklædet gik forsigtigt op ad trapperne, mens den anden blev stående nede ved vognen og spejdede til alle sider.

Uden for var den sortøjede pige holdt op med at spille og var begyndt langsomt at trække med sin lirekasse hen mod den anden indgang til kasernen.

Manden med tørklædet var standset udenfor intendantens kontordør, i hvilken han behændigt drejede forskellige dirke, indtil låsen åbnede sig uden en lyd.

Derefter gik han atter ned i porten og stillede sig spejdende på post ved siden af vognen, mens kæmpen nu gik op ad trappen og forsvandt i intendantens kontor.

Lidt efter kom han tilbage, bærende en tung, solid jernkasse, som han holdt i to stropper på siderne. Det syntes en leg for ham at løfte den svære byrde, som han satte på trækvognen. Den anden havde imidlertid udfoldet sækkene, som han kastede over vognen.

Manden med tørklædet tændte sin pibe. Derefter satte de to mænd sig langsomt i bevægelse hen mod den anden udgang af kasernen.

Udenfor denne stod den sortøjede pige og drejede på sit orgelværk, mens hun sendte kælne blikke til skildvagten.

Vognen kørte gennem porten.

"Halløj! Hvor kommer I fra?"

"Vi har været nede i makketutten."

"Hvad er det, I har i vognen?"

"Det er bare nogle tomme kasser og tønder."

"Lad mig se," sagde skildvagten.

Manden med tørklædet slog en af sækkene til side.

"Det er godt. Passér!"

Vognen kørte bort. Det sortøjede pigebarn blev endnu stående nogen tid og drejede på lirekassen. Så forsvandt også hun med et nik til skildvagten.

De to mænd kørte langsomt gennem gaderne ud af byen, hvor fællederne begyndte.

Inde på kasernen var der ingen, der havde mærket noget. Nede ved makketutten sad soldaterne stadig nok så gemytligt og drak. Musikken var nu flyttet indenfor hos obersten og spillede til dans. Gennem de åbentstående vinduer så man parrene svirre omkring på gulvet og løjtnanter, der i fordybningerne bag gardinerne kurtiserede de unge damer.

Ballet trak længe ud, og stemningen var fortræffelig. Nu lød den sidste galop, og opbruddet begyndte så småt. Vognene kørte frem en for en, og gæsterne forsvandt i ekvipagerne. Der var et rykind og et rykud gennem kaserneportene, som man ikke var vant til, og den daglige, strenge disciplin var kendelig slappet.

Obersten selv tronede bred og jovial på stentrappen og vinkede til sine bortdragende gæster.

I en klynge stod løjtnanterne, lægen og intendanten for at sige farvel. Da det var besørget, drev de langsomt afsted i følge

og spredte sig lidt efter lidt for at søge deres værelser. Intendanten, der altid var forsigtigheden og punktligheden selv, ville imidlertid først som sædvanlig se indenom på sit kontor.

Han gik ind gennem porten og op ad trappen. Et øjeblik efter vendte han dødbleg og forvirret tilbage. Han styrtede som en vanvittig lige hen til kommandantens bolig, hvor man endnu var i færd med at rydde til side efter dagens fest.

Med et næsten rædselsslagent ansigt kom intendanten busende gennem døren og sagde med besvær:

"Hr. kommandant, jeg melder, at regimentets kasse er stjålet."

"Er De gal, mand," sagde obersten, der fo'r op med sin nytændte aftenpibe i munden. "Det er plat umuligt, at nogen kan slæbe afsted med det jernskrin, det vejer jo sine 3-400 pund. Gå De over igen, kære intendant, så skal De se, det står der nok endnu. Man ser undertiden forkert efter sådan en lille festlighed."

"Nej, nej, nej! Og jeg drikker i øvrigt heller aldrig noget, hr. oberst. Min dør er dirket op med en falsk nøgle, og pengeskrinet er taget bort fra dets plads."

"Guds død, intendant, hvor meget var der i det?"

"4-5000 kr. foruden papirer af vigtighed."

"Men det er jo forfærdeligt. Og at dette skulle ske netop i aften, hvor her har været fest. Det kan se ud, som om jeg har afholdt mine officerer fra at gøre deres pligt. En forbandet historie! Lad straks slå alarm. Ingen må forlade kasernen!"

Tiende kapitel

De to mænd kørte imidlertid langsomt gennem gaderne med deres trækvogn.

Da de var nået til udkanten af byen, hvor husene begyndte at blive sjældnere, sagde manden med tørklædet: "Pst, Smed! Nu kan vi godt tage den lidt gelinde. Jeg trænger så morderlig til en tår aftensmad."

Trækvognen standsede. En mand i sort frakke og høj hat, der ligesom tilfældigt var gået efter vognen, standsede også og blev stående for at kigge ind ad et kældervindue med frikadeller og sylte.

Manden med tørklædet havde taget plads på en af trækvognens arme. Han havde trukket en lille, blå lærke op af lommen og tømte den i et drag.

"Ah! Den kom lige på rette sted. Du gode Gud, hvor jeg var blevet tørhalset. Det var også gevaldig spændende. Knæerne ryster ordentlig under mig. Det bliver noget for de små sprøjter i morgen. Jeg glæder mig gevaldig til at se, hvad de skriver. Det er da endelig et kup, der har vasket sig."

"Vi er jo ikke i havn med det endnu."

"Nu er der ingen fare. Har de ikke straks lugtet den, så mærker de den ikke. De vil svær'e sig ned i hede helved' på, at der mindst har været fem mand om det stykke arbejde. Jeg er en gammel rotte, der har lugtet fældeflæsk før i dag. Jeg siger dig, at nu er vi i Hamborg."

"Men hvis nu politiet alligevel får et praj."

"Der er ingen 'stikkere' mellem os, gamle dreng. Vi holder sammen som kammerater. Spanske Smith lokker aldrig en

kammerat i ulykke."

"Har du aldrig gjort det?"

Spanske Smith så stift på Smeden og sagde:

"Hvorfor skal du stadig køre op med den gamle historie. Jeg har jo sagt dig, at det var fejt gjort af mig, og at jeg aldrig vil gøre det om igen. Dermed basta! Jeg vil ikke høre mere om den geschichte, hvis vi to for fremtiden skal gøre flere forretninger sammen. Du må for resten ikke spidse næsen på, at jeg hver dag har bud efter dig. Du kan være god nok til dit brug, men det meste af den slags ting kan jeg nok klare alene med 'nødden', for du kan tro, at Spanske Smiths pære er i orden, dit mammutdyr."

Smeden var lige ved at blive hidsig.

"Nå for pokker, du kan vel nok forstå spøg. Jeg vil jo bare gøre lidt kommers med dig. Man bliver i sådan et pudsegrinagtigt humør, når det går strygende. Nu kan du vel lukke kassen op?"

"Det er gjort i en håndevending."

"Hvor meget tror du, det kan løbe op til, hvad der er i den?"

"Det er ikke godt at vide."

"Hør et ord på falderebet. Når vi nu har fået kassen op og har delt, hvad der er i den, så må du endelig passe på, at du ikke får lommedelirium og la'er sylene rulle for hurtigt. *Langsam, immer langsam*, som tysken siger, så er der ingen, der lugter noget."

Mændene satte sig atter i gang med vognen. I det samme fik Spanske Smith øje på manden, der havde stået og stirret ned i viktualiehandelen, og som nu også begyndte at gå i samme retning.

Spanske Smiths ansigt blev mistænksomt og lurende. Skønt han foresatte sig bestemt ikke at ville se sig tilbage, men lade,

som om manden med den høje hat var ham fuldstændig ligegyldig, kunne han dog ikke lade være med et par gange at dreje hovedet.

Manden fulgte stadig efter vognen i en snes skridts afstand helt ud ad fællederne til.

Spanske Smith prøvede på at standse, mens han tørrede sig over panden. Manden standsede ligeledes for at tænde sin cigar.

Sveden begyndte at perle på Spanske Smiths pande. Nu skimtede han langt henne på vejen sin store markedsvogn og styrede lige imod den. I det samme drev den fremmede af ned ad en sidevej. Spanske Smith åndede lettere og trillede hurtigt hen til vognen.

En gammel, tvær kone holdt tømmerne, der var stukket ind gennem vinduerne. En lille dreng stod ved siden af og trak hende i kjolen. Spanske Smith sprang hurtigt op og åbnede vogndøren. Han spejdede omkring sig. Der var øde og stille. Smeden tog fat i jernkassen, løftede den op og forsvandt derefter med den i vognen. Spanske Smith gav trækvognen et skub, så den røg ned i grøften ved siden af vejen.

Virkningen af denne manøvre syntes imidlertid fuldstændig at overvælde ham. Han tumlede tilbage med et brøl.

For i samme nu, vognen forsvandt, dukkede der op af grøften to uniformerede betjente og en civil person. I en håndevending havde de uniformerede grebet ham.

"Sæt kassen ud igen," sagde den civile til Smeden.

Denne adlød uden at sige et ord.

"Kør foran til politistationen," sagde den civile til den gamle kone.

Den store, tunge vogn satte sig langsomt i bevægelse fod for fod. Bagefter trillede Smeden vognen med kassen. Den civile gik ved siden af ham.

Lidt efter mødte man en droske, i hvilken betjentene forsvandt med deres fange. Indeni sad allerede manden med den høje hat. Med drosken i spidsen kørte nu hele toget roligt gennem byen uden at vække opmærksomhed.

Et øjeblik senere kom et mørkøjet pigebarn kørende til stedet med en lirekasse. Hun standsede forbavset ved at se, at vognen var forsvundet.

Ellevte kapitel

Sagen mod Spanske Smith var givet i hænderne på assessor Hævd, en af rettens mest energiske, men mindst snedige undersøgelsesdommere. Med sin kraftige skikkelse og sit vældige skæg lykkedes det ham ofte straks at gøre indtryk på en af katastrofen overrumplet forbryder, men de mere forslagne, der ikke havde ladet sig dupere i første omgang, smuttede ikke sjældent fra ham. Frøken v. Holme nærede da ikke de bedste forventninger med hensyn til hans ledelse af sagen.

Og dog gik assessor Hævd med lyst til arbejdet efter at have konfereret med hende.

Han var af den gamle skole og nærede en instinktmæssig frygt for at en gang fældede dommes omstyrtelse skulle svække retsbevidstheden. Men her drejede det sig om en krigsretsdom, og militære dommeres skarpsindighed regnedes aldrig højt af civile kolleger.

Der var spurgt frem og tilbage om pengeskabstyveriet, og Spanske Smith var helt optaget af det håbløse hverv at ville lyve sig fra det.

Han var grebet på fersk gerning, og der var ikke stort at gøre ve den sag.

"De har været soldat?" spurgte assessoren.

"Javel."

"Hvad hed Deres løjtnant?"

"Det var vist Falck."

"Hvad havde De mod ham?"

Spanske Smith betænkte sig lidt. Han forstod, at det trak op, og man så på hans snu øjne, at han var på sin post. "Jeg havde

ikke noget imod ham," sagde han pludselig frækt. "Ikke det aller som bitterste."

"Hvorfor skød De da på ham?"

Spanske Smith blev helt voksgul i ansigtet.

"Hvem har sagt, jeg har skudt på ham?"

"Jeg har beviser imod Dem. De kan lige så godt tilstå. Jeg vil blot vide hvorfor."

Der kom et glimt i Spanske Smiths øjne. Det var på en gang fiffigt og hadefuldt. Så udbrød han hidsigt: "Nu forstår jeg det hele. Det er den forbandede Smed, den hædersmand, den stikker, der har forrådt mig."

"De indrømmer altså, at De har sagt til ham, De kalder Smeden, at det er Dem, der har skudt på løjtnant Falck?"

"Ja gu' indrømmer jeg det, hvorfor skulle jeg ikke indrømme det. Det manglede bare, at jeg ikke skulle indrømme det."

For hver sætning blev betoningen mere og mere hånende og hoverende. Assessor Hævd kendte så godt dette tonefald. Det kommer frem, når den anklagede opdager, at han har undgået en fælde, og ser, at han vil "klare den". Dommeren, der lige troede at være i nærheden af sit foreløbige mål, spurgte derfor næsten forsigtigt: "Hvorfor bliver De ved at gentage Deres indrømmelse. En gang er nok."

"Men det er vel også nok, når jeg en gang siger, at det, jeg fortalte Smeden, er løgn."

"Hvorfor fortalte De ham det da?"

"Begriveligvis for pral. Jeg havde drukket, og han havde ikke drukket, men alligevel sad han og ræbede af, at han lige var kommet ud af brasen og havde slået dommeren på tuden, og så ville jeg jo ikke stikke op. Er den tydelig nok?"

Der var en kendelig hoveren i Spanske Smiths stemme. Snoningen var brillant, et mesterstykke, der øjensynlig frydede ham selv. Forklaringen havde netop sandsynlighedens præg; når blot han holdt fast ved den, ville man ikke nå videre.

"Nå, det var for at prale, at De fortalte ham den historie?"

"Det var netop lige akkurat, hvad det var, hr. dommer."

"Så er det bedst, vi stopper her for i dag. Sæt ham ned, Meilgaard," sagde assessoren derefter til kammerbetjenten. Spanske Smith grinede med sit mest poliske smil, mens han blev ført ud gennem gangene, hvor et par reportere ventede på at spørge nyt i denne interessante sag.

"Har han "brækket sig", Meilgaard?" spurgte en af dem, idet han strøg tæt forbi betjenten. Det betød i det sprog, om han havde bekendt. Meilgaard rystede på hovedet og førte Spanske Smith ned ad trapperne ud i gården, hvor "salatfadet" holdt.

"Å, herre Gud, det minder mig såmænd om min egen busse," sagde Spanske Smith, idet han steg op i det uhyggelige køretøj.

Assessoren sad imidlertid og brummede.

"Blot man havde taget ham noget før. Jeg tror, at han er blevet hårdkogt."

Tolvte kapitel

Kammerbetjent Meilgaard kom ærgerlig tilbage gennem det mørke domhus' skumle gange.

"Det var også kedeligt, at assessor Hævd ikke var lidt mere behændig."

Han rystede raslende sit nøgleknippe frem og tilbage, mens han fløjtede en melodi. Det var altid et sikkert tegn på, at han var i dårligt humør, og de, der kendte ham, gik da i reglen uden om ham.

Lige som han passerede forbi et af de dybtliggende vinduer, trådte en dame i vejen for ham og spurgte kort: "Er De hr. kammerbetjent Meilgaard?"

Meilgaard så frittende op og ned ad hende. Da han straks konstaterede, at det var en virkelig dame i elegant påklædning og med et par øjne, der tydeligt nok talte om en god samvittighed, svarede han høfligt:

"Ja, tør jeg spørge, hvem De er, og hvad De vil mig."

"Mit navn er frøken v. Holme. Jeg ville ..."

"De behøver ikke at sige mere, frøken, så kender jeg Dem allerede."

"Er sagen nået videre?"

"Nej, den står nøjagtigt på samme punkt som tidligere, måske endog slettere. Spanske Smith har fragået sin tilståelse overfor Smeden."

"Har De noget imod at tale lidt nærmere med mig om den sag, hr. Meilgaard; jeg har en idé, som måske kan føre os til målet."

Meilgaard, der følte sig umådelig smigret over, at frøken v. Holme sikkert med forsæt søgte ham i stedet for assessor Hævd, førte hende nedad gangen. Så åbnede han døren til et ganske lille værelse. Det indeholdt kun en gammel sofa, en servante og et træbord med en mængde papirer. Med en håndbevægelse bad han frøkenen tage plads på sofaen. Derefter satte han sig selv på en stol ved bordet og hørte i en halv snes minutter i tavshed på hendes udvikling, der som sædvanlig var klar og gennemtænkt, uden overflødige ord.

Da frøken v. Holme var færdig, rejste Meilgaard sig og sagde med en stemme, i hvis klang der var kendelig beundring: "Det er sjældent her at træffe damer af Deres slags, frøken v. Holme. Suk, klager og tårer hører vi nok af, men sjældent et fornuftigt og overlagt ord. Deres plan forekommer mig udmærket, og jeg skal gøre mit til at få assessoren til at gå ind på den."

Derefter åbnede kammerbetjent Meilgaard døren ud til gangen, og frøken v. Holme skyndte sig bort gennem de mange spørgende blikkes skærsild.

Da Meilgaard atter trådte ind til assessor Hævd, sad denne dybt begravet i en stor bunke akter, men det var, som om han ikke kunne samle sin opmærksomhed om det, han læste, men havde sine tanker andetsteds. Han så op og sagde:

"Nå, er De der, det varede længe i dag."

"Nå-å!" sagde Meilgaard med en ubestemmelig lyd. Assessor Hævd så op med et forskende blik og sagde derpå i en prøvende tone:

"Hvad mener De egentlig om hele denne affære?"

"Må jeg gøre assessoren et spørgsmål?"

"Selvfølgelig!"

"Vil assessoren handle med Spanske Smith?"

"Hvorledes mener De, Meilgaard?"

"Jeg mener, om assessoren vil gå ind på at love ham en mild straf for pengeskabstyveriet, hvis han indrømmer, at han har skudt på løjtnant Falck."

"Aldrig, aldrig! Meilgaard. Disse pengeskabstyverier er allerede blevet så almindelige og så frække, at det er nødvendigt at statuere et afskrækkende eksempel. Her må dømmes efter lovens fulde strenghed. "

"Selvfølgelig! Men loven har dog mange slags strenghed. Hvis man blot kan give ham et tilsagn om, at der ikke vil blive taget på ham med større strenghed, end højst nødvendigt, så var der vel en udvej."

"Hvorledes mener De, Meilgaard?"

"Vi kunne måske konfrontere Smeden og Spanske Smith heroppe i enrum uden vidner."

"Men risikerer vi ikke, at Smeden øver vold?"

"Det garanterer jeg for, ligesom for, at han har en egen måde at underholde sig med ham på."

"Jeg er ikke meget for den slags fælder, Meilgaard."

Meilgaard satte et mut, næsten fornærmet ansigt op, idet han sagde: "Det må assessoren selv om. Men frøken von Holme bliver De ikke så let kvit. Det er en energisk dame, og hun har hele pressen i ryggen."

"Ja, den presse, den presse! Det er rart at have den i ryggen, men ikke at have den på nakken."

"Får De bragt lys i godsejer Ruuds sag, så er der næppe tvivl om, at det vil vække stærk opsigt."

"Tror De, Meilgaard! Nå ja, så lad os da i Guds navn gøre forsøget. Skade kan det vel ikke."

Trettende kapitel

Kammerbetjent Meilgaard lod Spanske Smith træde ind i et lille rum, der lå ved siden af kriminalkammeret, og som benyttedes af assessoren som en art privatværelse. Der var kun få møbler, det mest iøjnefaldende var en bred sofa beklædt med voksdug.

I denne blev Spanske Smith til sin forbavselse anbragt, hvorpå overbetjenten atter forsvandt.

Da døren på ny åbnede sig, trådte Smeden ind.

Spanske Smith sprang op som stukket af en bremse: "Skurk! Bandit! Forræder! Stikker! Hædersmand!" råbte han rasende og spyttede efter ham.

Smeden tog det forholdsvis roligt. Han gik lige hen til sofaen, satte sig i den, mens Spanske Smith atter tog plads så langt fra ham som muligt.

"Lad os to tale roligt om tingene," sagde Smeden i en overbærende tone.

"Føj for satan! Jeg har ikke noget med dig at snakke om."

"Det kunne dog være. I hvert fald tror jeg, det er bedst for din egen skyld, at du hører på, hvad jeg har at sige dig."

Smedens optræden var så bestemt, at den uvilkårligt gjorde indtryk på Spanske Smith.

"Hvad er det så? Pak ud!"

"Du har sagt, at det ikke var sandt, hvad du fortalte mig den aften i vognen."

Spanske Smith tabte igen hele sin besindelse:

"Ja, naturligvis har jeg sagt det. Hvor kunne jeg vide, at du var sådan en lokkedue. Jeg troede, du var en af vore, at du var en kammerat, man kunne stole på."

"Den anden var også min kammerat."

"Hvad for en anden?"

"Ham, der fik skylden i dit sted, ham, som du har været fej nok til at lade svede for dine slubbertstreger. Vi har siddet sammen, og den kammerat skyldte jeg mere end dig."

Spanske Smith slog øjnene ned og sagde næsten frygtsomt: "Har du siddet sammen med nummer 7?"

"Ja, jeg har."

"Er han ikke ude endnu?"

"Nej."

"Ja, det var grimt gjort af mig."

"Nu indrømmer du jo selv, at det er sandt, hvad du sagde til mig."

Spanske Smith fo'r forskræmt op og så sig om.

"Jeg indrømmede ikke noget."

"Du skal ikke være bange. Her er ingen hørerør, der lytter. Vi to er alene uden vidner."

Spanske Smith drog et lettelsens suk.

"Men jeg forlanger af dig," sagde Smeden bestemt, "at du siger det hele til ham derinde, sådan som det er gået for sig."

"Det manglede bare. Tror du, jeg er tosset. Hvad bilder du dig egentlig ind. Skulle han derinde lægge mere vægt på, hvad der siges af sådan en tugthuskandidat som du end af en mand, der aldrig har været straffet," sagde Spanske Smith ikke uden selvfølelse.

"Det nytter ikke noget, at du kommer med finter," svarede Smeden der med stor selvbeherskelse bevarede sin ro. "Jeg vil blot en gang for alle forklare dig, hvorledes sagen ligger."

"Nå, hvordan ligger den da?"

"Den ligger sådan, at han derinde ikke vil gøre dig mere ondt end højst nødvendigt."

"Har han sagt, at du skulle hilse og sige det?"

"Akkurat! Han har allerede en mistanke om, at du ikke er ene om at ha'e hugget pengekassen, men at både den gamle og Kaja er med. Han vil dog ikke pulverisere hele familien, når bare han får ram på hovedmanden, og det er dig."

"Hvad ved han om Kaja? Hun har jo slet ikke været her oppe."

"Nej, fordi jeg har holdt ren mund, forstår du. Det er mig, der har givet dem færten, og det er mig, der har fået dig i fedtefadet."

Spanske Smith sendte Smeden et hadefuldt blik.

"Ja, glo du bare! Men det si'er jeg dig, at hvis du ikke rykker ud med hele lektien ord for ord, så melder jeg, at det var Kaja, der hjalp os, at det var Kaja, som holdt skildvagten op, og at hun vidste lige så god besked som du om, hvad der var på færde. Og så ryger hun lige i brokkassen og den gamle måske med. Hvad skal der så blive af geschäften og ungen?"

"Du er en slubbert," sagde Spanske Smith. "Det er sjofelt af dig."

"Fint er det ikke, og jeg gør det nødigt, men det er dig selv, der er begyndt med at være en slyngel. Du har været fej nok til at lade nummer 7 blive hængende for din skyld, og nu skal jeg sørge for, at du selv bliver hængende."

Spanske Smith slog pludselig om og blev sølle. Han sagde med grådkvalt stemme:

"Det kan du ikke nænne, Smed. Det er stygt gjort af dig overfor en kammerat."

"Det hjælper ikke noget, du klynker. Jeg har meldt dig, og jeg vil melde de andre, hvis du ikke fortæller, hvordan det er, så at min kammerat kan slippe ud og blive vasket ren. Du har indtil nu været en pjalt. Tag dig sammen og vær bekendt, hvad du har gjort. Det bliver vel omtrent lige dyrt, enten du nægter eller ikke."

"Når jeg nu fortæller ham det hele," sagde Spanske Smith med overvindelse, "vil du så love mig, at der ikke sker noget med den gamle og Kaja?"

"Jeg lover dig, at jeg ikke skal sige et muk."

"Nå, lad mig så komme ind til ham straks, ellers kan det være, jeg kommer på andre tanker."

Smeden rejste sig og gik ud af værelset, han mødte kammerbetjent

Meilgaard, der var gået frem og tilbage i spænding, mens den ejendommelige samtale stod på.

"Nu kan De godt tage ham ind til assessoren," sagde Smeden, "nu svarer jeg for, at han er mør."

Fjortende kapitel

Spanske Smith stod atter for skranken. Der var en vis ro over ham, som hos arrestanter, der har afgivet fuld tilståelse, og som ved, et tilbagetog nu kun kan skade deres sag.

Der var en næsten fortrolig klang i assessor Hævds stemme, da han sagde til den anklagede:

"Vil De så være så venlig i denne herres overværelse at gentage den tilståelse, De har afgivet, og som er ført til protokollen. Forklar helst så vidtløftigt som muligt. Med dette forhør er De færdig, og skal få Deres dom så hurtigt, det kan lade sig gøre."

Den herre, på hvem assessoren under disse ord pegede, og som var en tilknappet mand med stram holdning, havde ikke tidligere været til stede ved forhørene. Det var auditøren fra den krigsret, der havde dømt Aage Ruud, og med hvem assessor Hævd havde fundet det praktisk at konferere, da han kendte sagen i alle detaljer og var en uhildet mand, der var vant til at optræde både som aktor og som defensor i den samme sag.

"Hvorfor skød De altså på løjtnant Falck?"

"Fordi han havde taget min kæreste fra mig."

"Hvad var Deres kæreste?"

"Hun var syngepige i *Harmonien*."

"Havde hun været det længe?"

"Nej, hun havde før rejst rundt med mig til markederne, men da jeg kom i kludene, tog hun engagement."

"Vidste løjtnant Falck, at De var hendes kæreste?"

"Det er ikke så lige for mig at vide. Løjtnanterne, eller nogle af dem da, kom tit ud i tingeltangelen. De ga' skum til pi'erne og stak os menige ud. Min kæreste ville til sidst slet ikke have med mig at bestille. Så var det, at det fløj på mig, at jeg ville skyde ham."

"Hvordan bar De Dem ad med det?"

"Jeg var alene på belægningsstuen. Vinduet stod åbent. Jeg tog nummer syvs karabin, efter at jeg havde forvisset mig om, at der ingen var i nærheden. Så skød jeg på løjtnanten gennem det åbne vindue, tog med det samme patronen ud og stak den ind i den nærmeste seng. Derefter hang jeg hurtigt karabinen op og gik roligt ud af stuen."

"Hvorfor tog De netop nummer syvs karabin?"

"Jeg vidste, at der var noget mellem ham og løjtnanten. Det var blevet fortalt mellem kammeraterne, og desuden kunne vi også mærke det. Han hersede altid med ham."

"Var der ingen anden grund?"

"Jeg kunne mindst lide ham. Han var storagtig."

"Var det med forsæt, at De puttede den afskudte patron ind i nummer syvs seng?"

"Det tror jeg ikke. Jeg gjorde det for at blive af med den så hurtigt som muligt, hvis nogen skulle gribe mig; jeg havde hugget patronen."

"Hvor havde De stjålet den?"

"I laboratoriet. Jeg blev af og til brugt dér, fordi jeg var vant til at have med bøsser at gøre."

"Hvorfra var De vant til det?"

"Jeg havde rejst med en skydeindretning på markederne."

"Stjal De patronen for at skyde med den?"

"Nej, jeg tog den, fordi den så mig så sjov ud."

"Hvad vil det sige?"

"Den så ikke ud, som patronerne plejer van. Jeg fandt den en dag på gulvet og puttede den til mig. Senere var der et helt halløj for at finde den. Så opgav man at lede efter den. Der gik over en måned, inden jeg en dag igen tilfældigt fik fat i den; den havde forstukket sig i lommeforet. Så var det justement, at jeg kom på den tanke at bruge den."

"Har De ellers noget at tilføje?"

"Nej, kun at jeg fortryder, at jeg lod min kammerat blive stikkende."

"Godt. Forhøret er sluttet. Før arrestanten ud."

"Har De noget at bemærke til protokollen, hr. auditør," spurgte assessor Hævd.

"Jeg anser efter det foreliggende den forklaring, jeg har hørt afgive, for absolut overensstemmende med, hvad der virkelig er passeret. Hvad der fuldt ud har bestyrket mig i min opfattelse i så henseende, er tilståelsen om, at patronen er stjålet. Dette var nemlig under den tidligere retssag et meget vigtigt, men aldeles uopklaret punkt. Den patron, med hvilken der var blevet skudt, hørte nemlig til et sæt, der aldrig havde været udleveret, og med hvilke man på det tidspunkt eksperimenterede. Mens de gamle patroner var mærkede B. b. II, var den patron, der var benyttet ved attentatet, mærket B. b. III. Dens hals var noget længere og dens krave noget bredere end på de tidligere. Udtrykket, at den så 'sjov' ud, i forbindelse med forklaringen om at patronen er stjålet i laboratoriet, udelukker derfor enhver mistanke om, at tilståelsen skulle være lavet. Den anklagede ville end ikke med sin bedste vilje selv kunne finde på dette."

"De mener altså, at denne Spanske Smith er gerningsmanden, og den anden er uskyldig?"

"Absolut."

"Så takker jeg Dem for Deres assistance, hr. auditør, og vil gøre min indberetning til Justitsministeriet."

Femtende kapitel

Fangerne var for længst flyttet ind fra heden tilbage til tugthuset. Man var kommet ind i vintermånederne, sneen lå hvid og blank over markerne, og refleksen af dens dødningelin kastede lys ind i de små fangerum og syntes at gøre de mørke dage kortere.

Greven sad i sin celle. Om to uger var hans straffetid udløbet, og han skulle forlade anstalten. Men han følte ingen glæde ved tanke om på ny at skulle nyde friheden, snarere var det, som om hans hjerte snørede sig sammen af en uforklarlig ængstelse, så ofte han lod blikket gå frem i tiden.

Han havde egentlig aldrig været tung i sindet under den lange indespærring. Bevidstheden om, at han led uskyldigt, havde højnet hans moralske modstandskraft uden at gøre ham bitter, fordi omgivelserne lige fra fængselsinspektøren og nedefter havde lagt deres tanker om hans brødefrihed for dagen.

Men nu skulle han ud i verden, mellem mennesker, der snart ville undgå ham, snart ville udfritte ham, snart ville svælge i skandalesnak bag hans ryg. Tanken oprørte og irriterede ham.

Så opfangede han med den for fanger ejendommelige lydhørhed skridt langt borte i gangene, og skønt han intet ur havde, var han straks klar over, at disse skridt ikke plejede at komme på denne tid.

Hans nerver spændtes. Nu var skridtene ganske nær. Nu standsede de udenfor hans celle, og han rejste sig i forventning. Nøglerne raslede, og døren åbnedes. Opsynsmanden stak

hovedet indenfor og sagde kort: "Inspektøren vil tale med Dem."

De gik sammen ned ad de lange gange og over de mørke gallerier.

I grevens hoved vedblev sætningen at gentage sig: "Inspektøren vil tale med Dem." Hvorfor havde opsynsmanden, der ellers altid sagde du, pludselig forandret sin tiltaleform? Et håb skød voldsomt og stærkt op i ham. Skulle hans uskyld være blevet bevist? Ak, håbet havde gækket ham så ofte, og den tillidsfuldhed, der oprindelig havde lyst ud af brevene fra hjemmet, var lidt efter lidt blevet mere og mere vag, selv om ordene havde været lige så kærlige og opmuntrende. En fange lærer at blive skeptisk overfor omverdenens opmuntring, som en patient under et langt sygeleje bliver det overfor lægens kønne talemåder.

Nu gik de over gården ind på kontoret.

Da døren åbnedes, trådte inspektøren med hurtige skridt Greven i møde og tog hans hånd, som han trykkede. "Jeg har en glædelig meddelelse at give Dem. Her ligger ordren til Deres frigivelse."

Det var ingen overvældende, alt besejrende fryd, der greb Greven ved disse ord. Han skulle først vænne sig til tanken, og han gentog mekanisk:

"Ordren til min frigivelse? Er jeg da benådet? Det har jeg ikke bedt om, og det ønsker jeg ikke."

"Nej, det er ingen benådning," sagde inspektøren. "Det er frigivelse, fordi den virkelig skyldige er fundet og har aflagt uforbeholden tilståelse."

En rødme steg op i Grevens fængselsblege kinder og fik dem til at blusse. Hans slørede blik tændtes bag et væld af gråd, der trillede ned over ansigtet i klare perler. Det var, som om hele hans skikkelse blev rankere og spændstigere. Dette budskab var som sol, der hilses med fryderåb og glædesblus efter en lang, mørk polarnat, men han fandt ingen ord, for de kunne ikke udtrykke hans tanker i dette øjeblik.

For inspektøren var der intet mærkeligt i dette. Han var vant til den art optrin. Med venlighed i stemmen sagde han, idet han lagde hånden på hans skulder: "De ved måske næppe selv, hvor det glæder mig, at jeg fra første færd har set rigtigt på Dem. Det forekommer mig, at De måske derved har fået lidt lindring for den uretfærdighed, der er overgået Dem."

Greven greb inspektørens hånd og sagde:

"Og jeg takker Dem hjerteligt for den måde, på hvilken de stadig har våget over mig fra den første dag. Takket være Dem, vil dette ophold for mig ikke i mit liv stå som en ond drøm. Jeg vil betragte det som en anstrengende, savnfyldt ekspedition ind i ukendte egne, og jeg vil gøre erfaringerne frugtbringende for mig selv og andre."

"Hvorledes mener De?" spurgte inspektøren.

"Derom vil jeg gerne tale med Dem en anden gang, hvis jeg må søge Dem."

"De skal altid være mig en særlig kærkommen gæst. Men i øjeblikket er der sikkert andre end mig, som De hellere ønsker at tale med."

"Hvem mener De?" spurgte Greven forbavset.

Inspektøren åbnede en dør til sideværelset. Greven blev stående et øjeblik med stirrende, vidtopspilet blik, så styrtede

han heftigt frem med et lidenskabeligt udbrud: "Ellen, min egen kære, elskede Ellen!"

Sekstende kapitel

Tungt faldt fængselsporten i og lukkede for et kapitel af et menneskes liv.

Frøken Ellen von Holme og Aage Ruud, der i en times tid havde fået lov til uforstyrret at tale ud med hinanden i inspektørens daglig stue, mens de sidste løsladelsesformularer ordnedes, stod ude på landevejen. Foran dem holdt en elegant, tospændig kane, hvis heste i den kolde luft dampede under det filerede tæppe og knejste stolt mod deres røde topper på hovedet. Sneen lå knitterblank og jomfruelig ud over markerne, alléens birketræer var tunge af rimpudder i deres filtrede paryk, og i horisonten stod solen rød og stor, skinnende mat som et bål bag et istæppe.

Aage Ruud åndede helt ud i et langt drag:

"Hvor naturen dog er dejlig, Ellen. Har du rigtig set på den? Nej! Du forstår den ikke som jeg. En fryd som den, jeg i dette øjeblik føler, forundes kun den, der har længtes i åringer."

Frøken von Holme så kærligt på sin forlovede og nikkede tavs.

"Har du noget imod, at vi går lidt?" spurgte Aage Ruud pludselig, da de skulle til at stige op i kanen. "Jeg kan nok trænge til at røre benene."

"Nej, med største fornøjelse, min ven!"

Aage Ruud bød sin forlovede armen, og de spadserede rask hen ad vejen, mens kanen fulgte bagefter fod for fod. Da de var gået et stykke, sagde Ruud:

"Jeg er nået langt frem, meget langt frem, længere end jeg nogen sinde havde turdet håbe, takket være jer. Nu er det min

tur til at handle."

"Hvorledes mener du?"

"I har skaffet mig min frihed igen og min borgerlige agtelse tilbage. Nu må jeg selv vinde mig min ære på ny. Først da er jeg en mand, der kan byde dig min hånd."

"Har du stadig tænkt på det i fængslet?"

"Ja!"

"I dine breve har du aldrig berørt det. Til tider troede jeg, at du helt havde glemt det."

"Ville du have ønsket det?"

"Nej."

"Sådan havde jeg ventet, at du ville svare mig, men jeg takker dig alligevel derfor, for jeg ville nødig have handlet mod dit ønske."

"Det ville aldrig være mit ønske at lægge dig hindringer i vejen for at optræde som en mand."

"Godt! Så ved jeg, hvad der er min pligt. Jeg forlanger straks at træde ind igen i hæren som soldat. Jeg tager min officerseksamen så hurtigt som muligt. Lidt afkortning i tiden vil man vel nok give mig efter det passerede. Den dag, vi er ligemænd, han og jeg, skal han høre fra mig. Er du tilfreds med det, og vil du vente på mig så længe?"

"Jeg vil intet hellere. Netop således havde jeg altid ønsket mig, at du skulle være, men af og til blev jeg bange for, at fængslet skulle have knækket dig."

"Nej, tværtimod. Tugthuset er en god mistbænk for hadet, der kan selv en lille stikling få ro til at blive til et stort træ. Men nu vil vi ikke tale mere om det. Vi er jo enige om fremtiden."

Aage Ruud vinkede ad kanen, der kom kørende frem, mens den store kusk, der stod i sit elegante liberi på bagstykket, gjorde stram honnør til sin pelshue.

"Nu ser jeg det først, det er jo Frederik. Goddag, hvordan har du det?"

"Jo tak, hr. godsejer, og velkommen hjem."

"Det er et godt ønske, Frederik," sagde Aage Ruud og steg op i kanen efter sin forlovede.

Da frøken von Holme var kommet til sæde, tog hun en lille citytaske frem og åbnede den.

Hun tog et sølvfutteral med navnetræk op og en sølvtændstikæske med lunte.

"Det er dine gamle yndlingshavanesere."

Aage Ruud greb futteralet med en sådan begærlighed, at hun ikke kunne lade være med at smile.

"Det skal du have et kys for, Ellen," sagde han og drog hende ind til sig.

Så tændte han en havaneser, lagde sig tilbage i den magelige kane, stak den ene hånd ind i frøken v. Holmes tykke, lækre skindslag og pustede velbehageligt den lette, blå røg fra sig i den høje, klare luft.

To mennesker kørte tavse af lykke hen ad den hvide landevej, mens hestenes muntre sølvklokker syntes at ringe en ny og lysere fremtid ind.

Tredje del

Første kapitel

Premierløjtnant Ernst Falck er alene i sin efter egen og venners opfattelse mønsterværdige ungkarlelejlighed. Det er en lille, veludstoppet rede med lun hyggelighed i boudoirmaner.

I dagligstuen er alt blødt og polstret. Store magelige stole står mellem spinkle møbler, der synes at spille en underordnet rolle. Hele den ene væg er dækket af tyrkiske tæpper, og mellem dem er anbragt et stort maleri: En nøgen Venus i en frivol stilling, en forrået kopi af en stor mester, hvis navn skal være kunstnerisk undskyldning. Over en lav divans polstrer er udbredt et helt isbjørneskind med opspilet gab og skarpe kløer på labberne.

Såvel bordet under prismelysekronen som den lille nøddetræssekretær er overfyldt af standere og albums med mere eller mindre påklædte skuespillerinder, varietédamer og beridersker i trikot. Over hele værelset hviler en ubestemmelig duft af forskellige, sammenblandede parfumer.

I spisestuen kan der dækkes til otte personer, når bordet er slået ud. I dag har det kun sin vanlige størrelse, men der er lagt en hvid dug over det. I skåle er der konfekt, biscuit og vindruer. Glas er stillet frem, og langs den lille buffets ene væg er opstillet en række optrukne flasker på rad.

Premierløjtnant Falck, der går smånynnende med en cigaret mellem læberne, er så optaget af at sætte alt til rette som en husmoder, der venter gæster.

I buffetens overdel er et spejl. Hver gang, han passerer det, kaster han et stjålent blik deri. Han lader til at være tilfreds med sit runde, glatte ansigt med det store opviksede overskæg. Han

synes ikke at se, at det efterhånden i årenes løb har fået et tykt, noget oppustet udsende med stærk rødlig teint. Han trøster sig måske med, at det er den friske luft, i hvilken han færdes, der bærer skylden i forbindelse med en soldats strabadser.

Derimod er det klart, at han ikke er blind for, at hans hår begynder at blive tyndt i nakken og gråner ved tindingerne. Han er oftere optaget af halvt mekanisk at lægge det fremover, for at det kan dække bedre, og knebelsbarterne skinner i lyset fra den store hængelampe med en blålig glans, der røber, at de er farvet kunstigt.

Alt i alt er premierløjtnant Ernst Falck alligevel godt tilfreds med sig selv og mener, at han, om galt skal være, godt kan fortsætte sit nuværende liv et par år endnu, inden han som kaptajn trækker sig tilbage til ægteskabeligt familieliv med en ikke alt for grim og ikke alt for fattig pige, hvis fader kan skille ham af med de snart lidt for næsvise rykkere.

Nå, alvorlige tanker i morgen eller i overmorgen eller i næste uge! Det gælder at nyde livet, mens man har det, og man er kun ung én gang!

Ernst Falck kaster et prøvende blik over bordet. Alt synes at være efter ønske. Han nikker hen for sig. Derefter går han ind i sit arbejdsværelse, det eneste rum, der har et noget mandigt, om end lidt for arrangeret tilsnit. Der er solide egetræsmøbler, på væggen en stor dekoration af sabler, pistoler og trompeter, og på hver side af de brede skrivebord en art stående kandelabre, dannede af gammeldags bajonetter.

Premierløjtnanten går videre ind i sit toiletværelse. Servante og kommode er oversået med et sådant utal af krukker, glas, flasker, krøllejern, børster og flakoner, at man skulle tro sig i en

demimondedames boudoir. Han ombytter sin lille, korte slåbrok med en stramt siddende snorefrakke, som han kun med anstrengelse får snævret ind om sin noget for fyldige talje.

I det samme ringer det på klokken. Han kaster et blik hen på vækkeuret på natbordet. Viseren står nøjagtig på ni.

"Det må jeg sige, de er præcise," siger han oprømt for sig selv med et tilfreds smil og går ud i gangen for selv at lukke op.

Han åbner rask døren, men hans ansigt antager et forbavset udtryk, da han i det noget usikre lys fra gasblusset på gangen ser en løjtnant i flunkende ny uniform med blanke støvler og ridepisk i hånden.

Den fremmede hilser, og hans kollega gengælder hans hilsen med et distræt udtryk.

"Kender De mig ikke?"

"Deres ansigt er mig bekendt, hr. løjtnant, men jeg mindes ikke ret Deres navn."

"Mit navn er Aage Ruud."

Ernst Falcks rødmossede ansigt bliver kendelig blegt, han går et skridt tilbage og siger halvt forlegent: "Undskyld, at jeg ikke straks kendte Dem. Her er lidt mørkt. Tør jeg spørge, hvad der forskaffer mig æren af Deres besøg?"

"Jeg ønsker at tale med Dem."

"Jeg beklager meget, at tidspunktet er lidt uheldigt valgt. Jeg venter netop fremmede om et øjeblik."

"Hvad vi har at tale om, er snart afgjort. I øvrigt har jeg været her to gange tidligere uden at træffe Dem."

"Jeg har ikke modtaget Deres kort."

"Jeg ønskede også helst at komme uanmeldt."

"Det gør mig meget ondt, men jeg må bede Dem komme igen endnu en gang. Det passer Dem måske i morgen tidlig?"

"Det passer mig nu. Jeg ønsker ikke længere en samtale med Dem, jeg fordrer en samtale. Den har De skyldt mig længe nok."

Med disse ord træder premierløjtnant Aage Ruud ubuden ind gennem døren og lukker den selv efter sig.

Andet kapitel

De to mænd har taget plads lige overfor hinanden i premierløjtnant Falcks arbejdsværelse.

Samtalen føres i en kort, skarp tone, der hvert øjeblik truer med at blive hidsig og ubehersket.

"Jeg forlanger først at vide: Havde De på noget som helst tidspunkt nogen som helst mistanke til denne såkaldte Spanske Smith?"

"På det spørgsmål kan og vil jeg svare Dem et absolut nej, og jeg håber, De tror mig."

"Jeg vil gøre mit bedste for at vise Dem retfærdighed."

"Havde De selv nogen mistanke til ham?"

"Nej."

"Nå, der ser De jo."

"Men De havde andre og bedre grunde end jeg til at kende ham. De havde stået i forhold til hans kæreste, Kaja."

"Brug dog ikke sådan et ord. De ved jo, hvorledes det går til mellem officerer. Hun optrådte i en lille varieté, jeg tror for resten, jeg har hendes portræt."

"Ja, tak, jeg bryder mig ikke om at se det."

"Nå, hun optrådte der og var en ganske køn, rask pige, som jeg også gjorde lidt kur til. Hvem hun mulig kaldte sin forlovede, det tog jeg mig virkelig ikke noget af, mindst anede jeg, at det var en af mine underordnede, 'en almindelig menig'."

"Den almindelige menige har jo aldrig spillet stor rolle for Dem."

"Den tone, De bruger, sårer mig! Men nok om det, jeg anede ikke, at hun var forlovet eller gift, eller hvad hun nu var, med

denne fyr, der var mig ganske ligegyldig. Den smule indtryk, jeg havde af ham, gik ud på, at han var et godlidende skrog, der nærmest spillede en slags abekat for kammeraterne.

I øvrigt skal jeg tilføje, at jeg nu bagefter er mest tilbøjelig til at tro, at det netop er hende, der har fået hans jalousi ophidset imod mig, fordi jeg ikke gjorde stads nok af hende og fik en lille liaison."

"Men den stjålne patron! Den måtte dog have kunnet vække Deres eftertanke."

"Det var mig umuligt at forklare, hvorledes denne patron var kommet ud af mit værge."

"Men De måtte vide, at jeg ikke er en mand, der stjæler, selv om De mulig kunne tro, at jeg er en mand, der hævner."

"Oprigtig talt, De går ud fra, at jeg har interesseret mig mere for Deres person, end tilfældet har været.

Jeg mente i øvrigt ikke, at De havde stjålet patronen i den forstand. Jeg mente netop, at De havde taget den for at hævne Dem."

"For at hævne mig?"

"Ja! Laboratorieafdelingen var betroet til min varetægt. Disse patroner var foreløbig en hemmelighed. Det kunne skade mig meget i min stilling, om der skete noget diskretionsbrud med hensyn til denne tekniske opfindelse. En menig soldat ville næppe forstå dette, men derimod nok en intelligent mand, der aspirerede til at blive officer."

"Og en så lumpen hævn kunne De tiltro mig og beskylde mig for?"

"Når et menneske først begynder at ruge på hævnplaner, anser jeg ham for at være i stand til alt."

Aage Ruuds læber dirrede, og der kom en nervøs bevægelse i den hånd, i hvilken han holdt ridepisken: "Sådan kunne De måske selv have båret Dem ad?"

"Det spørgsmål foreligger jo ikke," svarede premierløjtnanten.

Udenfor ringede klokken.

"Undskyld mig et øjeblik," sagde Falck henkastet og gik hurtigt ud. Han var sikkert vel tilfreds med denne afbrydelse i den pinlige samtale på det mest kritiske tidspunkt.

Aage Ruud blev siddende alene tilbage. Han anstrengte sig af al magt for at vinde herredømme over sig selv, for den vigtigste del af opgøret stod endnu tilbage. Ude i gangen hørte man latter og højrøstet tale. Lidt efter blev alt stille og faldt ned til en fnisende hvisken.

Så lød der pludselig en kåd, skrattende stemme:

"Gud, er det ikke andet end som en løjtnant. Tag ham med ind, så er der lige en til hver, og du er ved Gud i længden ikke morsom, Falkemand."

Der blev igen stille, og Ernst Falck trådte atter ind i arbejdsværelset. Han var kendeligt forlegen.

"Jeg beder Dem undskylde, men det var et par damer."

"Navnlig damer," svarede Aage Ruud, der nu var fuldstændig herre over sig selv, og som med rædsel tænkte på, at han havde været ved at forløbe sig på dette sted, hvor alt forekom ham grimt og halvsjofelt.

"Jeg ved ikke," sagde premierløjtnant Falck indledende, "om De ønsker at fortsætte denne samtale, eller om vi hellere skal opsætte det videre til i morgen."

"Jeg ønsker at fortsætte samtalen straks, men De kan være tryg, den skal blive ganske kort."

Premierløjtnant Falck mærkede straks på den andens tonefald, at han var blevet fuldstændig rolig. Det lettede betydeligt på hans sindsstemning, for en skandale i dette øjeblik havde været ham særlig ubehagelig.

Han slængte sig derfor i en magelig stilling ned i sin skrivebordsstol og sagde med påtaget nonchalance:

"Nå, hvad er så det for et punkt? Det er jo godt, at vi kan få talt ud om sagen."

Tredje kapitel

"De forklaringer, De har givet mig med hensyn til Deres falske tro på min skyld, vil jeg foreløbig tage for gode varer. De røber ikke stort skarpsind eller meget fin tænkemåde, men ingen af delene kan man næppe heller forlange af Dem."

"Hvis De fortsætter i den tone, så ..."

"Vær De blot rolig. Jeg har ikke mere at sige om den del af vort mellemværende. Tilbage står, at De har fornærmet mig personlig. Deres adfærd var unobel, fordi De ikke handlede i hidsighed, men for at ydmyge mig, fordi De tilføjede mig fornærmelsen i et selskab, fordi De vidste, at De selv intet risikerede, fordi De afslog at give mig nogen oprejsning, og først og sidst fordi denne brutalitet udøvedes i overværelse af en dame, som De vidste, jeg satte pris på."

Man hørte latter og klinken af glas i spisestuen.

"Men så vidt jeg ved, er De jo nu forlovet med frøken von ..."

"Jeg vil ikke høre hendes navn i Deres mund," udbrød Aage Ruud og brusede op.

"Nå, Gud bevares, men Deres optræden var virkelig irriterende den pågældende aften, uden at De måske selv anede det. Har De ikke ved andre lejligheder lagt mærke til, at De har et væsen, der ikke er vindende i første omgang. De, den menige soldat i Deres egne, fint syede klæder, De optrådte, måske på grund af Deres penge og Deres forbindelser i familien, med en arrogance, der måtte være sårende og stødende for officerer, der var gæster sammen med Dem."

"Men nu er jeg selv officer."

"Og gæst hos mig."

"Gæst! Det var et højst uheldigt udtryk. Nej, jeg er ikke gæst her og jeg håber aldrig, jeg skal blive det. Jeg er en mand, der kommer for at fordre min ret, og som ikke kender andet sted at træffe Dem en dette. De vil ikke mere have noget påskud til at afslå en duel med mig; skulle De alligevel finde på det, så kan denne her både bruges til heste og til æsler."

Denne gang var det premierløjtnant Falck, der blev ganske rolig og sagde:

"Jeg vil ikke tage Dem Deres hidsighed ilde op. De tager fejl af mig, hvis De tror, jeg er fej. Når jeg ikke modtog Deres udfordring sidst var det, fordi det var umuligt efter reglementet. Nu er De satisfaktionsfähig, og jeg står fuldstændig til Deres disposition. Vore sekundanter kan mødes i morgen eftermiddag klokken to, hvis det passer Dem. Er der ellers noget?"

"Nej."

I det samme blev døren til dagligstuen revet op, og en kvinde, der havde et glas i den ene hånd, og som gnaskede på nogle godter, stak hovedet ind. Hendes udtryk var overgivent og gamineagtigt, og munden lo med store, gullige tænder under det stærkt rødfarvede hår, der indrammede hele ansigtet.

"Skål, drenge," sagde hun. "Er I nu ikke snart færdige, for nu begynder vi at kede os."

Premierløjtnant Falck blinkede ærgerligt til hende.

"Gud, sikken et ansigt, du sætter op, Falkemand, som om du ville æde mig. Det var 'Blege Ellen', der absolut ville se din ven."

Blege Ellen kom nu også frem med et affekteret forskræmt udseende i det næsten helt blodløse ansigt, på begge sider af hvilket et blåmørkt hår var redt frem efter præraphaelitisk

mode. Et par kulsorte øjne hvilede smægtende på Aage Ruud, mens hun sagde med påtaget babystemme:

"Gud, hvor han er sød. Må jeg få den lille sukkerløjtnant? Han er lige til at spise."

Aage Ruud vendte sig med et udtryk af utålmodighed mod premierløjtnant Falck og sagde:

"Er De så god hurtigst at lukke mig ud."

Derefter gik han uden at hilse.

"Hvor de kan være kære i den alder," sagde blege ellen ironisk. "Nå, hans tid kommer også nok, når han først får smag på livet."

Derefter lagde hun sig på en af divanerne, støttede hagen i begge hænderne og lavede store, drømmende øjne.

"Lad bare være at gøre dig interessant, min pi'e. Han kommer ikke mere tilbage, det kan du være rolig for."

"Det er også dumt med Falkemand, han er næsten uvenner med alle de andre officerer, og så skal man sidde her alene med ham og ha' vrøvl til. Tænk, hvor vi kunne have haft det morsomt, hvis han var blevet."

Premierløjtnant Falck kom tilbage. Han var kendeligt ophidset.

"Hvad pokker er det for en komedie, I laver mig. I kan da forstå, at I ikke sådan kan skalte og valte her i huset, som I vil."

"Er vi til ulejlighed, kan vi godt gå," sagde den rødhårede skarpt og lavede sig til at gøre alvor af sin trussel.

"Åh snak, Kis! Han bliver nok venlig igen," sagde Blege Ellen og gik hen til ham:

"Lad nu være at blive gnaven i ansigtet. Kom nu her, så skal vi have spænd."

Så tog alle tre plads om bordet.

Fjerde kapitel

I flere timer havde det store gymnastik- og ridehus, der lå tæt udenfor byen, stået fuldstændig tomt.

Hoveddøren var låset af, og enhver, der mente uhindret at kunne aflægge sit daglige besøg derinde, var blevet afvist. Der var en vis højtidelighed i overkontrollørens udtryk, og hans mine var hemmelighedsfuld. – Alt var stille i det udstrakte rum. Kun hvert tiende minut hørte man det store ur slå sit slag, der til daglig var amatørrytternes signal under øvelserne.

To drosker kom kørende med få minutters mellemrum. Ud af den første steg løjtnant Aage Ruud, ledsaget af to officerer, af hvilke den ældste bar ritmester-epauletter.

Den anden bragte premierløjtnant Ernst Falck og hans to sekundanter til det for duellen aftalte sted. Som fjerde mand i vognen sad en uniformeret korpslæge.

Sekundanterne hilste på hinanden og vekslede sagte nogle ord. Der var en vis stilfærdighed over mødet. De to modstandere så knap nok til hinanden. De forsvandt begge i omklædningsværelserne og kom lidt senere tilbage, nøgne til bæltestedet og uden handsker eller dækning for nogen del af overkroppen.

De skarptslebne ryttersabler måltes i tavshed. Derefter udleveredes der en til hver.

Sekundanterne indtog deres pladser i skrå stilling bag duellanterne. På et lavt madraslade pakkede korpslægen sine forbindingsgenstande ud og lagde de blanke instrumenter til rette.

Aage Ruuds kinder blussede. Der var en nervøs hastighed over hans bevægelser. En urolig længsel efter det væbnede møde syntes at beherske ham.

Premierløjtnant Ernst Falck var rolig og behersket. Han syntes ikke at nære nogen utålmodighed efter kampen, men hans blik var koldt og fast.

Ritmesteren, der selv stod med en sabel i hånden, ledede kampen. Hans stemme var udeltagende, skarp og gennemtrængende: "En garde!"

Modstanderne krydsede deres klinger med fast engagement med hinanden. Deres øjne fik et søgende, spændt udtryk, som ledte det hen efter den mindste blottelse fra kombattantens side.

"Gå på!" kommanderede ritmesteren.

Første omgang var uden resultat. Men kampiveren og spændingen var imidlertid kommet op hos de tilstedeværende.

Aage Ruud var blevet bleg af iver, og det dirrede om hans læber. Hans modstander havde fået en let uro over sine tidligere så beherskede bevægelser.

Kun et halvt minut varede pausen, så lød atter ritmesterens kommandostemme: "En garde! – Gå på!"

Det var igen Aage Ruud, der først faldt ud. Hans modstander, der åbenbart atter havde været forberedt på en finte, mod hvilken han havde været i halv dækning, kom forsinket og dødt op i paraden, så at Aage Ruud huggede tværs igennem den med et energisk primhug. Hans sabel strejfede først modstanderens øre, af hvilket det skar en flip, som faldt blodig på jorden. Derefter gik klingen med kraft ind i skulderen tæt under halsen og efterlod et gabende sår.

Premierløjtnant Ernst Falck tabte sablen, men der kom ikke en lyd over hans hvide, sammenpressede læber. Kampen blev straks afbrudt, og Ernst Falck erklæret ukampdygtig.

De to modstandere gjorde ingen mine til at række hinanden hånden, og sekundanterne trængte ikke på, da forbinding var hurtigt nødvendig.

Aage Ruud gik ind i sit påklædningsværelse og kom tilbage nogle minutter senere. Korpslægen var ivrigt beskæftiget med at standse blødningen. Ernst Falck lå bleg, men rolig og med åbne øjne på madraslejet.

Få minutter senere forlod Aage Ruud ridehuset sammen med sine sekundanter.

Femte kapitel

Det er i en af hovedstadens fineste, mest komfortabelt udstyrede restaurationer. Overalt stråler der af guld, i hvilket det elektriske lys bryder sine stråler og falder skinnende ned over de blændende hvide duge.

En herre og en dame træder ind gennem den store glasdør.

En opvarter kommer springende, og parret forlanger at få anvist et kabinet, hvor man kan sidde uforstyrret og tale sammen. Derefter siger herren: "Hvis der skulle komme nogen og spørge efter os, så vis ham herind."

"Så gerne." Opvarteren forsvinder atter.

Kort efter træder en kæmpemæssig skikkelse, der trods det kølige vejr ikke bærer overfrakke, men er iført en tarvelig blå dragt og en stor sømandshat, ind i kabinettet.

Idet forhænget slås til side, rejser både herren og damen sig og hilser hjerteligt på ham.

"Goddag, kære Førster," siger godsejer Aage Ruud, "det glæder mig meget at se Dem."

Derefter tager alle plads ved bordet, og et øjeblik senere begynder opvarteren at servere, mens William Førster sidder halvt forlegen med servietten stukket ind over flippen. Det varer dog ikke længe, så* går samtalen livligt.

"Kære Førster, vi har jo ikke en gang fået takket Dem rigtigt for alt, hvad De har gjort for os.

Straks da jeg havde udstået min fængselsstraf efter duellen, følte jeg trang til at komme bort fra de hjemlige forhold, indtil man beskæftigede sig lidt mindre med min person. Vort bryllup stod i Paris, og derfra er vi lige kommet hjem. Inden jeg tager

over på min gård, ville jeg dog gerne hilse ordentligt på Dem, og det glæder mig, at mit brev har truffet Dem."

"Jeg fik det først for lidt siden, så jeg har ikke fået tid til rigtig at fine mig."

"Det gør såmænd ikke noget, hr. Førster, De er god nok, som De er," siger damen opmuntrende, og kæmpen tilkaster hende et taknemmeligt blik.

"Vi har da også tænkt på Dem, mens vi har været borte," fortsætter godsejeren og tager en lille pakke op af lommen. Han rækker den til William Førster, der bliver helt rød af flovhed, mens han åbner den.

Det er et dobbeltkapslet guldur, inden i hvilket der står graveret: "Til nummer 407 i taknemmelig erindring fra 113". Ved uret hænger en kort kæde med en stor guldmønt.

Smeden er så rørt, at han er ved at have tårer i øjnene, mens han med sin vældige lab ryster først godsejeren og derefter hans frue i hånden.

Derefter tager han uret på og trækker det frem den ene gang efter den anden for at se på det. Hr. Og fru Ruud smiler skjult til hinanden. Så siger godsejeren: "De skal nu ikke tro, min kære Førster, at det udelukkende er for fornøjelsens skyld, jeg har rejst. Jeg har også studeret forskellige forhold undervejs både i Frankrig og England, og disse studier angår også Dem."

"Mig!" siger William Førster i stum forbavselse.

"Ja, netop Dem. Erindrer De ikke, at jeg, den dag De skiltes fra mig på heden, sagde til Dem, at når jeg kom på fri fod, skulle jeg skaffe Dem en stilling for resten af Deres liv?"

"Jo, det husker jeg rigtignok godt," svarer William Førster forlegent, "men jeg troede, at De havde glemt det."

"Glemt det! Kære Førster, jeg skylder Dem både min frihed og min ære. Derfor har jeg også tænkt meget på, hvorledes jeg bedst skulle holde mit løfte til Dem og tilbagebetale min skyld. Jeg tror, jeg har udfundet en løsning, der kan være til glæde og tilfredshed for os begge.

Nu skal jeg udvikle min plan for Dem. Den går i korthed ud på følgende:

Sjette kapitel

"Jeg har købt den nyopbyggede Hedegård."

Straks ved disse første ord var Smedens opmærksomhed vakt, og han lyttede nu spændt efter med åbenstående mund.

"Jeg har min bestemte hensigt med den. Allerede mens vi sad i fængsel, var der en tanke, der modnedes hos mig. Jeg ville, når jeg kom ud, gøre noget for de folk, hvis kår jeg selv uforskyldt var kommet til at kende. Mens vi var i tugthuset, ville tanken ikke rigtig forme sig, men da vi kom ud på heden, stod den mig pludselig klar. Vi så jo alt for ofte eksempler på, at folk, der kom ud af tugthuset med deres arbejdspenge, straks forødte dem og efter kort tids forløb kom tilbage igen. Her mente jeg, at der kunne være en opgave."

"Det er storartet," udbrød Smeden begejstret.

"Det glæder mig, at De synes om tanken. De er jo også fagmand," sagde Aage Ruud med et smil. "Imidlertid har jeg også grund til at tro, at idéen er virkelig praktisk og gennemførlig. Inspektøren, der viste mig så megen interesse, mens jeg var i tugthuset, er med glæde gået ind på at give alle de nødvendige vink med hensyn til virkeliggørelse af min plan. Også justitsministeren, med hvem jeg har konfereret, mener, at betinget løsladelse vil kunne indføres i større omfang, hvis institutionen viser sig at virke, som den skal.

Meningen er, at enhver fange ...

Nå, jeg skal foreløbig ikke komme nærmere ind på detaljerne. Tegninger og planer er allerede udarbejdede, og fængselsinspektøren har taget sagen i sin hånd. Forpagteren af

'Hedegården' er opsagt og fraflytter om otte dage. Hvordan står det nu med Dem? Kan De gøre Dem fri, når det skal være?"

"Ja, på det lag! Det er der ikke noget i vejen for, mester han er skikkelig nok."

"Vel! Så vil jeg anmode Dem om at tage over til fængselsinspektøren så snart som muligt. Han giver Dem alle nødvendige ordrer. De skal så tage ud på heden og have opsyn med indretningen af gården. Når det hele er færdigt, kommer min hustru og jeg over for at tage det i øjesyn, og lad mig så se, at De har ære af arbejdet."

"Det tror jeg nok, jeg tør svare for," sagde William Førster, glad og stolt over den tillid, der vistes ham, og med synlig lyst til den ny virksomhed.

"Tager De alene derover?"

"Hvorledes mener De?"

"Jeg vidste ikke, om De mulig var blevet gift ligesom jeg, siden vi sås sidst."

William Førster, der før havde strålet af tilfredshed, fik pludselig et forknyt udtryk.

"Nej, det er ikke blevet til noget endnu. Min skyld er det da ikke, Lise og jeg er kommet helt bort fra hinanden i den lange tid, jeg sad inde og svedte. Hun er ikke forlovet med nogen anden, det jeg ved af. Men når vi ses, siger hun ikke noget om det, som jeg venter på, og jeg siger heller ingenting. Jeg tror nok, at hun stadig holder af mig, men jeg tror også, hun er bange for mig."

"Men når De nu kommer i en stilling og falder til ro, så vil det måske gå bedre."

"Ja, gid det måtte. Men når arbejdet er færdigt, så har jeg jo ingen stilling mere."

"De skal selvfølgelig blive på gården og være min inspektør, hvis De vil."

"Skal jeg være inspektør," sagde Smeden næsten forfærdet. Fra tugthustiden havde denne titel en formelig overnaturlig klang i hans øre. Aage Ruud smilede.

"Inspektør eller forvalter, eller hvad De nu helst vil kaldes. De skal bare sørge for, at alt går til med orden, og at der ikke sker optøjer. Men det være sagt uden fortrydelse, at jeg helst for at betro Dem en sådan stilling ville se Dem gift, for at De ikke skal forløbe Dem."

William Førsters og Aage Ruuds blik mødtes et sekund. I Smedens var der et bønligt udtryk, som om han bad ham om ikke at berøre noget, som kun de to vidste. Aage Ruud rejste sig og gav ham hånden:

"Tag så af sted, kære Førster, så snart som muligt, og lykke på rejsen."

Smeden trykkede hr. og fru Ruuds hænder, så slog han stortrøjen til side og gik gennem lokalet, så at alle rigtigt kunne se den store guldmønt dingle uden på vesten.

Syvende kapitel

William Førster var taget ud på heden, hvor ombygningen nu var i fuld gang. Hver morgen kom arbejdsfolkene i en vogn kørende fra byen, og hver aften, når de var færdige, kørte de atter hjem.

William Førster var da ganske alene på Hedegården om natten. Der var næppe mange, der ville have følt sig vel til mode i en sådan natlig ensomhed, og inspektøren havde et par gange berørt sagen.

Smeden fik formelig latterkrampe.

"Herre Gud! Hvem skulle dog have interesse af at gøre mig noget? Så længe stuerne står tomme, er der ingenting i vejen. Men den dag, da vi begynder at flytte møbler ind, så der bliver noget at stjæle, se, så bliver det en hel anden sag. Så må vi have en nattevagt med en hund. Men foreløbig kan vi godt spare godsejeren for den udgift."

Det faldt da ikke William Førster ind med en tanke, at der kunne være nogen fare, nu da han i aften gjorde sin sidste runde, mens mørket lagde sig tæt over heden. Han havde netop været et lille svip ovre hos fangerne i Hedehuset og havde fået lov til at tale med "Klovnen". Hans straffetid var snart udløbet, og han havde med glæde taget imod tilbuddet om at blive kok i hjemmet, indtil han kunne få en stilling.

"Måske får du lyst til at blive hos os for bestandig," havde Smeden sagt. Og Klovnen svarede:

"Det kan jo godt hænde, for han betaler nok ordentligt, Greven, kender jeg ham ret."

Smeden var vel fornøjet med at have fået Klovnen til kok, da det måske ikke ville være så helt let at få kvindfolk til i begyndelsen at tage tjeneste i hjemmet.

Det havde også moret ham, at "Fjerde Maj", skønt han ikke havde set den i så lang tid, straks var sprunget op ad ham med glad gøen og ikke var veget fra ham, mens han opholdt sig i Hedehuset.

William Førster var da i helt godt humør. Han kastede et sidste blik over heden. Skyerne begyndte at trække sammen. Det truede med regn, og der faldt allerede enkelte tunge dråber.

Smeden forvissede sig om, at alle døre var lukket. Så gik han selv ind i et lille værelse, der lå lige til højre i porten. I det tarvelige rum stod kun en jernseng, et bord med en stråstol og et skab.

Smeden begyndte at klæde sig af. Han stod med ryggen til vinduet, men vendte sig pludselig om ved en lyd. "Det var mærkværdigt," sagde han højt som folk, der er meget ene. Det forekom ham, at han havde set et ansigt bag ruden. Han tog atter frakken på, gik ud i porten og råbte: "Er der nogen?"

Heden svarede med dyb tavshed.

Smeden gik ind igen. Der var ingen angst over ham, men han følte sig alligevel så ejendommelig til mode. For det ansigt, han havde set, det var netop det, som han af og til så i halvvAagen tilstand, og det havde også nu mest lignet et drømmesyn.

William Førster slog trækgardinerne helt til siderne, så at de dækkede bedre for vinduerne, så gav han sig atter langsomt til at tage frakken, vesten og støvlerne af. Derefter lagde han sig halvt afklædt på sengen indhyllet i et tæppe.

Lige som han ville til at strække halsen frem for at puste lyset ud, opfangede han atter en lyd ude i porten. Han blev siddende oprejst i sengen, mens han lyttede spændt.

Nu hørte han tydeligt sagte, listende fodtrin. De standsede udenfor døren. Håndgrebet drejede sig forsigtigt. Der blev langsomt åbnet, og en skikkelse trådte ind.

Det var en mørkøjet kvinde med kulsorte øjne, der brændte lidenskabeligt, og hvis spil fremhævedes under det brogede silketørklæde, hun havde bundet om hovedet. Hun smilede, og hendes tænder lyste i ansigtets matgule teint. Der var noget på en gang ladt og katteagtigt over hendes legemes bevægelser. Hendes stemme var skarp og hæs, da hun med indsmigrende skalkagtighed spurgte: "Du sover vel ikke, Smed?"

William Førster fo'r op i sengen, som om han havde set en åbenbaring.

"Kaja!" udbrød han med forfærdelse i stemmen.

"Ja! Det er svært, så jeg kan kyse dig, Smed. Jeg troede ellers, du var et mandfolk og ikke sådan en gammel kælling."

"Hvad vil du mig?"

"Jeg vil tale med dig. Synes du ikke nok, at vi to kan have en del at tale med hinanden om?"

"Jeg ved ikke hvad det skulle være?"

"Ikke! Åh jo, der er både det ene og det andet, som det kan være godt, at vi to kommer på det rene med." Dermed satte Kaja sig uden videre ned på den lille stråstol og stirrede med et grådigt blik på Smeden, der lå med det kæmpemæssige, hårede bryst næsten blottet bag den halvåbne halslinning.

Ottende kapitel

"Først skal jeg hilse dig fra Spanske Smith. Han fik fire år, hvis du ikke ved det. Så har vi fred for ham så længe."

"Fred? Brød du dig da ikke om ham?"

"Til husbehov! Han var ganske rask, da han var ung, men han var blevet lidt af et subjekt. Han stænkede for meget i de sidste år, og så var han så urimelig og jaloux.

Alligevel blev jeg rasende på dig, da jeg hørte, at det var dig, der var stikkeren. Det var sjofelt gjort, han var jo dog alligevel din kammerat."

"Jeg måtte have Spanske Smith i saksen for at frelse en anden kammerat, der var langt mere værd, og som jeg stod i taknemmelighedsgæld til."

"Det ved jeg nok, derfor tilgav jeg dig også, da jeg mærkede, at du ikke ville rode mig ind i det, men kun få ham Greven ud af fedtefadet. Jeg var også ked af, at han var blevet hængende, og jeg havde undertiden haft samvittighedskvaler."

"Havde du?"

"Ja, netop! Det var mig, der ville have hævn over løjtnant Falck, og det var mig, der hidsede Spanske Smith op til at skyde på ham. Han var bange. Så sagde jeg til ham: Du kan jo gøre det sådan, at du slipper fra det, og så spekulerede vi det ud sammen."

"Hvad havde han da gjort dig?"

"Hvad han havde gjort," sagde Kaja med sammenbidte tænder. "Det var jo ham, der var fader til barnet."

"Til ham, I har med i vognen?"

"Ja! Spanske Smith var et fæ, som alle I mandfolk. Han vidste ikke, at jeg havde kendt løjtnant Falck før ham. Han troede, at løjtnanten først havde set mig i *Harmonien* og taget mig fra ham."

"Ved han da endnu ikke, at det er løjtnant Falck, der er faderen?"

"Nej! Der var ingen grund til at sige ham det. Da løjtnanten ikke ville gifte mig, som han havde lovet, så var det bare dumt at tale om den historie til Spanske Smith, da jeg begyndte at rejse sammen med ham. Mo'er sagde, det ville blot give mere ufred, især da løjtnant Falck aldrig havde salt til et æg, mens Spanske Smith og jeg ofte tjente mange skillinger."

"Havde jeg anet det, du der siger, noget før, så tror jeg ikke, jeg havde sparet dig."

"Jo, du havde."

"Hvoraf ved du det?"

"Fordi du elsker mig. Tror du ikke, jeg er klog nok til at forstå det?"

"Det har aldrig været i min tanke at ville have fat i dig."

"Jo, det har," sagde Kaja i en tone, der nu var blød, kælen og indsmigrende. "Og jeg ville heller ikke noget hellere end at krystes i dine kæmpearme. Jeg tvivlede imidlertid endnu på, om du også ville have mig. Men da du så forrådte Spanske Smith og sparede mig, så forstod jeg ..."

"Hvad forstod du?" tordnede Smeden blodrød i ansigtet af raseri.

"Jeg forstod, at du havde gjort det for, at vi to kunne komme sammen, og nu er jeg her."

I det samme kastede Kaja sig om Smedens hals og kyssede ham på brystet.

Kæmpen dirrede af skam og vrede:

"Ud med dig, dit skamløse kvindemenneske, eller ved Gud, jeg kvæler dig."

Kaja rejste sig langsomt og så på Smeden med et blik, der fik alt modet til at gå fra ham og næsten gjorde ham myg.

"Hvis jeg vidste, at du virkelig ville kvæle mig, så kunne det næsten være, at jeg lod dig gøre det. Den tanke at blive kvalt i dine nævers jernskruer indgyder mig ingen rædsel. Tværtimod! Men du gør det ikke. Du har kvindeblyhed i din kæmpekrop, og du har angst for at røre ved noget, der er svagere end dig selv. Du turde aldrig lægge hånd på mig, og du vil heller ikke nu skænke mig din kærlighed. Det mærker jeg godt. Måske vil du, når lang tid er gået, ligge vågen og tænke på mig og føle mine kærtegn, men så er det for sent."

Hun vendte et øjeblik ryggen til og foretog en hastig bevægelse. Så rettede hun atter sit blik på Smeden, hvis øjne hang ved hendes:

"Jeg har taget fejl af dig, skønt jeg undertiden har tænkt mig, at det netop ville gå således. Men har du været en dårlig kammerat, har du taget min mand fra mig, og vil du ikke være noget for mig i hans sted – godt! Så tag dét!"

Med et kraftigt ført stød borede Kaja en bredbladet tollekniv i Smedens bryst, pustede hastigt lyset ud og forsvandt lydløst ud af døren.

Niende kapitel

Ude på heden, over hvilken regnen er begyndt at falde tæt, holder en stor, tung markedsvogn.

Døren åbnes hastigt udvendigt fra, og Kaja træder ind. Hendes klæder er i uorden, og hendes blik er vildt. Inde i vognen er interiøret nu noget fattigere end tidligere. Det er tydeligt at se, at forretningerne er gået dårligt i den sidste tid, og at man har måttet skille sig af både med det ene og det andet.

Den lille dreng er bragt til ro i sin uordentlige seng, i hvilken han ligger tungt snorkende.

Lampen i loftet kaster et usikkert skin over bordet, mens krogene ligger hen i mørke.

Den gamle kone, hvis hoved er helt indhyllet i sjaler, går uroligt frem og tilbage, som en isbjørn i en zoologisk haves bur. Hun vender sig hastigt mod Kaja og siger: "Hvor bliver du af? Hvordan gik det?"

Kaja sætter sig forpustet ved bordet under lampen:

"Vi må af sted hurtigst muligt. Vi må være over grænsen endnu i nat."

"Over grænsen!" lyder det forskrækket inde fra sjalerne. "Men hvad er der da sket?"

"Det kan jeg ikke fortælle dig nu. Lad os blot hurtigst muligt komme af sted."

"Der er da ikke hændt en ulykke, barn?"

"Du kan kalde det, hvad du vil, men som jeg siger, vi må afsted i en fart."

Den gamle kone kravler, så hurtigt som hendes mange klædningsstykker tillader det, ud af vognen og tager dækkenerne af de magre heste, der har stået og ledt efter lidt grønt i lyngen. Så stikker hun linerne ind gennem vinduet, kryber selv op igen i vognen og tager plads på kuskesædet.

Barnet er vågnet. Det er, som om det forstår sin moders forvildede udtryk, og det giver sig til at skrige højt.

"Ti stille, dreng," siger Kaja truende, "eller jeg skal gi'e dig noget at skrige for," og hun vil tage pisken fra den gamle kone.

"Lad være at slå ham," lyder det inde fra sjalerne, mens den gamle med en kvækkende lyd søger at få hestene til at tage fat og trækker i linerne.

Kaja slipper sit tag om pisken, som den gamle lader suse et par gange nedover rallikernes rygge, mens barnet gemmer sig småsnøftende under tæppet.

Vognen sætter sig langsomt i gang. Det er, som om følelsen af hjulenes rullen virker beroligende på Kaja.

Hun tager plads i den forreste del af vognen på en kasse ved siden af den gamle og siger:

"Han ville ikke. Jeg prøvede først at tage ham med det gode, men det hjalp ikke. Så truede jeg ham, men det gik dårligere endnu. Han er et løjerligt stort kæmpesvøbelsesbarn, men tænk, hvor han kunne have været nyttig for os, og hvor han kunne have fået forretningen på fode, mens Spanske Smith sveder!"

"Men derfor behøver vi da ikke at fare af sted over hals og hoved."

"Jo, da der ikke var noget, der bed på ham, så dræbte jeg ham."

"Hvad gjorde du," siger den gamle og er nær ved at tabe linerne af forskrækkelse.

"Det hører du jo. Jeg dræbte ham."

"Men i Herrens navn, hvorfor?"

"Fordi han havde vist sig som en skidt karl og havde forrådt Spanske Smith."

"Men ham brød du dig jo aldrig før så farligt om."

"Nej, men Smeden brød jeg mig om, Smeden ville jeg have, han er det eneste mandfolk, jeg har elsket, og når han ikke ville elske mig, så skulle han i hvert fald ikke få lov at elske nogen anden. Den klodrian, havde jeg blot fået tag i ham en gang, så skulle jeg have gjort ham så lydig som en slave. Nu er det for sent."

Kaja bliver siddende og stirrer frem for sig. Den gamle har intet svaret. I stum rædsel pisker hun på hestene, som var hun en furie, der med sin svøbe driver den onde samvittighed på flugt fra gerningsstedet. Hoppende over lyngen forsvinder den store, tunge vogn i mørket.

I det samme ser man en herkulisk skikkelse komme ud af "Hedegården"s port. Kæmpen er kun iført skjorte og benklæder, der sidder uordentligt på ham. Han går usikkert med brudte skridt over heden hen mod hytten, hvor fangerne har deres opholdssted.

Han bevæger sig kun med besvær og trykker den ene hånd fast mod siden. Nu er han nået i et par hundrede skridts afstand, så at han mener, at hans stemme må kunne høres. Han samler sig til den sidste kraftanstrengelse og råber: "Hjælp! Hjælp!"

Kun en urhanes skogren svarer ham. Så bliver alt atter dødsens stille.

Endnu en gang opbyder han hele sin kraft til et råb: "Mord!"

Men ordet kvæles i hans strube og bliver kun til en uforståelig lyd. Hans kæmpeskikkelse synker sammen i en kraftløs masse, og lyngen omkring det sted, hvor han ligger, farves rød.

Tiende kapitel

Det er tidlig morgen. Fangerne bliver purret ud. De strækker sig med et suk: Igen en lang anstrengende arbejdsdag af den slags, der kæder sig til sin forgænger uden større forskel end den mellem to led i en lænke.

Det går lidt trevent med at komme i klæderne, og opsynsmændene skynder på. De er selv gnavne og småøjede.

Endelig får man spaderne på nakken og rykker ud i rørkolonne. Det er friskt og smukt vejr med gennembrydende sol, der synes at hæve sig op over et hav af violet rullende bølger, der stråler i morgenduggens fugtige glans.

Den mest tilfredse er åbenbart "Fjerde Maj". Den farer gøende af glæde gennem lyngen på jagt efter fuglereder. Den er jo også den eneste her, som har sin fulde frihed, og den løber utålmodigt foran i store kredse for atter at vende tilbage igen et øjeblik og så sætte afsted på ny. Dens glade glam virker opmuntrende på fangerne, og det morer dem under det ensformige arbejde at se dens smidige krop i behændige spring dukke op af lyngplanterne og atter forsvinde mellem buskene.

Alle har fået deres pladser. Arbejdet er begyndt. Kun af og til hører man opsynsmandens ensformige tilråb: "Dygtig dybt! Helt ned til ahlen!"

Der har været ført klager i den sidste tid af inspektionen, og opsynsmanden går nu selv rundt og måler hullernes dybde med sin stok. Det er tydeligt, at han er morgengnaven og ikke er meget tilgængelig for snak i dag.

Imidlertid hører man langt borte i lyngen en utålmodig, kaldende gøen. På den dødsstille hede, hvor selv fuglekvidderet

i øjeblikket synes at være forstummet, opfattes lyden af alle, og en af fangerne siger: "Det er 'Fjerde Maj', der gør!"

"Ja, det kan jeg s'gu nok høre," siger opsynsmanden ærgerlig. "Pas du bare dit arbejde, og lad hunden gø. Den generer jo ikke dig."

Så fortsættes arbejdet i tavshed, men alles opmærksomhed er blevet vakt, og det varer ikke længe, inden en anden fange siger: "Mon der ikke er noget i vejen med 'Fjerde Maj'?"

Denne gang bliver opsynsmanden hidsig og slår med stokken i jorden, så ahlen giver genlyd:

"Jeg tror, Fanden plager jer. Er I da blevet rent tossede med den hund. Det er bedst, jeg får den jaget hjem, og at den ikke kommer ud med mere, når I aldrig har andet end den i hovedet."

Han går hurtigt hen gennem lyngen et halvt hundrede skridt til det sted, hvor lyden kommer fra, og hæver sin stok. Men i det samme synker armen, og han bøjer sig ned. Et øjeblik efter rejser han sig igen og vinker med hånden.

Alle fanger har fornemmelsen af, at den store begivenhed, som de en gang havde drømt om, ville komme en dag, nu er inde. De styrter afsted i flok og følge.

Opsynsmanden har atter kastet sig ned på jorden. I lyngen ligger en kæmpemæssig skikkelse, kun iført skjorte og benklæder. Hans linned er gennemvædet af blod, hans ansigt er voksblegt, og ved siden af ham ligger "Fjerde Maj" med poterne på hans bryst og med snuden rød af blod, som den har slikket af hans sår. Med mellemrum udstøder den et bjæf, som ville den råbe om hjælp i nød.

"Det er Smeden!" råber fangerne i munden på hinanden, mens den højeste forfærdelse spejler sig i alles ansigter. Om det så er Morderen, viger han med rædsel tilbage ved at se en fuldbyrdet gerning, udført af en anden.

Ålen er den, der hurtigst kommer til besindelse. Som gammel barbersvend har han nogen øvelse i at forbinde tilskadekomne. Han løsner forsigtigt linnedet, der som en fast kage har lagt sig over såret, som nu atter begynder at bløde.

"Det er et dybt stik lige i brystet," siger han. Derpå bøjer han sig ned over smeden og lægger øret til hans hjerte.

Den højeste spænding står malet på alles ansigter. Selv i dette alvorlige øjeblik nyder Ålen situationen, over hvilken han er fuldstændig eneherre, og det varer noget, inden han siger: "Hjertet slår endnu, men ganske svagt. Vi må være meget forsigtige med ham."

Af spaderne laver fangerne en bærebør og dækker den over med deres frakker og lyng. Så bliver Smeden varsomt lagt op på båren, og fod for fod går det til Hedehuset, mens "Fjerde Maj" nu følger ganske stille bagefter med sænket hale og uden at tage nogen notits af fuglerederne.

En madras bliver hurtigt slæbt frem, og smeden bliver lagt ude ved brønden, af hvilken der i en fart hejses en spand vand, mens Ålen, der nu har smøget ærmerne op, går i gang med udfoldelsen af sin kunst.

Samtidig ringer overopsynsmanden på telefonen og forlanger en læge. Man hører en stemme: "Vi har en myrdet mand."

Efter en pause svarer han igen:

"Nej, nej, nej! Det er ikke her, der er blevet nogen myrdet. Det er os, der har fundet ham."

Udenfor står alle fangerne i kreds uden at have rørt sig af pletten. De forstår det ikke. Hvorledes har nogen kunnet komme Smeden så nær, og hvad betyder det, at han ligger halvpåklædt her langt ude i lyngen. De er opfyldt af en inderlig medlidenhed med deres kammerat, der netop nu skulle have været dem til hjælp og støtte, og deres tanker og miner optages kun af et: "Vil Smedens liv kunne reddes?"

Ellevte kapitel

Der er stille i det lille officiantværelse på hospitalet, på hvilket godsejer Aage Ruud straks har ladet William Førster indlægge, da han erfarede, hvad der var sket.

Smeden, der har fået en lang, styrkende søvn, er lige vågnet. Hans store træk er blevet magrere, og hans øjne ligger dybt. Det er tydeligt, at det har været et hårdt sygeleje. Hans øjne hviler nu med et udtryk af kærlighed og taknemlighed på en kvinde, der sidder ved siden af hans seng.

Hun har intet ualmindeligt ved sig. Hendes ansigt er rundt og godlidende, hendes skikkelse er af middelhøjde og snarere lidt spinkel end stærktbygget. Men i hendes blå øjne er der et godt udtryk, og hendes hele fremtræden er præget af en jævn, sund naturlighed og praktisk sans. Det er åbenbart ikke en kvinde af mange ord, men hun ser ud til at kunne blive en omhyggelig husmoder, der vil holde orden og properhed i sit hjem. Derpå tyder hendes nette påklædning, håret, der er kæmmet glat og sirligt til siderne, og det hvide håndarbejde, med hvilket hun er beskæftiget.

"Har du sovet godt?" spørger hun i en deltagende tone, mens hun gør lejet i stand under patienten.

"Jo, tak. Sådan en skraber kan nok kvikke én op."

"Synes du, at det nu går bedre?"

"Jeg mindes ikke i lang tid, at jeg har følt mig så stærk og vel tilpas som i dag. Jeg tror, at det værste er overstået."

"Det mente doktoren også, da han var her før."

"Gjorde han virkelig! Åh, hvor jeg glæder mig til den dag, da jeg igen kan komme lidt ud. Tror du, det vil vare længe?"

"Nej, doktoren sagde, at hvis der ikke stødte noget særligt uheld til, så kunne du måske allerede komme lidt op i næste uge. Men du må ikke være utålmodig, og du må være meget forsigtig i den første tid."

"Ja, det forstår sig. Han har været en god mand, doktoren, men jeg tror dog ikke, det ville have hjulpet noget alt sammen, og at jeg ville have stået over det, hvis du ikke var kommet."

"Vist så," siger kvinden undvigende og gør sig beskæftiget med at sætte nogle blomster i et glas.

"Nej, Lise, jeg mærker godt, at det er følelsen af at have dig ved siden af mig, der har holdt modet oppe hos mig. Det var tit en drøj tørn at tage."

"Du har stået dig som en mand."

"Har jeg? Det kan nok være. Men hvordan tror du, at jeg ville have klaret mig, dersom jeg skulle have ligget her ganske muttersene og spekuleret på, at du helt havde slået hånden af mig?"

"Det vidste du jo godt, at jeg ikke havde."

"Nej, jeg håbede det ikke, men når én først har døjet det, som jeg har måttet døje, både af den ene og den anden sort, så kan man nok imellem blive bitter og trist i hu."

"Men nu skal du ikke tænke mere på det, William. Nu har jo alt vendt sig til det bedste."

"Til det bedste! Ja, det er jo så meget sagt. Jeg kommer vel nok oven senge, men hvordan kommer jeg op, som en stakkels invalid."

"Du har jo din stilling, og i den kan du sagtens klare dig, selv om du også kun har én arm."

"Det tror jeg også nok, og godsejeren vil vel fremtidig som hidtil være mig et nådigt herskab. Det er heller ikke det, jeg kymrer mig så meget om."

"Hvad er det da?"

Smeden ligger lidt og betænker sig, inden han svarer:

"Jeg ville jo så gerne have haft, at du skulle være blevet min kone, Lise."

Lise slår øjnene ned og siger sagte:

"Og hvorfor kan det ikke ske?"

"Hvorfor," siger Smeden og ser op med et glad udtryk i øjet, "jeg tænkte, at du ikke ville have mig, sådan som jeg nu er blevet tilredt."

Lise tager hans hånd og siger: "Hvor kan du tro sådan noget, William. Jeg holder meget mere af dig, sådan som du nu er, end tidligere."

"Holder du mere af mig?" spørger Smeden og trykker hendes hånd heftigt.

"Ja, før var jeg altid lidt bange for dig. Jeg tænkte stadig, bare jeg en gang kunne komme til at være dig rigtig til nytte. Men du var så stærk og vild, at jeg ikke kunne forestille mig, hvorledes det kunne ske. Jeg har været så lykkelig i den tid, jeg har siddet her og plejet dig ligesom et lille barn, og nu tror jeg, vi passer bedre for hinanden end tidligere."

"Tak, min egen lille, kære Lise," siger Smeden og vil række sig frem mod hende.

"Nej, nej, nej!" siger Lise. "Du må ikke overanstrenge dig."

Så bøjer hun sig ned over ham og kysser ham kærligt på panden.

Smeden bliver liggende ganske stille med et lykkeligt udtryk, mens han stirrer op i loftet, som ville han fastholde et billede, som han frygter skal glide fra ham.

Tolvte kapitel

Der er hejst flag på den nyopførte Hedegård.

Hjemmet, der er pyntet med guirlander af lyng, skal indvies. Til stede er forskellige indbudne, der med interesse beser den hele installation, som forklares dem af stifteren godsejer Aage Ruud personlig:

"Den anstalt, jeg her har anlagt, er opført efter en blanding af forskellige principper, der er bragt til praktisk anvendelse på flere steder i England og Frankrig samt af pastor Bodelschwingh i Wilhelmsdorf ved Bielefeld og af de schweiziske myndigheder i Witzwyl ved Neuchatellersøen, hvor der er foretaget omfattende udtørringsarbejder.

Det bedste ville selvfølgelig være, om man kunne anbringe alle løsladte fanger enkeltvis hos mindre gårdmænd eller små mestre, men dette viser sig ofte at være meget vanskeligt.

Man er derfor gået til oprettelsen af sådanne hjem, hvis væsentlige opgave bør bestå i at være en forskole til jordarbejde for de løsladte, der hører hjemme i hovedstaden eller købstæderne.

Man vil dermed gøre det muligt at anbringe dem som tyende på landet og således føre dem bort fra deres tidligere kammerater og fra livet i byerne, der frembyder de største fristelser for svage karakterer.

Hovedvægten er lagt på avlsbruget, men det er i øvrigt meningen, at vi selv så vidt muligt skal kunne udføre alt forefaldende arbejde såvel ved nyanskaffelse som ved reparation.

For at forhindre rømning, der er en stor fare for et sådant hjem, må der findes en passende mand, der både forstår at gå ind i beboernes hele tankegang, og som kan træde op imod dem med en blanding af kammeratlighed og fasthed. Jeg tror absolut, at jeg i så henseende har været særlig heldig.

Om vi i enkelte retninger skulle blive skuffede, må vi ikke derfor straks tabe tålmodigheden. Et sådant arbejde kræver sin tid, men bærer også sin rigelige løn i sig selv.

Her på selve "Hedegården" er der i alt 12 små tarvelige, men hyggelige værelser, forskellige værksteder for sløjd og kurvefletning, en fællesspisestue, en læsesal og et bibliotek med praktiske, populærvidenskabelige og folkelige bøger. Dette rum kan tillige bruges til forsamlinger, foredrag af belærende eller opbyggelig art og udstillinger af de udførte arbejder, for hvilke der gives præmier, og som man prøver at skaffe marked.

Fra kontorerne i stuen administreres et fæstekontor, der skal prøve på at skaffe passende pladser. Tillige er her en lille spare- og lånebank. I den kan de løsladte mod en dobbelt så stor procent som i noget andet institut anbringe deres i straffeanstalten opsparede penge. Disse er nu ofte til mere skade end gavn, idet en fange efter lang tids afholdenhed på alle områder pludselig atter kastes ud i livet med lyst til at nyde det i fuldt mål og til at tage revanche for det lange afsavn. Ved forskellige straffeanstalter er der kroer, der ligefrem spekulerer i de løsladte fangers surt sammenskrabede skillinger.

Bitter anger og nye forbrydelser umiddelbart efter løsladelsen er ofte rusens resultat selv hos dem, der har haft de bedste forsætter.

Hvis fangen derfor nu ved løsladelsen ønsker det, kan hans arbejdspenge indsættes i "Hedebanken", og han kan derefter selv træffe bestemmelse om, hvorledes han vil have dem udbetalt.

Under opholdet her får han for et fast bestemt arbejde: Kost og logi. Overarbejdet betales, og hvis han lader pengene indestå i banken, lægger denne et tilsvarende beløb til.

Om søndagen må der ikke arbejdes. Derimod kan man beskæftige sig i haven, på boldpladsen eller i læsesalen. Beboerne er i øvrigt fuldstændig frit stillede udenfor arbejdstiden, og de kan i en lille købmandsforretning, hvis priser er fastsat af administrationen, købe småfornødenheder til en billig pris. Dog er alt, hvad der hedder alkohol, absolut forbudt.

Opholdet i hjemmet må kun være midlertidigt og vil almindeligvis komme til at variere fra 6 måneder til et år. For dem, der ønsker permanent arbejde her, og som vil leve sammen med deres familie, er der rundt om Hedegården anlagt 12 små huse, hvis beboere til en begyndelse er fæstere, men efterhånden overgår til selvejere på meget billige betingelser. For børnene er der fælles og gratis skolegang."

"Er det ikke netop et svagt punkt? Vil ikke beboerne og deres børn let få klik på sig i en sådan forbryderkoloni?" spørger en af de indbudte journalister.

"Det har jeg også tænkt på," siger Aage Ruud, "men jeg vil anmode hr. fængselsinspektøren om at besvare spørgsmålet således, som han har udviklet det for mig."

"Med fornøjelse," svarer fængselsinspektøren. "Det nuværende system i de bestående fængselsselskaber går ud på

så vidt muligt at stikke de løsladte ind igen på deres pladser i samfundet, uden at straffens mærke skal blive siddende på dem hele deres liv igennem. Dette er et sundt og godt princip for et meget stort antal løsladte. Men der er også adskillige, som har været indespærrede så længe, at de kun dårligt kan finde sig til rette i livet, og som ikke føler sig sikre på sig selv i eksistenskampen. For dem vil denne institution være til stor velsignelse, og erfaringen fra andre lignende kolonier i udlandet viser, at mange, efter at have forladt dem, er vendt tilbage til dem igen.

Følelsen af, at alle er ligemænd under samme vilkår, vil endvidere netop gøre den enkelte mere tryg end ude i samfundet, hvor han ofte løber panden mod sin fortid. Hvad børnene angår, tror jeg, at der vil vokse alvor i deres sind, men ingen bitterhed eller forældreforening under det daglige indtryk af dette moralske genrejsningsarbejde, og at måske nogle af de stærkeste karakterer vil udgå herfra. Jeg vil i hvert fald ønske godsejer Aage Ruud til lykke med hans værk."

Efter at forevisningen er forbi, og gæsterne er taget bort, siger Aage Ruud til Smeden, hvis kæmpeskikkelse med det tomme frakkeærme hele tiden har fulgt ham som en skygge: "Og så har vi to endnu et sidste ord at tale sammen, kære Førster."

Trettende kapitel

Da Aage Ruud og William Førster var kommet ind i det hyggelige kontor, der var indrettet til hjemmets inspektør, sagde godsejeren:

"Har politiet ikke fundet noget som helst spor af ophavsmanden til mordforsøget på Dem?"

"Nej, hr. godsejer."

"Og De har ikke kunnet hjælpe det til at finde det?"

"Nej, som De allerede ved, sov jeg, da overfaldet skete, og da jeg vågnede ved smerten, var personen forsvundet."

Der blev en lille pause, så sagde Aage Ruud:

"Hør nu, kære Førster, jeg vil ikke påtrænge mig Deres fortrolighed. Imidlertid er der grunde, der lader mig formode, at jeg indirekte er skyld i det, der er hændet. Det er derfor kun et simpelt spørgsmål til dem: Vil De fortælle mig, hvorledes denne mystiske affære egentlig hænger sammen? Hvis ikke, er vi lige gode venner for det, men De må dog ikke tro, at jeg fæster nogen lid til Deres tidligere fremstilling."

"Når De ønsker det, betragter jeg det som min pligt at fortælle Dem alt."

"Tak! Hvem var det så, der forøvede attentatet?"

"Det var Kaja."

"Jeg tænkte mig den mulighed. Det var altså som hævn, fordi De indlod Dem med Spanske Smith på skrømt, for senere at forråde ham for min skyld?"

"Det har måske været medvirkende."

"Men hvorfor har De så ikke meldt hende til politiet?"

"Jeg vidste ikke straks, hvad jeg skulle gøre. Til at begynde med var jeg jo blevet så klejn, at jeg hverken kunne sige buh eller bæ. Da jeg så var kommet lidt til hægterne igen, og de begyndte at spørge mig ud, så havde jeg allerede bestemt mig til, hvordan jeg ville gribe den an."

"Nå, hvordan da?"

"Hvis politiet skulle få en falsk fært og foretage nogen arrestation, så ville jeg øjeblikkelig angive hende, for ingen måtte komme i ulejlighed for hendes skyld, det var hun heller ikke værd. Men hvis politiet ikke selv kunne få noget ud af sagen, så ville jeg ikke gøre anmeldelse."

"Men hvorfor?"

"For det første, fordi det immer så småt har gnavet mig, at jeg måtte fange Spanske Smith, som jeg gjorde. Det var grimt at gå ind med ham som kammerat og så straks udlevere ham til politiet. Men *han* havde jo ærligt fortjent det, og vi kunne heller ikke regne nogen anden fakson ud til at få Dem fri på. Men at *hun* blev ondsindet, det var ikke så løjerligt, og jeg ville ikke skaffe hende i ulejlighed af den grund, for jeg havde dog taget hendes forsørger fra hende."

"Det er meget retsindigt tænkt, men var det den eneste grund?"

"Nej! Inden hun gjorde et ærligt forsøg på at dræbe mig, havde hun tilstået for mig, at det barn, hun farter rundt med, i virkeligheden er løjtnant Falcks. Han må vistnok stadig af og til punge ud, og det var da synd både for ham og hende, om han ikke skulle få lov til også at trækkes med hende i fremtiden."

"Det bliver måske vanskeligt nok for ham endda. Han er ikke mere i hæren."

"Ikke? Hvorfor det da?"

"Hans ene arm er blevet stiv efter duellen, så han har måttet tage sin afsked."

"Så er han altså også invalid ligesom en anden."

"Ja, det er han," sagde Aage Ruud, og hans øje strejfede Smedens tomme frakkeærme, idet han tilføjede: "Men jeg har ikke forstået, hvorfor de egentlig blev nødt til at amputere Deres arm?"

"Det var jo den, der havde reddet mit liv. Uvilkårligt havde jeg holdt den for hjertet, da Kaja førte stødet, efter hvilket jeg ellers aldrig ville være vågnet mere. Da de fandt mig ude i heden, var de begribeligvis så altumrerede over såret i brystet, at de rent glemte den lille rift i armen. Men netop i den sad der noget rust eller andet djævelskab fra kniven, og jeg fik en blodforgiftning. Så måtte de jo i en fart snitte forlabben af."

"Og alligevel hader De hende ikke?"

Smeden sad længe stille, så sagde han endelig sagte:

"Nej, for skal hele sandheden frem, så gjorde hun det ikke blot af had, men også af kærlighed."

"Nu forstår jeg det," sagde Aage Ruud. "Hun ville først have, at De skulle optræde i Spanske Smiths sted?"

"Akkurat."

"Men så holder De alligevel af hende, når De ikke vil angive hende."

"Tror De," sagde Smeden forskrækket. "Imellemstunder har jeg spekuleret på det samme. Men efter at Lise har været så god og brav ved mig, så er det gået over igen. Jeg har bedst af at holde mig til hende, og hun fortjener det også."

"Det tror jeg med," sagde Aage Ruud og rakte ham hånden til farvel.

Så fulgtes de ud sammen til vognen, hvor fru Ellen Ruud venligt tog afsked med Smeden og sagde:

"Er De nu også helt tilfreds, sådan som De har fået det?"

"Jeg takker, frue, jeg tror ikke, det kunne have artet sig bedre."

"Når blot De var sluppet ligeså helskindet fra det som vi andre."

"Nå, hvem ved, hvad det er godt for, lille frue, jeg havde måske bedst af at blive stækket lidt på den ene af vingerne, at jeg ikke skulle gøre en ulykke herude ved at baske for stærkt med dem begge."

"Ja, det er det lykkeligste, når man forstår at trøste sig," sagde fru Ruud med sit elskværdigste smil og steg op sammen med sin mand.

Aage Ruud vinker med hånden til farvel. Idet vognen sætter sig i bevægelse, kaster han et sidste, veltilfreds blik tilbage på resultatet af sit fængselsophold og den indskrift, han har ladet prente på det med store, gyldne bogstaver:

LØSLADTES HJEM.
Stiftet af fange nr. 113.

Om "Fange nr. 113"

Forfatter: Carl Muusmann (1863-1936).
Org.udgave: *Fange Numer 113 : en Kriminalroman fra Heden*. A. Christiansens Forlag, København 1903.
Denne udgave baseret på: Carl Muusmann: *Fange nummer 113. En Kriminalroman fra Heden*. "*Hus og Hjem*"s Forlag, København 1950.
Redigeret af: Kim N. Jensen.

Skriftfonten Sancreek, som er benyttet til de to markedsplakater i bogen, er licenseret under SIL Open Font License v. 1.1, se https://scripts.sil.org/OFL.

ISBN 978-87-7979-937-0

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-173-2 (Ølstykke 2009).

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk